

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Meghívó.

Az országos magyar gazdasági egyesület igazgató-választmánya 1896. évi február 15-én (szombaton) d. u. 4 órakor a Közteleken tartandó ülésére.

Főtárgyak:

1. Mult ülés jegyzőkönyvének bemutatása.
2. Jegyzőkönyv hitelesítésére 2 tag kiküldése.
3. Meghalt és kilépő tagok bejelentése.
4. Új tagok felvétele.
5. Vidats István alapítványi ügye.
6. Szelényi-féle hagyaték ügyében felmerült költségek utalványozása.
7. Bereczky- emlék bizottság átirata.
8. A „Vásárcsarnok Ellátók Szövetkezete” alapszabálytervezetének megvitatására kiküldött bizottság jelentése és annak javaslatai.
9. A majorsági és zsellérbirtokok stb. rendezéséről szóló törvényjavaslat elbírálására kiküldött bizottság jelentése.
10. Magyar Államvasutak igazgatóságának a viteldíjak visszatérítésénél követett sérelmes eljárása miatt előterjesztés tevése a kereskedelmi Miniszternél.
11. Selyemtenyésztés emelése tárgyában a selyemtenyésztési meghatalmazott átirata.
12. Megalakult szakosztályok elnökeinek bejelentése.

Szakosztályi tárgyak:

Közgazdasági szakosztály javaslatai:

- a) a baja-bátaszéki vasutvonal kiépítése.
- b) a mosonmegyei gazd. egyesület átirata az 1883. évi LIV. t. cz. revíziója tárgyában, a mely az elemi károk esetén igényelhető adóelengedésekről intézkedik.
- c) Földmivvelésügyi miniszter „Beimel és Basch” budapesti keményítő-gyárak kérvényét, buzának kikészítési eljárásra vámmentes behozatala tárgyában, véleményezés végett küldi.

Földmivvelési és növénytermelési szakosztály javaslatai:

- a) Gazdasági egyesületek közreműködése a növénytermelési kísérleteknél.
- b) Fontosabb kulturnövényeink termelési adatainak összegyűjtése.
- c) A nyitramegyei gazd. egyesület átirata a ezukorkartellek ügyében.

Szőlőmivvelési és borászati szakosztály javaslatai:

- a) A szőlők felújítását ezéző törvényjavaslat módosítása tárgyában.

Állattenyésztési szakosztály javaslatai:

- a) Felirat a földmivvelésügyi miniszterhez a budapesti sertésvághid ügyében.
- b) Az 1896. évi tenyészállatvásár meg nem tartását javasolja.

Gróf Dessewffy Aurél,
az O. M. G. E. elnöke.

A közgazdasági szakosztály f. hó 13-án, azaz csütörtökön d. u. 4 órakor a Közteleken ülést tart.

Tárgyai:

1. Union keményítő-gyárak „Beimel és Basch” czég kérelme külföldi buza vámmentes behozatala iránt. Véleményezés végett küldi a földmivvelésügyi miniszter.
2. A tőzsde reformja. Előadó: *Bálint Imre.*

Gróf Bethlen András.

Könyvkiadó-vállalati értesítés.

A könyvkiadó-vállalat t. előfizetőit van szerencsénk értesíteni, hogy: *Cserháti Sándor* „*Talajmivvelése*” és *Szűts Mihály* „*Gazdasági Beeslétana*” mint az 1895. évi könyvilletmény két munkája — már kötés alatt áll, minél fogva — ezek már a legközelebb szét fognak küldetni.

A többi 1895-ik évi szakmunkákat a szerzők késedelme miatt csak a tavasz folyamán fogjuk szétküldhetni. *Igazgató.*

Gazdasági előadások.

(1896. február 26., 27., 28., 29.)

Az Országos Magyar Gazd. Egyesület által a f. évben rendezendő gazdasági előadások tervezete a következő:

Első nap február 26. (Szerda.)

Délelőtt 10—11-ig ifj. *Sperzon Pál*: „Uj gazdasági gépek”.

Délelőtt 11—12-ig *Linhart György*: „A gabonafélék üszög- és rozsdabetegségei, különös tekintettel a védekezésre”.

Délután 3—4-ig *Kerpely Kálmán*: „Az ipari növények termesztéséről és értékesítéséről.”

Délután 4—5-ig *Dr. Rátz István*: „A sertésvészről”.

Második nap febr. 27. (Csütörtök.)

Délelőtt 10—11-ig *Dr. Muraközy Károly*: „A takarmányfélék hamisítása, és az az új törvény”.

Délután 11—1-ig *Cserháti Sándor*: „A magyar gazdák öt évi kísérleteiből merített tapasztalatok”.

Harmadik nap febr. 29. (Péntek.)

Délelőtt 10—11-ig *Dr. Rodiczky Jenő*: „Juhtenyésztésünk emelése és a gyapju értékesítése”.

Délelőtt 11—12-ig *László Ede*: „A homoki borokról”.

Délelőtt 12—1-ig *Tormay Béla*: „Állattenyésztési tapasztalatok”.

Negyedik nap febr. 29. (Szombat.)

Délelőtt 10—11-ig *Mezey Gyula*: „Védekezés a fontosabb szőlőbetegségek ellen”.

Délelőtt 11—12-ig *Jablonowski József*: „A nagyobb rovarkárok meggátlása”.

Délelőtt 12—1-ig *Dr. Kröczer László*: „Uj szőlőoltási eljárás bemutatása.”

Előleges értesítés.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület f. év tavaszán díjazással egybekötött *burgonyauiltató- és őszzsel kiemelő géppróbat*

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete
Budapest, Alkotmány-utca 31. szám.

Tavaszi mag-árjegyzékünk

megjelenvén, ajánljuk február hó 1-ről kelt üzleti értesítönket a tisztelt gazdasági közönség szives figyelmébe és azt kívánatra bérmentve megküldjük.

rendez, egy a főváros közelében lévő föld-birtokon.

Van szerencsém e géppróbára úgy az érdekelt gazdaközönség, valamint a gépgyárosok figyelmét előzetesen is felhívni.

Igazgató.

A közgazdasági szakosztály ülése.

(1896. február hó 6.)

Jelen voltak gróf *Bethlen* András elnöklelete alatt: gróf *Desseffy* Aurél az O. M. G. E. elnöke, *Bujanovich* Sándor az O. M. G. E. alelnöke, dr. *Ballai* Lajos, *Bálint* Imre, *Bálintffy* Pál, *Bohn* Gyula, dr. *Csillag* Gyula, *Galgóczy* Károly, *György* Endre, *Kellner* György, *Kodolányi* Antal, *Lejthényi* György, *Propper* Samu, dr. *Rodiczky* Jenő és *Szevera* Károly szakosztályi tagok, a tisztviselőkar részéről *Forster* Géza igazgató, *Szilassy* Zoltán szerkesztő-titkár, *Paikert* Alajos titkár és *Rubinek* Gyula ügyvezető-titkár, mint előadó.

A szakosztályi elnök távollétében gróf *Desseffy* Aurél foglalja el az elnöki széket, üdvözlőlvén a megjelenteket s az ülést megnyitja.

Rubinek Gyula előadó előterjeszti a baja-bátaszéki vasut kiépítése céljából alakult végrehajtó-bizottság támogatást kérő átiratát. A baja-bátaszéki vasutvonal kiépítése ügyében Bátaszék község előjáróságának kezdeményezésére helyi bizottság jött létre s ennek felhívása folytán az érdekelt előjáróságok, törvényhatóságok és nagybirtokosok s képviselőkből *Perczel* Dezső elnöklelete alatt egy százas bizottság alakult, mely kidolgozta a vasut tervezetét, megtartott a közigazgatási bejárás és úgy látszott, hogy az ügy az aktualitás terére lépett, mert a kereskedelmi miniszteriumnál is kedvező fogadtatásra talált és az érdekelt községek is megszavazták a törzsrészevényeket. Időközben a bizottság elnöke belügyminiszter lett s az egész vasutépítés ügye megakadt.

Hosszabb szünetelés után a bizottság újabb akciózt indított az ügy föllevenítésére s átiratot intézett a kereskedelmi és iparkamarákhoz, hogy karolják fel az ügyet és szükségesnek látta egyesületünket is megkeresni azzal a kérelemmel, hogy az O. M. G. E. e kérdést magáévá téve, irjon fel a kereskedelmi miniszterhez az iránt, hogy ez ügyet a miniszter minél előbb a megoldás stádiumába segítse.

Mezőgazdasági szempontból e kérdés oly nagyfontosságú, hogy az O. M. G. E. e bizottság kérelme elől el nem zárkozhat már azért se, mert ezen bizottságban az illető nagy vidéknek elsőrangú földbirtokosai vesznek részt, a kik nem önczélból kívánják a vasut kiépítését, hanem abban országos érdeket látnak.

Hogy e vasutvonal kiépítését országos érdek kívánja, ennek bizonyítására elég, ha tekintet vetünk az ország térképére s látjuk, hogy e vasutvonalba torkolnak Bánát, a Tisza és Maros közti terület és Erdély; ezek mind Baján át Svájc és Fiume felé gravitálnak s ha a vasutvonal kiépül, elkerülhető lesz az, hogy télen, midőn nálunk a legnagyobb gabonaszállítások vannak, e vidékek terményei ne legyenek kényszerülve Budapesten keresztül venni az utirányt. Tagadhatatlan, hogy a mezőgazdasági termények kivitele sokkal rövidebb irányt fog a vasutvonal kiépítése esetén nyerni s mint a bizottság átiratában ki is emeli, 50—60 krral olcsóbban tenné meg a termény az utat úgy Svájc, mint Fiume felé, mint most, midőn Budapesten át irányítatják. Azáltal tehát, hogy ha gabonájuk egy jelentékeny részét olcsóbban szállíthatnánk külföldre — mert Magyarország ezen része szolgáltatja a legnagyobb termésfeleslegeket, akkor közvetlenül közrehatnánk arra nézve, hogy a gabo-

naarak kiegyenlítettessenek és ne Budapest diktálja az árak alakulását, hanem ezen vidéki góczpontokon gabonapiacok alakulnának, hol az árak a budapestitől függetlenül, szabadon alakulnának.

De van egy másik szociális szempont is e vasutvonal kiépítésének szükségességére nézve. Baranya- és Tolnamegyék egy része, különösen Pécs vidéke gazdag szentelepekkel van ellátva s a vasutvonal kiépítése esetén az egész Alföldnek módjában lesz olesó szénhez jutni, a mi az ipartelepek létesülését az Alföldön nagyban elősegítené, a mi viszont a munkásnépnek téli keresetet biztosítana. A vonal kiépülése esetén tehát az ipar lendületet fog venni, különösen a mezőgazdasági szeszipar és a malomipar, mely utóbbi a gabonaforgalmat vonná el Budapesttől, a mi Szabadka, Szeged és Baja városok felvirágzására s közgazdasági fejlődésére nagyban közre fog hatni.

A mi a szeszipart illeti, tudjuk, hogy szesziparunk feleslege Fiumén keresztül gravitál a külföldre, igaz, hogy ha a Vaskapuszabályozással készen leszünk, erre irányul a szesz, de ma a szesz legnagyobb része Fiumén keresztül veszi útját és így a szeszgyárak, melyek óriási tarifákat voltak kénytelenek fizetni, a vasutvonal kiépülése esetén 50—60 krral kevesebb fuvarot fognak fizetni q-kint.

Ezen vasuti hid és utvonal kiépítése úgy mezőgazdasági, mint közgazdasági fontos momentumot képezvén, mondja ki tehát a közgazdasági szakosztály, hogy az egyesület felterjesztést intézzen a kereskedelemügyi miniszterhez, melyben a bizottság memorandumában kifejtettekhez hozzájárulva, kéri a minisztert, hogy ez ügyet mielőbb a megoldás stádiumába juttassa.

Elnök felszólalása után a szakosztály a kereskedelemügyi miniszterhez felterjesztés intézését hozza javaslatba az igazgató-választmányának.

A cselédtörvény revíziója.

Dr. *Csillag* Gyula boesánatot kér, hogy előadmányát csak most nyújthatja be, de előbb több rendbeli véleményeket és munkalátokat kellett beszerezni és áttanulmányoznia. Szerinte ezen munkalát tárgyalása a törvényjavaslat ártértése nélkül nem volna célszerű s meddő volna a fáradság, melyet ezen munkalát meghallgatására fordítana a szakosztály, javasolja tehát, hogy a munkalátot adja ki a szakosztály egy bizottságnak, mely annak beható tárgyalása után véleményt terjesztene a szakosztály elé.

Rubinek Gyula ügyvezető-titkár: kívánatosnak tartja, hogy a vidéki gazdasági egyesületek szintén bevonassanak a tanácskozásba. Célszerűnek vélné tehát a bizottság által elkészített memorandumot, valamint a törvényjavaslatot is kinyomatni s az összes gazd. egyesületeknek szétküldeni tárgyalás végett s azok véleményeit s megjegyzéseit összefoglalva terjeszteni az előadó a kiküldött bizottság útján a közgazdasági szakosztály elé.

Forster Géza igazgató felveti azon kérdést, vajjon a törvényjavaslatban a dohánykertészekre nézve foglaltatik-e intézkedés, mert ezeknek a gazdához való viszonyuk szabályozása is befoglalható volna e törvény keretében.

Dr. *Csillag* Gyula és az elnök hozzájárulása után a szakosztály *Rubinek* Gyula javaslatára egy szakbizottságot küld ki, a mely az előadó memorandumát és a törvényjavaslatot pontonként megvitassa s ez kinyomatván, úgy a vidéki gazdasági egyesületeknek, mint az ez iránt érdeklődő O. M. G. E. tagoknak megküldi s annak idején érdemleges tárgyalásra kitiúzi.

A bizottságba beválasztotta a szakosztály gróf *Bethlen* András elnöklelete alatt *Csil-*

lag Gyula, *Forster* Géza, *Galgóczy* Károly, *Hegedüs* József, *Lejthényi* György, *Líbics* Adolf, *Renner* Gusztáv, *Rovara* Frigyes, *Szizitovszky* János, *Somssich* Andor és dr. *Szilárd* Ferencz tagokat.

Bethlen András szakosztályi elnök (időközben megérkezvén, elfoglalja az elnöki széket): A mai ülés harmadik tárgya a „Mosonmegyei gazdasági egyesület” átirata az elemi csapások folytán szenvedett károsodások utáni adóelengedésnek a szárazság, rozsda- s ködkárookra való kiterjesztése ügyében. Felkéri dr. *Szilárd* Ferenczet javaslatának előterjesztésére.

Dr. *Szilárd* Ferencz: Felolvassa a Mosonmegyei gazdasági egyesület átiratát, a melyben az O. M. G. E.-t kéri, hogy a földművelésügyi miniszterhez felterjesztett memorandumát pártolja.

Dr. *Rodiczky* Jenő felhatalmazást nyert annak kijelentésére, hogy a Moson vármegyei gazdasági egyesületnek szőnyegen levő beadványát a földművelésügyi miniszterium már tárgyalta s áttette azt a pénzügyminiszteriumhoz azon kérelemmel, hogy az abban kért adóelengedések kiterjesztéséhez hozzájárulni sziveskedjék.

Dr. *Szilárd* Ferencz reflektál arra, hogyan egészítette ki az 1883: XLIV. t.-czikk 49. §-ának intézkedéseit a birói gyakorlat, mely a különböző konkrét esetekből kifolyólag megkülönböztette azokat az elemi csapásokat, melyek adóelengedésre igényt nyújtanak s melyek ilyenekül nem tekinthetők. Így pl. az 1674. sorszámú pénzügyi bírósági elvi jelentőségű határozat szerint a nádtermésben a hó által okozott kár esetén adóelengedésnek helye nincs.

A pénzügyi közigazgatási bíróság 1482. sz. elvi jelentőségű határozatában kimondta, hogy a rozsda adóelengedésre igényt nyújtó elemi csapásul tekintendő. A folytonos esőzéstől származó árvíz birói felfogás szerint szintén elemi csapást képez, míg az 1879. évi 39.710. sz. pénzügyminiszteri rendelet utasítja a pénzügyi hatóságokat, hogy csakis az árvizek, vagy a talajból fakadó föld árja vehető figyelembe az adóelengedésnél, mint elemi csapás, de a folytonos esőzéstől eredő vizállások elemi csapásul nem tekinthetők.

Ily körülmények közt a revízió, jobban mondva a törvény szövegének világos megállapítása mindenestre nagyon kívánatos volna. A feladat az volna, hogy a tudomány mai állása szerint egy egészítettessék ki az elemi csapások felsorolása, hogy a pénzügyi hatóságok részéről a törvény alkalmazása tekintetében kételyeknek helye ne legyen.

A „Mosonmegyei gazd. egyesület” átirata a rozsdat, ködöt, szárazságot és fagyot veszi fel oly elemi csapásokul, melyek alapján az adóelengedés iránti kérelemnek hely adandó volna. A rozsda nézve a p. ü. közig. bíróság ezt kimondotta, de a gyakorlatban ezen elv nem jut érvényre. A köd ugyanily megítélés alá esik, de sem a törvénybe sem a birói határozatokba felvéve nincs; ez oly elemi csapást képez, mely nagy kiterjedésű területeken pusztít, s a mely ellen védekezési eszköz nem létezik. Jogos tehát a kívánalom, hogy a törvény szövegébe felvéttessék. A mosoni átirat a szárazságot is felemlíti, a mely elemi csapásul felveendő volna, ám a törvény 49. §-ának b) alpontjában a tartós szárazság már fel van sorolva, erre nézve még csak az volna kívánatos, hogy a törvény azon korlátozása, a mely szerint ezen elemi csapás csak akkor vehető figyelembe, ha egész határookra terjed ki, töröltessék.

A fagyra nézve sem forog fenn különös intézkedés szükségé, mert ezt az elemi csapást szőlőknel és komlókerteknél föltétlenül, szántóföldeknel pedig helyes distinkezióval már a törvény is ilyenül ismeri el.

Győzy Károly,
Förgey, Libits
Frigyes, Szezi-
s dr. Szilárd

elnök (idő-
ta az elnöki
ik tárgya a
et" átirata az
ett károsodá-
szárazság,
esztése ügyé-
zet javasla-

vassa a Mo-
áriratát, a
éri, hogy a
felterjesztett

mazást nyert
n vármegyei
en levő be-
miniszterium
nyűgyminisz-
y az abban
éhez hozzá-

arra, hogyan
t.-cikk 49.
korlat, mely
l kifolyólag
mi csapás-
nynt nyujta
tekinthetők.
gyi bírósági
t a nádter-
esetén adó-

bíróság 1482.
n kimondta,
énynt nyujtó
lytonos eső-
szerint szín-
z 1879. évi
rendelet uta-
hogy csakis
dó föld árja
lésnél, mint
zésből eredő
tekinthetők.

vizió, jobban
világos meg-
n kívánatos
a tudomány
essék ki az
y a pénzügyi
alkalmazása
ne legyen.

gyezet" át-
got és fagyot
melyek alap-
lemnek hely-
ze a p. ü.
de a gyakor-
yre. A kód
sem a tör-
kba felvéve
képez, mely
pusztít, s a
nem létezik.
y a törvény
ni átirat a
elemi csapá-
ny 49. §-ának
ság már fel
ak az volna
korlátozása.
s csak akkor
atárookra ter-

fenn különös
az elemi esa-
del föltétlenül.
distinkezióval
el.

Ötödik kívánalma az átiratnak, hogy a törvényben meghatározott 15 napos terminus a kár bejelentésére vonatkozólag töröltessék. Azonban ily terminusról sem a törvény szövegében, sem a végrehajtási rendletben intézkedés nem foglaltatik. Ugy lát-szik, hogy az átiratnak ezen pontja az 1888. évi 60.074 sz. pénzügyminiszteri rendelet b) pontjára céloz, a mely azt mondja, hogy tartós szárazság, vagy rovarok okozta kár esetén 15 nappal az aratás előtt kell a bejelentést megtenni; ezek oly károk, melyek korán jelentkeznek és az aratás előtt 15 nappal minden nehézség nélkül bejelenthetők; egyéb károk esetére pedig ezen utasítás nem vonatkozik. Erre nézve tehát intézkedés szükséges fenn nem fog.

Mivel itt arról van szó, hogy az 1883. t.-cikk 49. §-ának revíziója tárgyában az O. M. G. E. a földművelésügyi és pénzügyminiszterekhez felterjesztést intézzen, szövegében azon nézetben van, hogy az O. M. G. E. nem mulaszthatja el az alkalmat, hogy a mennyiben ezen szakaszok módosítása tekintetében a revíziót más irányban is szükségesnek tartja, a mosoni átirat javaslatán túl ne terjeszkedjék.

Szerinte kívánatos az, hogy az adóleengedésre vonatkozó elemi csapások praecizirozva lennének, mert a törvény csak általánosságokban mozog s ez általánosságban való mozgás alkalmat ad arra, hogy a hatóságok a legfőbb bírói fórum elvi jelentőségű határozatait se respektálják s a gazdaközönséget sokszor zaklatásnak te-gyék ki.

A vezérelv az volna, hogy elemi csapásul tekintendő mindazon kár, a mely ellen védekezési mód nincs, vagy a védekezés nagyon meg van nehezítve s a melynek természeté az, hogy nagyobb kiterjedésű területeken, nagyobb pusztításokat szokott eszközölni. Ennélfogva a következő határozati javaslatot terjeszti a szakosztály elé.

Mondja ki a szakosztály, hogy elfogad-ván nagyrésztben a Moson vármegyei gazda-sági egyesületnek 303 1895. szám alatt az O. M. G. E. elnökségéhez intézett átiratában foglaltakat, szükségesnek találja, hogy az egyesület feliratot intézzen a földművelési és pénzügyi miniszteriumokhoz az 1883. évi XLIV. t.-cz. 49. és 50. §§-ának az alább következő elvek szerint való revíziója iránt.

1. Hogy az idézett 49. szakasz a) pont-jába az adóleengedésre általában igényt nyujtó elemi csapások közé az ott felsorol-takon kívül a felhőszakadás, vagy tartós esőzés által okozott vízállás és a földárja is felvétesse.

2. Hatalmazza fel a törvényhozás a földművelési és pénzügyi minisztereket, hogy az idézett 49. szakasz b) pontjában csak általánosságban említett „Kártékony rovarok” nemeit külön rendeletben taxative sorolják fel s e felsorolást a mezőgazdasági tapasztalatok s a tudomány adatai nyomán időn-kint a szükséghez képest módosíthassák.

3. Az illető szakasz aa) alpontjából a „földárja által okozott árvíz” hagyassék ki.

4. A bb) alpont szövegébe vétessék föl a rozsdá és a kód s a következő kitétel: „Vagy más oly elemi csapás, mely egész határokat magukban foglaló” — töröltessék.

5. Mondja ki a törvény, hogy a hó-viharok vagy nagy havazás által a nádasok-ban okozott kár, a mennyiben a termés na-gyobb része megsemmisül, adóleengedésre nyujt igényt;

6. az 50. §. utolsó pontjából e szavak „letakarított, de még be nem hordott, vagy” kihagyandók.

Gróf Desseffy Aurél: elfogadja az előtte szóló által beterjesztett határozati ja-vaslatot, különösen az 50-ik szakasz módo-sításában látja a kérdés súlypontját.

Különösen felhivandónak tartja a pénz-

ügyminiszter figyelmét arra, hogy mivel a kód és rozsdá nem lévén felvéve a törvény által adott kedvezményre igényt nyujtó elemi csapások közé, ennélfogva a kód és rozsdá által okozott elemi csapás folytán az adót a pénzügyi közegek nem engedhetik el, fel-kérendő a pénzügyminiszter, oly értelmű mó-dosítására a törvény szövegének, hogy abba a kód és rozsdá is vétessék fel elemi csapá-sul, a 15 napi terminus kihagyásával.

György Endre hozzájárul előadó javas-latához s hangsúlyozza, hogy a hiba ugy-látszik a p. ü. hatóságok eljárásában fekszik, a kik a csakis szárazság vagy rovarok ese-tére statuált 15 napi bejelentési határidőt minden más esetben is szabályul kívánják tekinteni. Ez ellen felszólalni mindenesetre helyes és üdvös, azonban a mennyiben itt a törvény revíziójáról van szó, e felszólalás a határozati javaslat szövegébe föl nem vehető. Indítványozza tehát, hogy e szabálytalan el-járára az egyesület a p. ü. miniszter figyel-mét külön hívja föl.

Dr. Szilárd Ferenc előadó: hozzájárul a javaslatához, a mely szerint a pénzügyi-miniszter figyelme felhivandó arra, hogy a pénzügyi hatóságok a rendelet szövegét helytelenül és a gazdaközönségre sérelmes módon magyarízzák ennélfogva szivesked-jék a miniszter közegeit megfelelő módon utasítani és e tekintetben is a gazdák jogos igényének érvényt szerezni.

Forster Géza a rozsdá és a kód mellett mint elemi csapást felvenni kéri a hűtést is.

Rubinek Gyula a fagykároknál a szőlő és komló mellé felveendőnek tartja a gyü-mölcsösöket is.

A szakosztály előadó javaslatát magáévá teszi oly kibővítéssel, hogy a szántóföldeken adóleengedés alapjául szolgáló elemi csapá-sok közé felveendőnek tartja a hűtést, míg a fagykároknál a szőlő- és komlóterületeken kívül a gyümölcsösöket is.

Ezenkívül elhatározva, hogy a p. ü. miniszterhez külön felterjesztés is intéztes-sék, a melyben figyelmét arra kell felhívni, hogy közegei az 1888. évi 60.074. sz. p. ü. min. rendelet b) pontjában foglalt intézke-dést helytelen módon minden elemi csapás esetére kiterjesztik és követelik, hogy a kár-ését 15 nappal az aratás előtt bejelentessék, holott ez csak a szárazság vagy rovarkárok eseteire vonatkozhatik és csakis azoknál vihethő keresztül s fel kell őt kérni, hogy ezen szabálytalan eljárást szüntesse meg.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést berekeszti.

Félbeszakadt kiegyezési tárgya-lások.

Az osztrák miniszterek majdnem egy hétig tartózkodtak a magyar fővárosban, hogy az Ausztriával megújítandó vá-m-és kereskedelmi szerződést előzetes tár-gyalásaikkal előkészítsék. Egy heti szaka-datlan munka után elhagyták fővárosun-ka-t — mint a fáma hírlí — eredmény nélkül, mert a szóbeli tárgyalások az osztrák és magyar kormány között olyan differenciákat lepleztek le, a melyeknek kiegyenlítése a kiegyezés parlamenti tár-gyalásai előtt a kormányoknak nem si-kerülhet. A két kormány egyike sincs abban a helyzetben, hogy illetékes par-lamentjök elé a közös kompromisszumon alapuló javaslatot terjeszthessen. Kétségtelen az, hogy a kiegyezési kormánytár-gyalások ezzel befejezve nincsenek, de kétségtelen az is, hogy ezek után a ki-egyezés megújítása oly gyorsan és oly

simán, mint ezt éppen a két állam kor-mánya kontemplálta, sikerülni nem fog.

Mi az oka a kiegyezési kormány-tárgyalások hirtelen megszakadásának és mit várhatunk ebből a kiegyezés alakul-ására? Ez a két kérdés az, a mely ön-kéntelenül előtérbe nyomul és a melyek egymással szoros kapcsolatban vannak.

A kérdések elsejére úgy hisszük, megadja a feleletet az osztrák kormány ismert felhivatalos lapjának, az osztrák miniszterek budapesti tartózkodása alatt a kiegyezés kérdéséről naponkint közzé-tett hírlapi cikkei. E közlemények, melyek az osztrák közvéleményt tolmácsolják, egyuttal az osztrák kormány álláspontját is jelezték, a kiegyezési kérdésében Ma-gyarországgal szemben oly rideg, tulfeszít-tett követeléseket hangoztattak, a melyek-ből előre kiritt az osztrákoknak az a szándéka, hogy a kiegyezésnél Magyar-szág érdekeit teljesen figyelmen kívül hagyni szándékoznak. A kvóta felemelé-sének követelése, a közvetett adók terén látszólag tett engedmények, az állategész-ségügyi konverzió visszautasítása, az osz-trák közvélemény oly álláspontját jelezik, a melynek az osztrák kormány talán ki nem térhetett, de a melyek Magyarország érdekeit alapjukban támadják meg. Holott a kiegyezés negyedik évtizedében, az általános, de legkivált a mezőgazdasági válság teljében talán Magyarországon is elérkezett az ideje annak, hogy egy, az eddigieknél méltányosabb és kedvezőbb kiegyezés létrehozatala által érdekeink meg-védessenek. Hogy a magyar kormány erre irányuló törekvéseiben az osztrák tulhajtott követeléseket nem teljesíthette, azt a magunk részéről a legnagyobb megnyugvással vesszük tudomásul. El-végre is a magyar mező- és közgazdaság annyit áldozatot hozott már eddig is, hogy a lerokadásig van megterhelve és a jelen válságos helyzetben új terhek el-vállalásával a végveszélybe sodortatnék; másrészt a kiegyezési törvények eddigi hézagai végre-valahára a korrekciót igénylik, úgy, hogy azokat a magyar mező- és közgazdaság érdekében még továbbra elhalasztani vétkes gondatlan-ság volna.

Helyesléssel és megnyugvással kell tehát fogadnunk, hogy a kiegyezési kor-mánytárgyalások a magyar kormány magatartásán megakadtak; mert a ma-gyar kormány nem hajlandó további új terheket a magyar közgazdaság vál-laira rakni és el van tőkélve a ma-gyar közgazdaságot eddig jogtalanul sujtott visszás állapotok megszüntetésére irányuló intézkedéseket a kiegyezés meg-újítása alkalmával törvénybe iktattatni.

A másik kérdés ezek után úgy hisz-szük egyszerűbben alakul. Az osztrák közvélemény meg fogja érteni, mert meg kell értenie, hogy követelése Magyaror-szággal szemben tulcsigáztak, méltány-talanok; a magyar kormány ellenben az eljárását eddig helyeslő magyar közvéle-mény támogatásából további erőt fog meríteni álláspontjának további szilárd

megvédésére és megtartására. És azt hisszük, hogy a parlamenti bizottságok is meg fogják ezek után találni a helyes utat, a melyen a közös érdekeket a külön érdekek kockázatása vagy sérelme nélkül érvényre juttatják. A míg azonban a kiegyezésre vonatkozó kormánytárgyalások szünetelnek, szükséges, hogy az egész közvélemény alaposan foglalkozzék tovább is a kiegyezés kérdésével, szükséges, hogy érdekeinket megvilágítsuk, kívánságainkat nyilvánítsuk. A míg a kormánytárgyalások szünetelnek, a míg a kormányok az adatgyűjtéssel foglalkoznak, ez adatokat a magunk kívánságainak nyilvánításával és megindokolásával magunk is gyarapítsuk.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A takarmányrépa műtrágyázása.

(Felelet a 61. számú kérdésre.)

Alig van gazdasági növény, mely oly nagy igényeket táplálna a termőföld táperős volta és jól megmunkáltsága iránt, mint a takarmányrépa. De aztán az meg is hálálja a trágyázást és megmivelést — nagy-néha óriási termés hozamával.

Takarmányrépa alá tehát mindenkor lehető legjobban készítsük elő a talajt és trágyázzunk s azon esetekben pedig, — mint például a jelen kérdéses esetben is, vagy midőn nincs elegendő istállótrágyánk — műtrágyázzunk, mert a műtrágyázás gyakran még jobban kifizeti magát, az istállótrágyázásnál. Kifizeti magát pedig azért jobban, mert a takarmányrépa a gyorsan ható trágyát szereti s ennél fogva a műtrágyák hatásukban felülmúlják az istállótrágyát.

A takarmányrépának azért van szüksége gyorsan ható trágyára, mert általa a répanövény fejlődése már a növekedés első szakáiban erőteljes lesz és a legválságosabb tavaszi időben a kis növény erősen képes daczolni úgy a természeti, mint az állatvilágból csakhamar jelentkező ellenségekkel.

A műtrágyák helyes alkalmazásával képesek vagyunk a répatermést holdankint átlag 40—80 métermázsával fokozni az istállótrágyázott répaterméssel szemben.

A takarmányrépa három fő táplálóanyagot von ki a talajból és pedig a foszforsavat, légenyt és kálit, minek folytán e három táplálószeret kell a talajba juttatnunk; a kötött talajoknál azonban a káli elmaradhat.

A foszfortrágyák közül csakis a gyorsan ható — tehát a vízben oldódó — foszforstrágyákat használjuk, mint minő a szuperfoszfát.

A légenytrágyák közül elsősorban a chilisalétromot ajánlom. De talán épp oly jó a kénsavas ammoniak is.

Kálitrágyák közül a klór és a kénsavas káli egyaránt alkalmazhatók. Ez azonban csak a homokos földekre szól, itt is csak őszkor az őszi szántásba vessük el, hogy a növény már tavaszkor készen, oldott állapotban találhassa.

Még meg kell említenem, hogy a répa vetése előtt közvetlen a szuperfoszfát és ammonium trágyát és az első kapálás előtt pedig chilisalétromot szoktunk alkalmazni.

A jól megmunkált előkészített talajra kötött földben k. holdankint adunk tavasszal a répa elvetése előtt elszórando és elboronálandó: ammoniak szuperfoszfát 150—200 kilogramm, a répa kikelése után felültrágyázásképpen: chilisalétrom 80—120 kgr.

Azon esetben, ha a műtrágyát a répa-mag sorára vethetjük egyidejűleg a répa-maggal, akkor a vetőkészülékkel szórjunk el kötött földbe k. holdankint: 150—200 kgr. ammoniak szuperfoszfátot és a répa kikelése után egyenletesen elterítve 80—120 kgramm chilisalétromot.

Homokos vegyületű földre kat. holdankint adjunk: répa-műtrágyát, tavasszal vetés előtt elszórva és elboronálva 150—200 kgrammot és ezenkívül, mint felültrágyázást a répa kikelése után 80—100 kgr. chilisalétromot.

Vagy e helyett adjunk: őszkor, mely szántás előtt elszórva 100—120 kgr. káli-szuperfoszfátot, tavasszal pedig vetés előtt elszórva és elboronálva 100—120 kgr. répa-műtrágyát és ezen kívül a répa kikelése után 80—120 kgr. chilisalétromot.

Ha földje laza szerkezetű, homokos, könnyű talaj, akkor adhat a répa-műtrágyából tavaszkor 150—200 kilogrammot és a répa kikelése után 80—100 kgr. chilisalétromot.

A kérdésben ugyan az van, hogy a műtrágyaszükséglet magyar holdankint közöltessék, de tekintve a közérdeket, kívánatos, hogy minden kísérletező — ha már nem dolgozhatunk hektárokkal — legalább a katasztrális holdakat vegye számítása alapjául, mert ez által rövid idő alatt elérhetők azt, hogy a hazánkban kísérletezők nagy része egyúgyanon számításra alapítva kísérleteit az összes kísérletek közlése, vagy összegyűjtése által sokkal könnyebben áttekinthető képet nyerhetnénk.

Hreblay Emil.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

A legnagyobb s legszebb svájci marha.

(Felelet az 57. számú kérdésre.)

Hogy nagyság alatt a kérdésttevő a súlyt, magasságot, szélességet s hosszúságot érti, azt bizonyosra veszem; minthogy azonban a szépség kifejezés alatt sok tenyésztő a szabályos, kedvező, czélszerű testalakulást, más tenyésztők pedig a színt értik, nem tudom ugyan, de gondolom, hogy a kérdésttevő nem ez utóbbiak közé tartozik, vagy talán azokkal tart, a kik a szép forma mellett valamely színnek is kedvelői.

Mind ezekre való tekintettel előre kell bocsátanom, hogy nagytestűek vannak Svájcban éppúgy a borzderes, mint a fekete-tarka és piros, fakó, vagy efféle tarkák között is, és ezek, a különféle egyéni felfogáshoz és izléshez képest mind szépnek is mondhatók egyszersmind.

Igy a borzderesek között legnagyobb a schwyzi marha. A tehén súlya átlag 550 kiló, a hizott ököre 1000—1200 kiló. Tejhozama átlag 7-14 liter naponta, tehát az egész tejelési időben 2600 liter. Törzsének hossza átlag 165 cm., magassága a maron átlag 136 cm., a faroktón 138, övmérete 191, szélessége elől 53-5, hátul 55-6 cm. Ez az állat csak közepes hizónak mondható, a mennyiben vágósulya csak 50—55%. 550 kiló élősúlyt vevén alapul és a mondott tejhozamot minden 100 kiló élősúly után 1-30 liter tejet ad, tehát mint tejelőállat nagyon elsőrendű.

A fekete-tarka freiburgi is nagy állat. A tehén súlya 700—1200 kiló, középszámítással s illetőleg átlagosan 800 kiló; bika elérhet 1800 kilót. Átlagos tejhozam 8-18 liter; 800 kiló élősúlyt vevén alapul, ad tehát minden 100 kiló élősúly után 1-02 litert. A schwyzinél tehát rosszabb tejelő. Törzsének hossza átlag 176-5 cm., magassága a maron 142-5, a faroktón 143-5, öv-

mérete 205-5, szélessége elől 57-5, hátul 61-3 cm. Nem gyorsan fejlődő, sok csontu, durvahusu állat, melynek igazhatását azonban dicsérik.

A sárga, fakó, chamois vagy piros-tarka simmenthali és saanthali marha is a nagytestűek közé tartozik s egészben való formálódásánál fogva talán ez a legszebb. Sulya a tehénnek (itt is mint előbb kifejlődött állatokat vevén) 700—800 kiló, hizva 1100 kilóig; a bika súlya 900—1000 kiló, hizva 1500 kilóig. Átlagos tejhozam (itt is mint az előbbieknél hazájában) 7-19 liter a simmenthaliaknál és 6-78 liter a saanthaliaknál. A simmenthaliaknál 800, a saanthaliaknál 750 kiló átlagos élősúlyt vevén, ad az előbbi 100 kiló élősúly után 0-96 litert, az utóbbi 0-90 litert. Ez átlagszámoktól nagy eltérések vannak. Léteznek ugyanis simmenthaliak 1095 és 5270 liter évi tejhozammal, mely utóbbi természetesen a legnagyobb ritkaság. Ez az állat közepes gyorsasággal fejlődik, de könnyen hizik s igában erős. (L. méreteit az alábbi kimutatásban.)

A mondottakat összegezvén, a következők derülnek ki:

Tehén fajta	Schwyzi	Freiburgi	Simmenthali
Sulya	550 kg.	800 kg.	800 kg.
Tejhozam %	1-30 liter	1-02 liter	0-96 liter
Törzshossz	165 cm	176-5 cm	176-7 cm.
Magasság elől	136 "	142-5 "	140-3 "
Magasság hátul	138 "	143-5 "	146-2 "
Szélesség elől	53-5 "	57-5 "	56-0 "
Szélesség hátul	55-6 "	61-3 "	57-7 "
Övméret	191 "	205-5 "	206-6 "

Legnagyobb tehát a freiburgi, de sulyban a simmenthalit nem veri meg. Mint hizómarha ez előbb áll, mint amaz s tejelesben csak valamivel áll hátrább. Legkisebb köztük a schwyzi s hizásban ez se győzi le a simmenthalit, tejelesben azonban mindkettőt megveri. Szóval kilyukadunk oda, hogy a simmenthali, ha arról van szó, hogy marhánk tejelesben, igában és hizásban egyaránt kielégítsen, a nagytetű svájci marhák között legtöbb figyelmet érdemel. Tény aztán, hogy a svájci könyebben kielégíthető, s hogy a simmenthali kényesebb sérülékenyebb, mint a másik kettő. Tény az is, hogy az óriási kereslet miatt igazán kiváló simmenthalihoz csak horrens pénzért lehet jutni s ekkor is csak nagy körültekintéssel, és baj, hogy a freiburgit tiszta vérben nehéz feltalálni.

Hazánkban jó simmenthaliak sok helyt vannak, ezekhez legérdemesebb hát nyulni. A freiburgit is nagyon figyelemreméltónak tartom s e miatt közlöm képét is (35. ábra), mert hazánkban ugys kevés ember ismeri.

A ki kivált teje dolgozik, a nálunk is igen jól bevált schwyzi mellett bátran megmaradhat s a kérdésttevő viszonyai között bizonyára ez válik be legjobban. △

Faj és fajta.

Jegyzeteimben sajnos, nem vagyok képes fellelni, de emlékezem, hogy évek előtt dr. Szentkirályi akos fejtegette valamelyik magyar szaklapban, hogy czélszerű volna immár szóban és írásban kellő különbséget tenni a faj és fajta megnevezés között s magyarázta is, hogy miként és miért, de úgy látszik, hogy amiképpen politikai lapok munkatársai minden járványos sertésbetegséget sertésvésznek, minden ilyen szarvasmarhabetegséget marhavésznek neveznek, azonképen szaklapok munkatársai is minduntalan konfundálják a faj szót a fajta szóval, dacára Szentkirályi imént említett figyelmeztetésének, s dacára annak, hogy már 25 év előtt megjelent magyar szakkönyvek és csak imént megjelent ilyen művek

is éles különbséget tüntetnek fel — még pedig igen helyesen — a faj és fajta között, mondván pl. hogy *faj* a juh; fajta a raczka juh, fajta a merinó juh stb. *Faj* a ló; fajta az arabs telivér, az angol telivér, a Gidrán, a pinzgau stb.

Talán teoretikus szőrszálhasogatásnak, elméleti vesszőparipának vélik némelyek e két fogalmat, hogy olyan konokul konfundálják, kihozván aztán pl. következő szaklapi paszusokat; „Angol félvér, vagy egyik vagy másik mezőhegyesi fajt, vagy az arab fajtát... faj tekintetében... más faju pl. az arab, az angol faju... félvér, Nónius, Gidrán, arab vagy lipiczai tajt... vidékenként a különféle fajok... bármily fajta... a tájfajta... ugyan egy faju méneket. stb.**)

E zavart látva, kedve kerekedik az embernek azt kérdezni, hogy szabad e szót-

fajt (sub species) emleget, az még hagyján, mert az a fogalmat, úgy a hogy, kifejezi; de már a ki fajta (Rassz) helyett fajt (Spezies) mond és ir, az a fogalmakat összezavarja s terjeszti a műkifejezésekben úgy is eléggé uralkodó bizonytalanságot.

Az idézett szaklap szerkesztője maga is érzi ezt s mindenütt fajtát használ a faj helyett a *maga* mondandóiban. Kár, hogy kegyetlenül ki nem törölte e szót a más által mondottakból is.

Mert hiszen kétségtelen az, hogy minden létező ló egy *fajba*, a ló fajba tartozik; de már csak mégis más ló a skót pony és más a black horse. Avagy hogy tegyünk különbséget pl. az arabs telivér és a pinzgau ló között, hanem úgy, hogy egy faju ugyan mind a kettő, de a lófajnak egy egészen más csoportjába, *fajtájába* vagy ha úgy tet-

GAZDASÁGI ÉPÍTÉSZET.

Rovatvezető: Szählender Gyula.

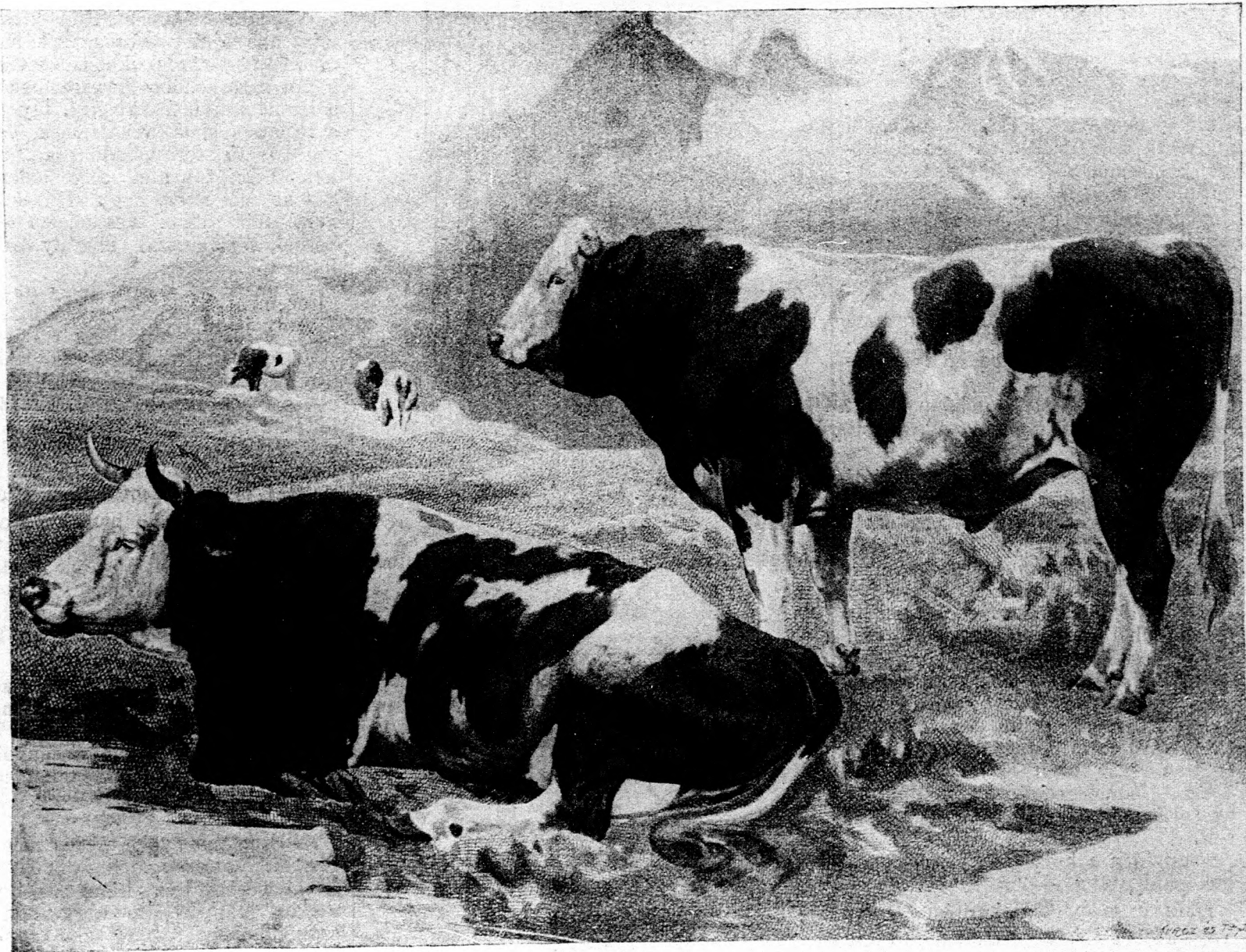
Istállószellőztető készülék.

Gyakran előforduló baj gazdasági állataink számára épített helyiségeknel azok egészségtelen levegője, mit különösen télen van bőven alkalmunk tapasztalhatni.

A szellőztetésre sokféle készülék van használatban, a gyakorlatban azonban vajmi kevés felel.

A berlini német gazdasági egyesület építési szakosztálya egy új ilyenemű készüléket vizsgált meg nemrégiben, s ez a Tiedemann által konstruált szellőztető készülék, melynek leírását s az ezzel végzett kísérletek eredményeit alábbiakban közöljük.

Ezen szellőztető egy 6 m. hosszú és

35. ábra. Freiburgi marha.

lanul tünnünk, hogy a faj kifejezés a fajta helyett derüre-borura tovább is használtassék, avagy azon kell lennünk, hogy rámutatván ennek helytelenségére, rászoktassuk végre még a laikusokat is a helyes értelmezésre s megrójjuk a szakértőt, aki ily zavaros, kétértelmű módon hibás értelmezésekbe bonyolítja a kevésbbé tájékozódott olvasót.

En azt hiszem, tisztázni kell a fogalmakat. Azzal védekezni, hogy ez uzus már minálunk nem szabad s mert most uzus ugyan „erdélyi fajt”, „ezsinderi fajt”, „jó fajt”, „rossz fajt” emlegetni, de abuzus, hát ki kell végre irtanunk.

Mert ha valaki pl. a fajta helyett al-

szik: subspeciesébe tartozik az egyik és másba a másik, mert amaz keleti származású, szilárd szervezetű, sebes mozgású ló, emez pedig nyugati származású, petyhüdt szervezetű, lassu mozgású ló. Avagy hiszen keleti származású, szilárd szervezetű pl. a magyar parlagi ló, az az angol telivér is; azonban bár *fajban* egy, *fajtában* lényegesen különböző.

Annak a nagy állatesoportnak, a mit apciesnek, fajnak hívunk, egy-egy kisebb csoportja a *fajta* s mert még ennek is vannak alcsoportjai, talán csak ezélszerű egyiket s másikkal össze nem zavarni.

Igy állván a dolgok, tegyünk különbséget minden állatnemben faj és fajta között.

40 cm. átmérőjű négyszögletű facsóból áll mely eső egész hosszában az álló irányában egy zinkezett hullámos bádogfallyal két háromszög keresztmetszetű csőre van osztva.

Az istálló teteje felett 1.5 m. magasságban ez a facsó egy kis tetővel van eső ellen védve. Ezen tető alatt két ellenkező oldalon egy-egy négyszögletű tölcésalakú nyílás, ugyszintén az istállóban lévő végén is van ezeknek megfelelő négyszögletű nyílás készítve. A facsó alján korrespondálólág a kis tetővel, egy bádogajtócska van, melynek a közepe felé csésze és a közepén egy nyílása van a kondenzált víz átboesátására, illetőleg a két háromszög alakú eső tisztítására.

Ezen alsó, négyszögletű nyílások bádoglemezekkel elzárhatók, mint azt a 37. ábrából — a mely a facsó alsó végének kereszt-

*) „Vadász és Versenylap” 1896. 4. szám.

metszetét tünteti föl — könnyen megérthető. A két cső együttes működése, de különböző czélból, az által van biztosítva, hogyha a külső hideg légáram az egyik csövön behatol, ugyanakkor a másik csövön a romlott, páratelt levegő tódul ki, a behatoló levegő nyomó és egyszersmind szívóerejénél fogva. Hogy melyik csövön jön a hideg és távozik a meleg levegő, az a szél irányától függ.

Ezek után áttérhetünk a hullámos lemez rendeltetésének leírására, a mely lemez különbözteti meg éppen ezen szellőztető lényegét az eddig használatos szellőztetőktől. Ezen lemez hivatása a beáramló hideg levegőt előmelegíteni. Ismerjük a fémek azon sajátosságát, hogy jó hővezetők; továbbá azt is tudjuk, hogy minél nagyobb a felmelegedésnek vagy hűlésnek kitett felületük, annál többet képesek abból ismét más környezetnek átadni. Ha az egyik csövön a külső hideg levegő az istállóba tódul, a másik csövön légritka tér támad, minek folytán ezen a meleg levegő a szabadba távozik. De az istálló levegője a mint a csövön felfelé halad, melegének egy részét átadja a hullámos lemeznek; ez azonban a másik oldalon betóduló hideg levegőnek a kapott melegből egy nagy részt átad, miáltal ez már felmelegítve jön be. Ilyen módon folytonos a levegő czirkulációja.

Lényeges kelléke ezen készüléknek az, hogy egyik tölésére merőlegesen álljon a szél irányára, miért is egy istállón legalább kettőt kell alkalmazni; az egyik N-S, a másik O-W irányban.

Ezen készülékkel végzett a német gazd. egyesület kísérleteket, még pedig a következő módon:

A kísérlet egy 48 db tehénnel telt 322·89 m³ űrtartalmu istállóban végeztetett márczius havában.

Szabadban a szél másodpercenkénti gyorsasága körülbelül 3 m. volt. Azon csövön, melyből az istálló levegője távozott, az áram másodpercenkénti sebessége 1·28 m. volt, abban, amelyen a külső levegő az istállóba hatolt 1·34 m-t tett ki. Ezen kísérletnél olyan szelelő lón alkalmazva, melyben az egyes csatornák kereszt metszete 571 cm. volt. Ezen készüléken egy óra lefolyása alatt 263 m³ friss és 274 elhasznált levegő tódult be, illetőleg távozott. Szabadban a hőmérő +6·2°C és az istállóban 17·7°C-t mutatott. A beáramló levegő hőfoka megmértén, az már nem +6·2°, hanem +11·4°C-ra felmelegedettnek találtatott; tehát az előmelegítés +6·2°-ról +11·4°-ra 5·2°C volt.

A mennyiben a külső és a belső levegő közti melegekülönbség +6·2° és +17·7° = 11·5°C, tehát a melege megtakarítás $\frac{5·2}{11·5} = 45·2\%$ vagy $263 \times 5 \times 2 \times 0·31 = 424$ kalóriát tett ki. Ezen hőegységek száma nem csekély, ha tekintetbe vesszük azt, hogy csak hatszorosát lehet egy közönséges szobakályhával elérni.

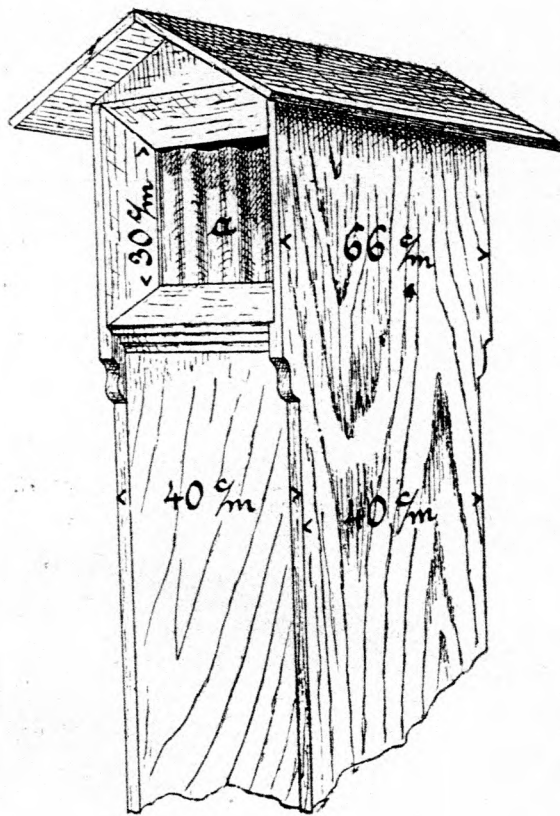
Egy más alkalommal megejtett kísérletnél az eredmény az volt, hogy a készülék csak elhasznált levegőt távolított el, de előmelegítés nem volt észlelhető. Ezt a kísérletező a csekély légáramnak tulajdonítja s annak, hogy a felfogó tölésér nem volt a helyes irányba felállítva.

Ezen kevésbé sikerült kísérlet alapján nem lehet a készülék kevésbé jó voltára következtetni, mert hisz előmelegítésre télen van szükségünk, de különösen hideg és szeles időben, a mikor pedig ezen készülék teljesen megfelel rendeltetésének. Meleg, szélesnapokon a vízpárákat és a képződött ártalmas gázokat távolítja el s így feladatának ez által már megfelelt.

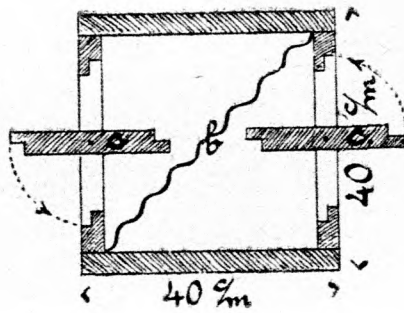
Kérdés most már, miképpen kell a szelelők számát egy bizonyos számú állat után meghatározni?

Ezen számítás alapját egy kifejlődött állatra szánt levegő mennyisége képezi. Rendesen egy számos állatra istállózásnál 12 m³ állóhelyet számítanak. Ha most felvesszük azt, hogy egy állat 24 óra lefolyása alatt 8000 gr., vagy 15°C normális istálló melegenél térfogatban 4280 liter szén-savat lehel ki egy nap alatt állóhelyének $\frac{1}{3}$ -ad része, azaz 1 h. alatt 1·3% szén-savval töltetik meg a légzésére rendelt levegő mennyisége.

2% szén-sav-gáz a levegőt légzésre alkalmatlanná teszi. Okvetlen szükséges tehát, hogy ezt elkerüljük. A kérdés most az, elérhető-e ez a rajzban bemutatott szellőztető-

36. ábra.
Istállószelelőtető készülék. a) A tölésészerű nyílás.

37. ábra.
A szelelő alsó vége. b) bádoglemez, c, c, záróajtócskák.

vel vagy sem? Az elvezető csövön másodpercenként 1·34 m. gyorsaságnál 384 m³ levegő távolodhatik el. Ennyi levegő pedig 32 állóhelyben van s így ezzel már megkaptuk azt a számot is, a mely egy szellőztetőre eső állatok mennyiségét fejezi ki. Amde az egész istálló nincs minden helyen állat által elfoglalva, mert utakra stb. is kell tekintettel lenni s így ha 41 db számos állatra egy szellőztetőt számítunk, azt hiszem helyesen járunk el. Ha egy istállóban 40 darabnál kevesebb állat van is elhelyezve, mégis két szellőztetőt kell alkalmazni a már említett okból t. i. bár milyen égtájból jövő szél felfogása miatt. Tehát 1-től 80 db állat után 2 és 80-tól fölfelé minden 40 db után egy-egy szellőztető számítandó.

Koreck Kálmán.

KERTÉSZET, SZŐLŐSZET.

Rovatvezető: Angyal Dező.

A „Rupesztisz” némely jó tulajdonairól.

Nagyot és valótlant mondana az, aki állítani merné, hogy az adaptáció kérdéssel már tisztába jöttünk. Bizony be kell ismernünk, hogy még mindig tapogatózunk s csak akkor a midőn látjuk, hogy új ültetvényünk nem megy semmire s végre is chlorozisban elhal, állapítjuk meg a diagnózist, hogy a választott alanyfaj nem volt talajunknak megfelelő. Sok idő, pénz és fáradság megy az ily kísérletezések révén veszendőbe s így nagyon szükséges, hogy e téren úgy az egyes tapasztalatokat, valamint a szorgalommal gyűjtött tanulmányokat napvilágra hozzuk.

Ujabb időben a „Rupesztisz”-ok jöttek mint alapfajok divatba, sok hangzatos szó mondatot el érdekükben és sikerült is nekik a kereskedelmi forgalomban társaik közt a legmagasabb árt kivívni. Így például, míg a Ripariák sima vesszejének ezere manapság 10–15 forint, addig a „Rupesztisz”-eket 30 forint alul alig lehet megkapni. Sőt az sem ritka, hogy Rupesztisz Monticola 1000 sima vesszejéért 40 forintot is kérnek s tavasszal már ily árban is alig kaphatók.

Már most lássuk, hogy mennyiben van ezen magas áraknak elfogadható alapjuk s mily jó tulajdonok állnak vele szemben.

A világ teremtése óta talán mindig úgy volt, hogy a divat által felkapott dolgokat rendszeren felcsigázott árakon értékesítették s így nagyon valószínű, hogy mihelyt a Rupesztisz nagyobb mértékben fog terjedni s minél szélesebb kört hódít magának, az árak is azon mód hanyatlani fognak.

Tény azonban, hogy különösen a Rupesztisz néhány válfaja, mint például a Monticola, Gansin, Martin, Mertallica s még néhány nagylevelű oly sok jó tulajdonokkal bír, melyeket talaj és éghajli viszonyaink közt érvényesíteni is képes, így hasznavehetősége kétségbe nem vonható.

Kezdjük mindjárt ezek elősorolását azaz, hogy megfelelő viszonyok mellett könnyen gyökeresedik s így nagy % fogamzik meg belőle a megfelelő viszonyok kifejezése alatt a föld őszi rigolozása, téli megünneplése és a kiültetett sima vesszők beiszapolása értendő.

Ezen meggyökeresedés nemcsak annyiban bír fontossággal, hogy a beültetett terület kevésbé lesz hiányos s így nagyobb mérvű utánpótlásra vagy feldozásra nem szorul, hanem kitűnő előnnyel szerepel a fás oltványok készítése, illetőleg eliskolázásánál is, ahol — mint köztudomású — az elkészített oltványoknak első sorban is meggyökeresedni és azután beforradni kell.

Egy további jó tulajdonsága az, hogy a talajban nem válogatós, sőt oly helyeken is jól érzi magát, a hol egyéb növény csak sinlódik. Sovány, száraz és kavicsos földben is diszlik. A talajalkatrészek iránt sem túlérzékeny, s csupán ott a hol a földben 30% nál több mésztartalom van, esik sárgaságba s pusztul el. Téves hiedelem tehát az, hogy a „Rupesztisz”-ok a meszet is elbirják; e tekintetben még mindig egyedül és páratlanul áll a Solonis, mely még a legtöbb meszet bírja el, noha ezen mennyiség is bizonyos határok közé van szorítva s, az ugynevezett erősen meszes talajokban csak ritka esetekben tarthatja fenn magát.

Különösen jellemző azonban a „Rupesztisz”-eknél a gyors és erőteljes fejlődés. Nem ritkán a legsoványabb talajban is meglepően jól fejlődik.

LŐSZET.

szó.

y jó tulaj-

ndana az, aki
kező kérdése-
ny be kell is-
tapogatódzunk
hogy új ültet-
re s végre is
meg a diagno-
faj nem volt
idő, pénz és
tevések révén
ükséges, hogy
talatokat, vala-
tanulmányo-

trisz"-ok jöttek
hangzatos szó
sikerült is ne-
an társaik közt
y például, míg
ezere manap-
Rupesztisz"-e-
het megkapni.
esztrisz Monti-
40 forintot is
árban is alig

mennyiben van
ható alapjuk s
e szemben.

talán mindig
felkapott dol-
rakon értékesi-
h, hogy mihelyt
tétkben fog ter-
hódít magának,
atlatni fognak.
ülönösen a Ru-
mint például a
Mertallia s még
jó tulajdonok-
alji viszonyaink
gy hasznavehe-

elősorolását az-
k mellett köny-
gy % fogamzik
nyok kifejezése
li megünneplése
k beiszapolása

nemesak annyi-
beültetett terü-
s így nagyobb
földözásra nem
nyel szerepel a
leg eliskolázá-
tudomása — az
sorban is meg-
radni kell.

onsága az, hogy
öt oly helyeken
b növény csak
avicsos földben
iránt sem tul-
a földben 30%
esik sárgaságba
tehát az, hogy
t is elbírják; e
yedül és párat-
nég a legtöbb
mennyiség is
szóritva s, az
alajokban csak
a magát.

ban a „Rupesztisz“-
és fejlődés. Nem
is meglepően

A növényzetnek megfelelően a gyökér-
zete is dus és gazdag s bár a gyökerek nem
tulvastagok, de annál hosszabbak és szer-
felett kemények. Ugyanezért ellenálló
képességük a filloxerával szemben oly nagy
hogy a francia skála szerint a 20-ik fok
körüli van így ez rajta elhatalmasodni nem
képes, sőt vannak a kik azt állítják, hogy
gyökereit a filloxera nem is támadja meg.

Azon tulajdonsága is, hogy alacsony,
vaskos tőkét nevel, nagyon előnyös. Ugyanis
a Ripáriáknál nem egyszer tapasztalhattuk
azt, hogy fejlődés dolgában az alany (gyök-
nyak) nem képes megfelelően lépést tartani,
hanem rendszeresen vékonyabb marad. S miután
e jelenség az ojtványi tőkék élettartamára is
eminenter kihat, sok fejtörést okozott ezen
aránytalanság kiegyenlítése. Számos izmosi-
tási kísérlet tétetett, mely a baj megszünte-
tését célozta; azonban a siker mindezeddig
hézagos maradt, s alig lehetne mondani, hogy
valamivel is előbbre jutottunk. No hát a
„Rupesztisz“-eknél erre szükség nincsen s
noha nem fogadják is oly könnyen a reá-
ojtást mint például a Ripáriák; de ha egyszer
megfogamzottak, egyenletesen fejlődnek, erős,
izmos, termékeny és tartós tőkét helyeznek
kilátásba, sőt az ebbeli feltevést ezideig még
mindig meg is valósították.

Az elmondottak után állítjuk, hogy
mereked fekvésű, erősen napsütötte sovány
és kavicsos talajba alig lehet jobb amerikai
alanyfajt ajánlani mint a „Rupesztisz“-eknek
említett négy változatát. *Liebbald Béni.*

IRODALOM.

Felhívás. Az Országos növénytermelési
kísérleti állomás vezetője, *Cserhádi Sándor* a
következő sorok közzétételére kérte fel szer-
kesztőségünket:

A Leopoldshall—Stassfurti kaliszindika-
tus a különböző országokban végzett mű-
trágyázási kísérletek eredményét német nyel-
ven megjelenő időhöz nem kötött füzetekben:
„*Mittheilungen über Düngungsversuche*“ cím
alatt boesátja közre.

Ezen füzetekből 100 példányt a föld-
mivvelésügyi m. kir. miniszteriumnak is fel-
ajánlott a magyarországi gazdák között való
kiosztás céljából. A földmivvelésügyi minisz-
ter az országos növénytermelési kísérleti
állomást bízta meg e füzeteknek magyar
gazdák között való kiosztásával.

Felhívjuk ennél fogva azon gazdákat,
kik a már megjelent s ezután megjelenő fü-
zeteket birni óhajtják, hogy kívánságukat a
m.-óvári orsz. m. kir. növénytermelési kísér-
leti állomással tudassák, a lakhely és u. p.
pontos megjelölésével.

A füzetek az illetőknek ingyen és bér-
mentve küldetnek meg.

Szőlőművelési káté. Irta: *Molnár István.*
Kapható a szerzőnél (Buda, Kertészeti tan-
intézet.) Ara 50 kr.

Szőlőink pusztulása, majd azok rekon-
struálására irányuló törekvések a szakiro-
dalom terén is érezhető mozgalmat indítottak
meg, mert a gyakorlati élet szüksége mind-
inkább magával hozza, hogy a szőlőtermelést
a tapasztalatok s elméleti ismeretek minél
teljesebb felhasználásával mivveljük.

Ez irányban mint hézagpótló vállalko-
zást üdvözölhetjük a Molnár István „Szőlő-
művelési kátéját“, mely a legújabb tapaszta-
latok alakjában veszi át mindazon ismereteket,
miket a szőlőműveléssel gyakorlatilag foglal-
kozóknak birniok kell.

A munka vinczellérek, gyakorlati szőlő-
mivvelések és kisebb szőlőbirtokosok haszná-
latára van szánva. Az egyszerű, könnyen
megérthető irmodoron kívül érdeme az, hogy
röviden foglalja egybe mondanivalóit, s a

szerzőtől megszokott szakérzékkel eltalálja
azt, hogy mit kell kidomborítani, mit nem
szükséges viszont hosszadalmas részletezéssel
nehézíteni azok előtt, kiknek a munka nem
a magasabb elméleti ismeret, nem is a teljes
kiképzés, hanem a gyakorlati haszonvétel
szempontjából van számra. E tulajdonságánál
fogva egynemely hosszadalmas s nehézkes
kézikönyvet is előnyösen van hivatva pótolni.
— y.

Gazdasági mozgalmak a külföldön.

Agrárjog Poroszországban. A porosz
állami ügyek vezetői az urakházának leg-
utóbbi ülésén oly nyilatkozatokat tettek,
melyek eléggé bizonyítják azt, hogy Német-
országban az agrártörékvések nagy lépések-
kel haladnak előre. Különösen nálunk Ma-
gyarországon, hol évek hosszú sorain át s
most is háttérbe van szorítva a föld s annak
jelentősége s ezzel szemben az államvezetés
minden jelentőséget és sulyt az iparra és
kereskedelemre fektet. Szinte érthetetlenül
hangzik a hír, hogy egy hatalmas állam
miniszterei nyiltan hirdetik, hogy minden
más jav felett a föld tulajdonában rejlik a
legtöbb nemzeti tartalom s ehhez van fűzve
a legnagyobb nemzeti érdek, melyeket nem-
zeti jelleggel megvédeni az állam legfőbb,
kötelessége, ellentétben ama felfogással,
melyet a magyar parlamentben volt alkalm-
unk hallani s mely azt tartja, hogy az
államnak semmi köze ahhoz, hogy ki a föld
tulajdonosa, csak az adó folyjék be ponto-
san s az állam érdekei ki vannak elégítve.

E nagyfontosságú eseményt a követke-
zőkben regisztráljuk:

Az urakházának legutóbbi ülésén a
kormány törvényjavaslatot terjesztett elő,
mely a járadékirtokok tulajdonosainak örök-
jogát szabályozza oly célzattal és oly módon,
hogy azok törpebirtokokká ne apróztassanak
s megmaradjanak osztatlanul a család birto-
kában, egyrészt az elszegényedéstől őrizvén
meg így a kisbirtokosokat, másrészt pedig
megakadályozván a latifundiumok keletkezé-
sét. E törvényjavaslatot *Hammerstein* báró
földmivvelésügyi miniszter terjesztette elő ér-
dekes beszéd kíséretében, mely azt igazolja,
hogy a földmivvelés érdekei a német kormány-
nál kellő méltányolásra találnak. Mindenek-
előtt kijelentette, hogy a szőnyegen fekvő
javaslat az agrárjog alapvetésének tekintendő,
mindannak daczára, bármennyire óhajtja is
a földmivvelés bajainak orvoslását, most még
nem tartja kivihetőnek a földmivvelésügyi
bizottság amaz óhaját, hogy a föld roha-
mos eladósodása a törvényhozás útján meg-
akadályoztassék; e cél felé azonban az első
lépés mégis meg van téve az örökjog e
részleges szabályozása által, mely arra van
hivatva, hogy az egyén szabad elhatározási
jogának némi korlátozása által a járadék-
birtokok rendeltetését megőrizze, tulajdo-
nosaik családjában megtartsa s a latifun-
diumok keletkezését megakadályozza. Beszéde
végén a miniszter ama meggyőződését fejezte
ki, hogy a jelen országgyűlés folyama alatt
mindazon kérdéseket törvényhozásilag ren-
dezni fogja, melyeket a földmivvelés súlyos
állapotának enyhítésére rendezni kell.

A legkiemelkedőbb és legjelentőség-
teljesebb azonban *Miquet* pénzügyminiszter
beszéde volt, ki főképpen azt fejtegette,
hogy a nemzet életének alapja a föld, éppen
nem közönyös reá nézve tehát, hogy a bir-
tokok miként alakulnak. Az az államférfinak
pedig, a ki a földnek elismeri ezt a nagy
nemzeti jelentőségét, melyre az állam föl-
építve van s a ki nem ismeri el a régi
római jog ama rendelkezésének helyességét,
mely a földtulajdonosnak földje felett teljes
souverenitást ad s azt árúnak tekint, melyet
adnak és vesznek, hanem a kit magasabb

nemzeti érdekek vezetnek, annak gondoskodni
kell arról, hogy a legközelebbi generáció
érdekéért az egész jövő meg ne károsittas-
sék és ne egy feladatának megfelelni telje-
sen nem tudó földtulajdont kapjon. Ama
népeknél, melynél a szabad fölöztszta joga
divik s e jog egy évezreden át bevette ma-
gát a nép felfogásába, a jelen állapotokon
sokat nem lehet változtatni s legfeljebb
fakultatív intézkedésekkel lehet segíteni. De
ez a klimatikus viszonyoktól is függ. Délen
a Rajna borteremő vidékein egy kis darab
föld képes egy nagy családot eltartani, itt
tehát a birtok fölözsthatatlansága sokáig
fenn nem tarthatónak mutatkozik. Nem így
a monarchia legnagyobb részében. Itt a kis-
birtok fölözsthatatlanság a nemzetgazdasági szükség.
Nem lehet tehát megütöközni azon, hogy a
törvényhozás ezt biztosítani akarja, a mi
különben az egyesek érdekeinek is megfelel.
E cél csak a tulajdonos szabad rendelke-
zési jogának megszorításával érhető el. *Mi
különben is szerfelett nagy ugrással értünk a
teljes megkötöttségből a teljes szabadsághoz. Az
abszolút szabadság működéséből sok tapasztala-
tot merítettünk, nemcsak a földtulajdonnál,
hanem az ipar és kereskedelemnél is, melyet a
revizió alkalmával fel kell használnunk.*

Eddig a két miniszter nyilatkozata.
Belőlük két főmomentum domborodik ki,
az első, hogy a porosz kormány igenis át-
érzi azt a válságos helyzetet, melyben a
mezőgazdaság sinlődik s kész a bajokat tör-
vényhozásilag orvosolni. Itt azonban nem
állhatunk meg, ha Hammerstein nyilatkozat-
ait méltatni akarjuk. A legfontosabb, a mi
belőlük kitetszik az, hogy Németországban
a magánjogi institucziók létesítésénél figye-
lembe fogják venni, mint főszempontot, a
föld érdekeit s kellőleg méltányolni fogják
ama nagy nemzetgazdasági fontosságot,
mely a föld tulajdonában rejlik. A német
törvényekbe tehát bele fognak szövődni a
föld érdekei, törvényeket fognak alkotni,
mely a tulajdont, a rendelkezési jogot és a
gazdálkodást szabályozni fogják s így egy
egységes, a kérdés egészét felölelő agrárjog
fog keletkezni.

A másik, kihatásaiban messzemenő,
igazán nemzeti felfogás a pénzügyminiszter
beszédéből domborodik ki. Két elméletet
ismer a földjog, a régi római és a germán.
Az első korlátlan rendelkezési jogot ad a
földtulajdonosnak s épp oly közönyösen nézi
a föld teljes elaprózását, mint a latifundiu-
mok keletkezését. A germán felfogás ellen-
ben nemzeti jelleggel ruházza fel a földtu-
lajdont s megkötöti azt. A miniszter fenti
nyilatkozatával visszaadja a földnek a nem-
zeti karaktert, a mit a közelmúlt gazdaság
szabadossága tőle megtagadott s kijelenti,
hogy a nemzet létalapja a földben rejlik,
magasabb államjogi tekintetek megkivánják
tehát, hogy az állam saját érdekei szerint
rendezze a földtulajdon szabadságát. Ebből
az elvből merit jogot arra, hogy ha kell,
megszorítsa az individuális szabadság feltét-
lenségét.

Mikor fognak nálunk ily kérdések
felett diskurálni? *B—k.*

Nemzetközi parlamenti agrárpárt. Ro-
mániában, a hol a mezőgazdaság talán még
mostohább helyzetben van, mint Magyar-
országon, vetették fel először a parlament-
ban a parlamenti agrárpártok nemzetközi
érintkezésének eszméjét. Ez iniciatívát *Dat
Culescu* Constantin képviselő és *Gazeta Sa-
tenului* agrárérdekű szaklap főszerkesztője
tette meg, a ki különben a román képviselő-
házi agrárpárt megalapítója és vezetője is.
Hogy ez idea mennyire fog hatni és meg-
valósulni, természetesen most még csak
hozzávetőleg sem jósolhatjuk meg, tény
azonban, hogy agrárbajaink oly természe-
tűek, hogy azt egy nemzet separalisztiku-
san teljesen meg nem oldhatja azon köl-

esőhatásnál fogva, melyet a piacok a nemzetközi kereskedelemben egymásra gyakorolnak.

A földmivélés a francia parlamentben. A francia képviselőház január 20-iki ülésében határozta meg a jelen ülésének tárgyalási napirendjét. Méline képviselő indítványára tárgysorozatának élére helyezte a következő három agrárérdekű javaslat tárgyalását: 1. A keményítő és keményítő-cukor gyártására vonatkozó javaslatot. 2. A vajkereskedelemben tapasztalt visszaélések meggátolásáról és büntetéséről. Végül 3-szor a párisi központi vásárcsarnokok szabályozásáról szóló javaslatokat. Azon kedvező hangulatnál fogva, amely a francia képviselőházban a földmivélés iránt uralkodik, e kérdések kedvező elintézése várható.

A szenátusban is megnyilatkozott a földmivélés iránti rokonszenv. 1896-ra u. i. a szenátus elnökévé Loubet választott meg a francia bimetalista-társaság és a földmivélésügyi társaság elnöke, ki évek óta egyike az agrárérdekek legodaadóbb szószólóinak. Elnöki megnyitójában hosszasan foglalkozott az agrárbirokkal s többek között kijelentette, hogy a szenátus egyik legfőbb gondját a föld bajainak orvoslása fogja képezni. A föld — mondá — dacára a legkedvezőtlenebb gazdasági helyzetnek, — adóval túl van terhelve s az állambudget terhét aránytalanul nagyrészen viseli. A törvényhozásnak tehát oda kell hatni, hogy az adóteher egyenletesebben osztassék meg. Franciaországban tehát a mezőgazdaság ügye eléggé jól áll.

Mezőgazdasági kiállítások Franciaországban. A francia földmivélésügyi miniszter most terjesztette elő az 1896. évben tartandó mezőgazdasági országos kiállítások legtöbbjének programját a kamarának. E szerint kiállítások lesznek a következő helyeken és időben: Montpellierben április 18—23-ig, Moulinsban május 23—31-ig, Chartresben június 6—14-ig, Soissonsban június 20—28-ig. Az Agenben tartandó kiállítás idejét később határozzák meg.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

62. kérdés. Sziveskedjék értesíteni, vajjon az alábbi takarmányösszeállítás a hizlalás 3 időszakára helyesen van-e kiszámítva 1000 kg. élősulárra:

I-ső időszakra:

- 60 kg. répa,
- 5 " buzapolyva,
- 12 " zabosbükönyszéna,
- 2 " repezepogácsa,
- 3 " árpada,
- 2 " tengeridara,

700 gramm só.

II-ik időszakra:

- 50 kg. répa,
- 3 " buzapolyva,
- 10 " zabosbükönyszéna,
- 5-25 " árpada,
- 4 " tengeridara,
- 3-50 " repezepogácsa,

700 gramm só.

III-ik időszakra:

- 45 kg. takarmányrépa,
- 4 " buzapolyva,
- 10 " zabosbükönyszéna,
- 2-75 " repezepogácsa,
- 3 " tengeridara,
- 5-50 " árpada,

700 gramm só.

A mennyiben az elősorolt takarmányokból nem lehetne a helyes táparányt összeállítani, még adhatnék luczernaszénát is kevés mennyiségben, ugyisint 20 napig II-od osztályú buzadarát 2—3 kg.-ig.

Ha repezepogácsa kapható mmázsája 450 frtért, vajjon napraforgópogácsa, vagy tökmagpogácsa, vagy kendermagpogácsa mily árban kaphatók? s hol szerezhető be? Mily olajpogácsával legelősebb a takarmányozás hizlalás céljából.

Nógrád-Vadkert.

S. L.

63. kérdés. Lehet-e fagyos takarmány-répat jól konzerválni s ha igen, melyik a legbiztosabb eljárás?

A fagyos répanak etetése okvetlen hátrányos-e az állatok egészségére, vagy szabad-e azt mérsékelt adagokban — vegyes szécskával keverve — etetni?

P.-Vizes.

N. Gy.

Feleletek.

Legjobb löhereséplő.

Felelet az 55. sz. kérdésre. Legjobb löhereséplő készülék ma a M. A. V. gépgyárban készült új löheremagfejtő, melynek részletes ismertetése a „Köztelek”-ben már két ízben megjelent. Nemesak legjobb, de legelősebb is, bár ára ma még nincs végleg megszabva, mindazáltal jóval olcsóbb lesz, mint bármelyik eddig készített ilyenű gép. Tavaszra már forgalomba fog kerülni s ekkor ára is nyilvánosságra kerül.

Hogy pedig egy gözgépet gépszszel télen mit lehet számítani czirokéséplésnél, arra határozott feleletet adni már csak azért is bajos, mert ekkor — némely vidékeken a göztengerimorzsolást kivéve — béreséplés alig van. Azt az ottani helyi szokások szabják meg s télen a nyári díj felénél többet alig követelhet a géptulajdonos a gépért, míg a gépész napidíja a nyári napidíjnak 2/3-ánál több nem lehet.

De czirokéséplésre a Kühne féle czirokfejtőnél gözgépre semmi szükség sincs, mert azt két ló járgányban vagy egy 2 lóerős petrolummotor játszva viszi. Ha kérdéstevőnek járgánya van, akkor nem kell más, csak a járgány hajtó tengelyére egy oly nagy szijdob, hogy a czirokfejtő perczenként, a járgány rendes meneténél, 800 fordulatot tegyen.

Ifj. S. P.

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:

Meghívó. — Meghívó. — Könyvkiadó-vállalati értesítés. — Gazdasági előadások. — Előleges értesítés. — A közgazdasági szakosztály ülése.	218
Félbeszakadt kiegészítési tárgyalások.	219
Gazdasági mozgalmak a külföldön.	223
Növénytermelés.	
A takarmányrépa műtrágyázása. <i>Hreblay Jenő</i>	220
Gazdasági jog.	
A legnagyobb és legszebb svájci marha.	220
Faj és fajta. <i>Monostori Károly</i> .	220
Gazdasági építéset.	
Istálló szellőztető készülék. <i>Koveck Kálmán</i>	221
Kertészet, Szőlőszet.	
A „Rupesztisz” némely jó tulajdonairól.	222
Irodalom.	223
Levélszekrény	224
Vegyesek.	224
Megbízások. — Haláležások. — A gabonaárak hivatalos jegyzése. — A kiállítási szállítmányok kezelése. — Kereskedelmi csarnok jubileumai. — A Löffler-féle egér-typhusbacillusok sikere. — A Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyei gazdasági egyesület pályázata. — Kertészeti tanfolyam Kassán.	226
Kereskedelem, Tőzsde.	226
Budapesti gabonatőzsde. — Szeszüzlet. — Élelmiszerek a budapesti hetivásáron. — Budapesti takarmányvásár. — Állatvásárok: Budapesti szurómarhavásár. — Budapesti juhvásár. — Bécsi vágómarhavásár. — Bécsi sertésvásár. — Bécsi szurómarhavásár. — Bécsi juhvásár. — Párisi juhvásár.	227
Szerkesztői és kiadóhivatali üzenetek.	227

Megbízások. A földmivélésügyi miniszter *Bálint János* fehérvizi lakos birtokost Hunyad vármegye puji járására. — *Vots Nándor* hátszegi lakost Hunyad vármegye hátszegi járására — és *Schwarz Henrik* potornyai lakost Liptó vármegye lipító-ujvári járására az állandó gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Eljegyzések. *Baranyi Lehel* uradalmi gazdatiszt f. hó 8-án M.-Cséken eljegyezte *Tokodi Sándor* leányát *Piroskát*.

Házasságok. *Sziber István* esáki ispán február 1-én tartotta esküvőjét *Bella* Irénkével, *Bella Imre* nyugalm. gazdatiszt leányával. — *Gölniczky Géza* végzett gazdász, sumjáci körjegyző folyó hó 9-én tartotta esküvőjét *Csoma Vilmával*, *Csoma Miklós* leányával.

A gabonaárak hivatalos jegyzése. A „Köztelek” 11-ik számában reámutattunk a fővárosi kartelmalmok üzemredukciójának hatására, az egyes vidékeken elért buzaárakat illetőleg. Ezzel kapcsolatban reámutattunk egy kiváló érdekű dologra, melyet ajánlunk az illető körök figyelmébe. Nevezetesen nagyon fontosnak tartjuk, hogy a vidéki gabonaárak és azok hullámlását vidékenként a legnagyobb figyelemmel kísérhessük, annál inkább, mert csak akkor alkothatunk magunknak hü képet arról, vajjon nem-e kaphatunk annyi áldozattal termelt gabonánkért valamely vidéken többet, mint a fővárosban; nemkülönben arról, hogy hol s mily irányban fejlődik gabonánk ára? Keresnünk és tudnunk kell tehát nemcsak hogy a legközelebbi vasutállomáson, hanem az egész országban a nagyobb gabonaforgalommal bíró városokban, pl. Arad, Debreczen, Temesvár, Szeged, Szabadka, Eszék, Barcs, Kaposvár, N.-Kanizsán stb. mekkora a gabona ára? Tudtunkkal a hadsereg részére, minden jelentékeny város heti piaci gabona és élelmiszerek árai beszerzetnek. Ugy gondoljuk, célszerű volna, ha ezen jelentéseket a forgalom nagyságának kimutatásával együtt a „Budapesti Közöny”-nek megtáviratoznák, a mely kimutatásba foglalva ezen adatokat, lehetővé tétetnék, hogy azokat az összes lapok átvehessék. Főlöszleg ezen nagy horderejű tudósítások célját bővebben okadatolni, s elég, ha reámutattunk arra, hogy már az ötvenes években, az akkori „*Temesvári Zeitung*” mint hivatalos lap minden jelentékenyebb város gabonaárát közölte, mennyivel inkább üdvösek volnának ezen közlések a mai válságos időkben.

A kiállítási szállítmányok kezelése. Az ezredéves országos kiállításra rendelt szállítmányok rendes és akadálytalan továbbításának biztosítása érdekében, nehogy ezen nagyrészt igen kényes természetű és nagyértékű küldeményekben kár támadhasson, a Magyar Államvasutak igazgatósága akként intézkedett, hogy azok, a mennyire a viszonyok csak megengedik, mindeu utközben való kezelés és átrakás nélkül juthassanak rendeltetési helyökre, a kiállításra rendelt teherdarabárak a többi darabárutól elkülönítve fognak szállíttatni az alább felsorolt góczállomásokról indítandó külön gyűjtőkocsikban, a mely kocsikba ugy az indító állomások, mint a vonal közbeeső állomásai is a szóban forgó darabárakat berakni fogják. Minthogy egyelőre nem forog fenn szüksége annak, hogy ily gyűjtőkocsik az összes fővonalakon naponta indíttassanak, a kiállítási igazgatósággal egyetértőleg fog megállapíttatni, hogy a szóban forgó darabáraknak az egyes vonatokon való szállítása hetenkint hányszor történjék. Az ekként megállapítandó napok, a melyeken a gyűjtőkocsik közlekedni fognak, valamint az illető vonatok menetrendjei a napilapok, a kiállítási bizottságok, valamint az ipar- és kereskedelmi kamarák útján kellő időben közhírré fognak tétetni. A feladóknak saját érdekükben áll, hogy ilyen áruikat oly időben adják fel, miként azok a szállításukra rendelt vonatokkal továbbíthatók legyenek. Más napokon, illetve időben feladásra kerülő kiállítási darabárak az állomá-

miniszter Bá
nyad vármegye
lakost Hunyad
sz. Henrik pot
ári járására az
meg.

almi gazdatiszt
Sándor leá-

ispán február
el, Bella Imre
ölmechky Géza
lyé hó 9-én
Csoma Miklós

jegyzése. A
mutattunk a
kezőjének
ért buzaára-
reámuta-
ogra, melyet
ébe. Neve-
k, hogy a
lámzását vi-
mmel kísér-
csak akkor
képet arról,
ki áldozattal
vidéken töb-
lönben arról,
lik gabonánk
tehát nem-
utállomáson,
agyobb ga-
an, pl. Arad,
Szabadka,
anizsán stb.
kkal a had-
y város heti
árai besze-
zerü volna,
a nagyságá-
adapesti Köz-
hely kimuta-
hetővé tétel-
k átvethessék.
tudósítások
elég, ha reá-
tvenes évek
teitung" mint
enyebb város
inkább üd-
a mai válsá-

kezelése. Az
endelt szállit-
an továbbítá-
nehogy ezen
etü és nagy-
madhasson, a
ósága akként
re a viszonyok
tközben való
sanak rendel-
endelt teher-
elkülönítve
sorolt gőczál-
ajtókoesikban,
ó állomások,
sai is a szóban
ák. Minthogy
ksége annak,
s fővonalakon
tási igazgató-
pittatni, hogy
ak az egyes
kint hányzor
ítandó napok,
ekedni fognak,
enetrendjei a
gok, valamint
amarák utján
tétetni. A fel-
ll, hogy ilyen
niként azok a
kal továbbít-
illetve időben
ruk az állomá-

sokon akadálytalanul fel fognak ugyan vétetni, de ezek a szállítványok a gőczállomásokon a szállításukra megjelölt napig — illetve egy teljes kocsirakományra való ily darabárúknak összegyűléseig — vissza fognak tartatni. A kiállításra rendelt összes küldemények, nemkülönben az azokkal megrakott kocsik is rendeltetési helyüket szembeötlően feltüntető külön bárczákkal fognak ellátni. Kiállításra rendelt küldemények szállítására szolgáló gyűjtőkocsit egyelőre a következő állomások fognak indítani és pedig: Macheegg, Zsolna, Ruttka, Kassa, Máramaros-Sziget, Munkács, Debreczen, Nagyvárad, Arad, Szolnok, Szeged, Szabadka, Bruck, Szombathely, Zágráb és Pécs. A kiállításra rendelt gyorsárú és egész kocsirakományt kitevő teherárú szállítására nézve külön intézkedések nem szükségesek, mert ezen árú személyszállító, illetve gyors tehervonatokkal különben is külön szállítatnak.

Kereskedelmi esernok jubileuma. A magyar kereskedelmi esernok f. hó 8-án tartotta meg 25 éves fennállása alkalmából jubiláris közgyűlést az újvárosi közgyűlési termében. A diszgyűlésen képviselve volt a kormány, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, nemkülönben kereskedővilágunk számos notabilitása. A diszgyűlésen résztvettek: Bánffy Dezső báró miniszterelnök, Daniél Ernő kereskedelmi miniszter, Vörös László és Csöregő Gyula államtitkárok, Berzeviczy Albert, Schmidt József miniszteri tanácsos, Ráth Károly, Mándy Lajos, Országh Sándor, Bujanovich Sándor az O. M. G. E. alelnöke, Forster Géza, az O. M. G. E. igazgatója, Kamermayer Károly, lovag Falk Zsigmond és mások. Jelen voltak továbbá a következő testületek képviselői: Az „Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület”, a „Pesti Lloyd-társaság”, a „Magyar fakereskedők és faiparosok egyesülete”, a „Budapesti V. ker. polgári kör”, a „Magyarországi keresk. utazók egyesülete”, a „Budai keresk. társulat”, az „Orsz. keresk. és iparesernok”, a „Budapesti keresk. és iparkamara”, a „Pesti polg. keresk. testület”, a „Lipótvárosi kaszinó”, a „Fűszerkereskedők egyesülete”, a „Fővárosi iparoskör”, a „Budapesti nagykereskedők és nagyiparosok társulata”, a „Budapesti áru- és értéktőzsde tanácsa”, a „Kereskedelmi segélyegylet”, a „Magyar tudakozódó és inkasszó-egylet”, a „Fővárosi kereskedők befogsegélyző pénztára”, az „Orsz. iparegyesület”, a Kis középkereskedők köre”, a „Kereskedőifjak társulata”-nak megbízottai. A diszgyűlést Haraszti Jellinek Henrik elnök nyitotta meg nagyszabású beszéddel, melyben főbb vonásokban vázolta a kereskedelmi esernok multját. Majd fejtegette azokat a feladatokat, melyek a jövőben a magyar kereskedelemre és az intézményre hárulnak. A Vaskapu szabályozása következtében gondoskodni kell arról, hogy Budapest legyen a monarkia átmeneti fogalmának gőczpontja. Gondoskodni kell tehát rakpartról, raktárakról és kikötőről. Rendezni kell az ország hitelszervezetét és a valutát. A hiteljegybánknál biztosítani kell az államhatalom befolyását. Arra kell törekedni, hogy erős, egészséges, nemzeti szellem lengje át a magyar kereskedelmet. E reményben megnyitotta a diszgyűlést. Daniél Ernő kereskedelmi miniszter kijelenti, hogy a kormány képviselői készséggel és örömmel jöttek el a kereskedelmi esernok ez ünnepére. Ez intézmény működését a kormány tagjai mindig figyelemmel kísérték s azt tapasztalták, hogy az kitűzött céljának mindig megfelelt, a magyar kereskedelem körül nagy érdemeket szerzett és azt magyarrá tette. Bujanovich Sándor az Országos Magyar Gazdasági Egyesület nevében üdvözlö a kereskedelmi esernokot és hivatkozik arra az érdekközösségre, a mely a kereskedelmet a mezőgazdasággal egybekapcsolja. Egymásra vagyunk utalva — úgymond — a

kereskedelem és a mezőgazdaság, nem ellentétes érdekek, de a közös együttműködés kell, hogy vezérelje a két hivatáskört a hazai felvirágoztatása nagy szempontjából. Szavai nagy hatással voltak az egybegyűltekre, kik föllálva perczekig tapsoltak. Beszéltek még Ráth Károly főpolgármester, Jellinek Henrik, ki az üdvözlő beszédekért mondott köszönetet, a kormány, az O. M. G. E. és a főváros szónokainak. Ezután felolvasták a kereskedelmi esernok huszonöt-éves történetét, mely általános tetszést keltet. A napirend utolsó pontja volt a titkár előterjesztése a kereskedelmi esernok 20.000 koronás alapítványáról, melynek kamatai fele részét évente egy kereskedelmi alkalmazott özevgye s másik felét egy munkaképtelen kereskedelmi alkalmazott kapja. Jellinek Henrik záró beszédével a diszgyűlés véget ért. Este a nemzeti szálló helyiségében fényes vacsora fejezte be a kereskedelmi esernok huszonötéves jubileumát.

A Löffler-féle egér-typhusbacillusok sikere. Richter felügyelő a „Drezdai mezőgazdasági lap”-ban közli, hogy a löhere- és huezernaföldjén lévő nagymennyiségű mezei eget nem sikerült neki a használatban lévő foszforpilulákkal kipusztítani, a minek oka valószínűen az, hogy az egerek nem emésztik fel az odatett mérget s így a kívánt hatás elmarad. Így vesztetett el Richter 2 q ilyen foszforlapdaesot minden nagyobb eredmény nélkül. Ekkor a Löffler-féle egértyphusbacillusok terjesztésével tesz kísérletet s ime földjén alig található egyik két turás, majdnem teljesen megszabadult földje a kártékony egerektől. Richter szerint, ha kellő hatást akarunk elérni, ügyelnünk kell arra, hogy a bacillus friss legyen s ezért ajánlja a közvetlen beszerzést (Allatorvosi akadémia Dresda).

A Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegyei gazdasági egyesület pályázata. Mint azt már a „Köztelek” f. é. 5. és 6. számaiban közöltük, Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye gazdasági egyesülete a f. év folyamán a vármegye különböző helyein, az illető vidék viszonyainak megfelelő mezőgazdasági felolvasásokat rendez s az alábbi felsorolt mezőgazdasági kérdések népies irányban való tárgyalása céljából gróf Károlyi Sándor által tett alapítványból egyenkint hatvan korona pályadíjat tűz ki. A pályamunkák, melyek legfeljebb egy nyomtatott ivre terjedhetnek s a kitűzött kérdést röviden, alaposan s könnyen érthetően kell tárgyalni, félives hasábokra írva, jelígs levéllel ellátva, az alább következő számokra való hivatkozással, 1896. február 15-ig az egyesület titkári hivatalához (Budapest, Vármegyeház) küldendők be. Az egyesület által felkért bíráló-bizottság s az illető szakosztály által elfogadott pályamunkák az egyesület tulajdonát képezik. A pályadíj az elfogadás után azonnal kiutalványozatik. — A kitűzött kérdések következők:

1. Hogy kell homoki szőlőinket metszeni, hogy a termés mennyisége, minősége fokoztassék? A metszés lehetőleg ábrákon is bemutatandó.
2. Miképp védje meg vagy telepítse újból a kiscsarda, a filloxera által megtámadott vagy elpusztított szőlőjét?
3. Mily előnyökkel járna s miképp volna elérhető az, hogy egyes vidékek szőlőtermelői termelvényeik szakszerű kezelése és értékesítése céljából szövetkezzenek vagy társulnának, tekintettel a pestvármegyei viszonyokra.
4. Mily előnyökkel járna s miképp volna elérhető az, hogy egyes vidékek gyümölcs-termelői termelvényeik feldolgozása s jobb értékesítése céljából szövetkezzenek vagy társulnának, tekintettel a pestvármegyei viszonyokra.

5. Miképp volnának községenként vagy kisebb vidékeket felölölő mezőgazdasági fogasztási és értékesítési szövetkezetek vagy társulatok szervezhetők, hogy a gazdasági szükségletek közösen nagyobb mennyiségben s így jutányosabb áron szereztetnének be, a gazdasági termelvények pedig ugyanily uton, tehát magasabb áron, értékesítetténe, különös tekintettel oly községekre, hol már meglevő hitelszövetkezetek eredményesen működnek.

6. Miképp szervezkedjenek a gazdák községenként, hogy a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló (1894. évi XII. t.-cz.) törvényeknek, saját érdekeik szem előtt tartásával, társadalmi uton is érvényt szerezzenek.

7. Szarvasmarhatenyésztésünk előmozdítása s egyöntetűbbé tétele céljából, tekintettel a fennálló tenyészközpontokra, mely tenyésztési irányt kövessen a kiscsarda s mi módon mozdíthatják elő a községi gazdák a szarvasmarhaállomány célirányos nemesítését, tekintettel a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló törvény erre vonatkozó intézkedésére.

8. Lótenyésztésünk előmozdítása s egyöntetűbbé tétele céljából, mely tenyésztési irányt kövessen a helyi viszonyok figyelembe vételével a kiscsarda, s mely befolyást gyakorolhatunk csikó-kertek létesítése által a lóanyag fejlődésére.

9. Mi a feladata s miképp kell közreműködni a községi előjáróságoknak a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. XII. t.-cz. végrehajtásánál, tekintettel a törvény I—VIII. fejezeteiben foglalt intézkedésekre.

10. Mi a feladata s miképp kell közreműködni a községi előjáróságoknak a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló 1894. évi t.-cz. végrehajtásánál, tekintettel a törvény IX—XII. fejezetében foglalt intézkedésekre.

Az egyesület a beérkezett pályamunkákat e célra felkért bírálóknak adja ki javaslattétel végett, kik véleményüket az e célból összehívott szakosztályi gyűlésnek mutatják be, s a szakosztályok határozata után a megfelelő pályamunka szerzőjének a pályadíj kiutalványoztatik. Az igazgató-választmány a következő szakfőfiakat kérte fel bírálóknak: 1. Az 1-ső kérdésre: Dobokay Lajos, Jálies Géza, Rácz Sándor. 2. A 2-ik kérdésre: Dobokay Lajos, Jálies Géza, Rácz Sándor. 3. A 3-ik kérdésre: Baross Károly, Bernáth István, György Endre, Jálies Géza. 4. A 4-ik kérdésre: Angyal Dezső, Molnár István, Hajós József, V. Szabó István. 5. Az 5-ik kérdésre: Bernáth István, Hajós József, gr. Károlyi Sándor, Szemere Huba. 6. A 6-ik kérdésre: Beniczky Lajos, gr. Keglevich Gábor, Lestjányzky Sándor, Nyáry József. 7. A 7-ik kérdésre: Baross Pál, Hauer Béla, Pirkner János, Nagy Vincze, Szemere Huba. 8. A 8-ik kérdésre: Beniczky Ádám, Némay Ferencz, Tahy Lajos, gr. Teleky József. 9. A 9-ik kérdésre: Beniczky Lajos, dr. Förster Aurél, Lestjányzky Sándor, Németh József, Szegedi Albert.

Kertészeti tanfolyam Kassán. A felsőmagyarországi kertészeti egyesület választmánya Kassán, azon határozatot hozta, hogy márczius hó 1-től október 31-éig pótanfolyamot nyit növendékek számára, hogy ezek a kertészetet és szőlőművelést önállóan kezelni képesek legyenek. A kik növendékeket óhajtanak e tanfolyamra kiképeztetés céljából küldeni, azok jelenkezzenek Gerlőczy Géza titkárnál Kassán. A tanfolyam hallgatóinak oktatása, lakása és élelmezése csupán havi 10 forintba kerül. Az egyesület a saját költségén négy növendéket fog e tanfolyamban kiképeztetni. A kik tehát ez ingyen:

helyet elnyerni óhajtják, azok is fentnevezett titkárhoz fordulhatnak.

A magyar állatok értékesítésének nehézségei Bécsben. Már több ízben volt alkalmunk reámutatni, hogy minő nehézségekkel találkozunk magyarországi eladók állataik értékesítésében a bécsi piacon. Mint legújabbán bécsi tudósítónktól ismét értesülünk a bécs-szt-marxi piacon a magyar eladók helyzete tühretlenülé vált. A városi hatóság a napokon át vonaton szállított szarvasmarháktól a dara és egyéb erőtadó takarmány etetését eltiltja, a sertések pedig dohos, élvezhetetlen kukoricadarát kapnak, melyet csak a végső esetben fogyasztanak el kényszerűségből. Ezenkívül a hosszas vesztegeltetés az utazás közben is lényeges súlycsökkenést okoz s így természetesen nagy árcsökkenés áll be. Határozottan kárhözvitandó eljárás ez remesak azért, hogy így készakarva megkárosítja a magyar szállítót, de az állatvédelem szempontjából is, mint-hogy az állatokat teljesen lecsigázzák a hosszas indokolatlan vesztegeltetés által. Most, midőn a kiegyezési tárgyalások folyamatban vannak, ismételtén rámutatunk arra, hogy ezen állapotok megszüntetése csakis egy Ausztriával kötendő egészségügyi konvenczióval orvosolható, hogy így a magyar termelő legyen védtelenül kitéve hasonló kártokozó elbánásnak.

Friss fagyasztott husexport Kanadából. A friss fagyasztott husexportnak, mely Ausztráliában régebb óta divik, újabbán erős versenytársa támadt Kanadában, hol ezen régóta kiváló sikerűnek elismert huskonzerválási módszert és annak exportálását különösen Anglia piacaira maga a kormány vette kezébe, a mi mindenestre garanciát nyújt a fogyasztóknak a hus kvalitása tekintetében is. E célból a kanadai kormány nagymennyiségű ökröt, juhót és szárnyast vásárol be és vágat le Montrealban, hogy aztán a húst onnan e leghűtési módszer alkalmazása mellett küldje Európába. Londonban egy nagy központi depót, melynek Angolország különböző részeiben fiókraktárai lennének, van e célra kilitásba helyezve. Mint-hogy a hus minősége kitünő s ára alacsony s mint-hogy pontos egészségügyi felügyelet alatt történik az egész, ennél fogva a terv bizonyára kivételre talál s ez új era beálltát jelenti az élelmiszeripar terén Angliában és a szomszédos kontinentális államokban.

Kertbirtokosok minden szükségletüket, a mi kertjük számára: magvakból, legkivált a jelenleg melegágyakhoz szükséges magvakból, műtrágyákból és szerszámokból kell, legmegbízhatóbb és legjobb minőségben a legutányosabban Mauthner Ödön budapesti magkereskedéséből szerzik be, a ki az ezen szükségletekre vonatkozó, gazdagon illusztrált árjegyzéket a vásárolni szándékozókknak ingyen és bérmentve megküldi.

Megjelent a „Köztelek Zsebnaptár“ és „Köztelek Évkönyv“ 1896. évre. Szerkesztik: Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán az O. M. G. E. titkársjai. A két könyv előfizetési ára 1.50 frt; bolti ára 2 frt. Postadíj 10 kr. Előfizetések lapunk kiadóhivatalába küldendők.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonatözsde.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi cég jelentése a „Köztelek“ részére.)

Budapest, 1896. február 9-én.

Az e heti időjárás változó, nagyjából azonosan enyhe és derűs volt. Időközönként éjjel át gyenge fagy mutatkozott, nap közben a hőmérséklet azonban a fagyponthoz emelkedett. Csapadék csak szórvaosan fordult elő. A földművelésügyi miniszterium részéről kiadott jelentés szerint a vetések leg-

nagyjából kielégítően teleltek át, bár helyenként, különösen repezében károk mutatkoznak. Gyengék a vetések hazánk nyugati részének egyes megyéiben, ugyancsak a Bánáti és Erdélyi nemely vidékeiben. Természetesen korai még határozott véleményt mondani, mert javarészt hó borítván még a földeket, általános képét nyerni nem lehet. A vizálás a héten is csökkent és a jég tetemesen lazult. Külföldön szintén száraz és enyhe volt az idő és csak az utóbbi napokban volt Európa keleti részében csapadék.

Az általános termési kilátások egyelőre Európában kedvezően hangzanak. A tengerentúl illetőleg Amerikában az utolsó időben az időjárás viszonyok kedvezőek voltak.

Oroszországban a központi statisztikai hivatal most teszi közzé az 1895. évi buzaaratásra vonatkozó becsülést, mely az előző év ellenében 29 millió hektoliter deficitet zárol.

India és Ausztrália nagyon keveset fog az idén exportálni, Argentína pedig erősen szenvedett a nagyon is bő esőzések által s előreláthatólag szintén körülbelül 3 millió hektoliterrel kevesebbet fog kivitelre hozni.

Az Angolország felé jelenleg uszó quantum 7¹/₄ millió hektoliter, 1895. év ugyan-e periódusában uszott 9¹/₂ millió hektoliterrel szemben, a kontinens felé jövő buzaquantum pedig 1¹/₂ millió hektoliter, a tavalyi 2¹/₄ millió ellenében.

Alább összehasonlító táblázatát nyújtjuk az evidenciában tartott látható jelenlegi buzakészleteknek szemben a múlt év hasonló időpontjában kimutatott készletekkel:

	1896. febr. 1. hektoliter	1895. febr. 1. hektoliter
Tengeren Anglia felé	7.258,700	9.404,700
a kontinens felé	1.493,500	2.233,000
Készletek Angliában	5.800,000	6.525,000
a francia kikötőkben	1.160,000	757,000
Párisban	622,000	551,000
Antwerpenben	522,000	797,500
Berlin, Danzig és Stettinben	251,000	420,000
az orosz kikötőkben	7.975,000	7.685,000
az Egyesült-Államok- ban (Bradstreet szerint)	37.410,000	43.500,000
Összesen	62.402,200	71.914,200

A külföldi piacok üzletmenetében a hangulat továbbra is szilárd. A fogyasztás jó vételkedvet tanúsít és az emelkedett forgalom természetesen az árak emelkedését is hozza magával. Amerikában az árak változóak voltak. Kezdetben fedezeti vásárlások és az ősi buza termelési vidékein beállott kedvezőtlen időjárás folytán az árak emelkedtek, később ellanyhultak, még a hét vége felé fokozatos javulást tüntettek fel. Angliában a hét elején az emelkedés körülbelül 1 sh, tett ki és a hangulat ártartó, épp úgy a francia piacokon is, melyek a világpiacon szilárd hangulata alul szintén nem vonhatták ki magukat. Németország élenk forgalom mellett kezdetben szilárd, később gyorsan emelkedő árakat jeleni, melyek a hét vége felé csökkentek, még Német-Álford, Belgium és a Svájcban a tulajdonosok magasabb árköveteléseit még mindig a fogyasztók tartozkodó magaviseletével találkoznak.

A mi piacunkon kenyérmagvakban szilárd volt a hangulat és az árak emelkedtek, míg takarmány-cikknek gyenge forgalom mellett ártartóak maradtak. Az üzleti hét részleteiről következőket jelenthetjük:

Buza e héten gyengén volt kinalva, miután a vasuti hozatalok mérsékeltek és raktárakat csak szórvaosan ajánlanak. Ez utóbbiak tulajdonosai — jobb árak reményében nem is sietnek készleteiken tudni; és a malmok — egyesek kivételével — csak a leg-szükségesebbet vásárolják avagy csak késői szállításra illetve átvételre reflektálnak. Az üzlet így tehát vontatottan fejlődik; az emelkedő határidő árakra támaszkodva azonban a tulajdonosok magasabb követeléseit mégis keresztülvihették úgy, hogy az üzlet a multéhoz képest körülbelül 10 krral magasabb árak mellett zárol. A forgalom körülbelül 150,000 mm. a hozatal 54,000 mm. tesz ki.

Rozs továbbra is jó keresletnek örvendett és úgy elszállítás, mint a helyi fogyasztás céljaira k. 20,000 mm. kelt el. Az árak e multéhoz viszonyítva szótön kb. 10 krral magasabbak és minőség szerint helyben vagy Budapest távolságában átvéve 6.50—6.62¹/₂ frt cassa érhető el. Az utóbbi napokban a vételkedv valamivel gyengült.

Árpa (takarmány és hantolási célokra) el van hanyagolva. Gyárosok, melyek eddig bár csak gyengén, de mégis vásároltak most jobb fajtákért sem igérnek 5.—frtnál többet ab Budapest; forgalom ennél fogva alig volt.

Zab jobban volt keresve míg ellenben a hozatalok mérsékeltek. Az árak ennél fogva javultak és mig prima áru változatlan, középminőségek 5—10 krral magasabban értékesíthetők. Elkelt kb. 5000 mm., melyekért szin és tisztaság szerint 6.—6.35 frtot fizettek ab Budapest.

Tengeri eladatul alig érkezik, a forgalom pedig egyébként is csekély, mett a vidéken aránylag jobb árakat fizetnek. Kőbányán készáru 4.25 frtot jegyez. Uvidéken 3.75 frt, Karczagon 4.10—15 frtot érhet el.

Olajmagvak: Káposztarepezében mérsékelt üzlet volt, 9—9.50 frt, bányai repeze 8.50—8.5 frton kelt el, vad repeze 4.25—5.0 frt, gomborka 8—8.25 frton jegyez. Káposztarepezében 1895. aug.—szeptemberre 10.65—10.75 csak szórvaosan volt üzlet.

Hüvelyesek: Babban e héten sem volt üzlet és árak továbbra is csak névlegesek: trieur aprószemű ab Gyöngyös-Félegyháza 8.70, fehér ab Baja, Mohács, Zombor 8.10, barna ab Nagy-Károly 6.40, erdélyi 7—7.20, állomásokon átvéve. Bükköny 5.75—5, mihár 5.75—6.25, kenérmag 8.75—9, lenmag ptima áru keresett 9.25—9.75 frt ab Budapest, köles 5.40—7.0 frt helyben.

Napi jelentés 1896. február 11.

Készbuza bő kinalat és gyenge vételkedv folytán 5 krral olcsóbb volt. Napi forgalom 15,000 méter-mázsára tehető.

Buzában következő eladások történtek:

Tiszavidéki:	200 mm.	71 kg.	7.40	frt 3 óra.
	100	71	7.32 ¹ / ₂	"
	100	71	7.38 ¹ / ₂	"
	100	80	7.35	"
	100	80	7.32 ¹ / ₂	"
	100	86	7.30	"
	200	70	7.32 ¹ / ₂	"
	100	79	7.27 ¹ / ₂	"
	100	79	7.22 ¹ / ₂	"
	100	78	7.22 ¹ / ₂	"
	100	79	7.30	"
	200	79	7.30	"
Pestvidéki:	150	81	7.35	"
	100	80	7.25	"
	100	79	7.25	"
	300	79	7.25	"
Makó:	4800	80	7.40	"
Baja:	4400	77	7.20	"
Felsőtisza:	100	80	7.20	"
	100	79	7.20	"
	100	78	7.15	"
Zab:	100	—	6.35	Cassa
	100	—	6.30	"
	100	—	6.25	"
	100	—	6.17	"
	200	—	6.15	"
	100	—	6.10	"
	100	—	6.50	"

Rozsban a hangulat ellanyhult és vevők a valamivel nagyobb kinalattal szemben tartózkodók. Eladatott debreczeni paritással 5 frt 87¹/₂, budapesti paritással 6 frt 80 kr.-jával.

Tengeriben az irányzat meglehetősen változatlan. A kinalat állomásokon valamivel nagyobb, mint-hogy az enyhébb időjárás a morzsolást ismét lehetővé tette.

Árpaiban csak finomabb minőségek iránt mutatkozik valamivel jobb kereslet. Takarmányáru változatlan.

Zab változatlan.

Finom korpa zsákostul Pesten 3 frt 30 kr. és durva 3 frt 45 kr.-ba kerül.

Olajpogácsáért 4 frt 30 krt fizetnek ab Budapest.

Határidők:

	Kötetelt	Zárolat
Tavaszi buza	6.99—7.00 frt	7.00 frt.
Őszi buza	7.18—7.19 "	7.19—20 "
Tavaszi rozs	6.47—6.48 "	6.50—51 "
Tengerimáj, jun-ra	4.35—4.37 "	4.36—37 "
Tavaszi zab	6.02—6.03 "	6.01—03 "
Káposztarepeze	10.85—10.95 "	—

Szeszüzlet.

Szesz. (Goldfinger Gábor szeszgyári főtisztviselő tudósítása a „Köztelek“ részére)

Lanyhább bécsi jegyzések dacára a szeszüzletben változatlan irányzat uralkodott és a szeszárak a mult heti jegyzés szerint záródnak.

Mezőgazdasági szeszgyárak részéről a kinalat a hétnek elején valamivel élénkebb volt és a gyér vételkedv folytán az árak 25 krral olcsóbban jegyeznek. Elkelt kont. nyersszesz bars-, turóc-, szabolcs-megyei állomásokhoz szállítva 13.50 frtg azonnali és márcz.—áprilisi szállításra.

Galiciából kont. nyersszesz ottani állomásokhoz szállítva 13.50—13.60 frtg kinaltak.

Prágában az adózott tripló szesz ára 50—50.20 frton lett jegyezve.

A kontingens nyersszesz ára Budapesten 14.30—14.50 frt.

Bécsi jegyzés 14.60—14.70 frt kont. nyersszeszért.

Prágai jegyzés 50.—50.20 frt adózott tripló-szeszért.

A budapesti piacon változatlan irányzat mellett finomított szesz 51.50 frtg, élesztőszesz 56.75 frtg nyersszesz adózva 50.50 frtg, adózatlan exkontingens 13.50 frtg, denaturált szesz 18.50 forintig kelt el.

Vidéki szeszgyárak közül: Temesvár, Kenyérmező, Lugos 13 krral olcsóbban jegyeznek.

Budapesti zárlatárak e héten: Finomított szesz 51.50—51.75 frt, élesztő-szesz 51.75—51.88 frt, nyersszesz adózva 50.50—50.88 frt, nyersszesz adózatlan 13.—13.50 frt. Denaturált szesz 18.—18.50 frt.

érsékelt üzlet
frton kelt el.
berre 10.65—

olt üzlet és
rt aprószemű
Baja, Mohács,
erdélyi 7—
5—8, muhar
ma áru kere-
5.40—10 frt

II.
telkedv foly-
15.000 méter-

tek:

0	frt 3 óra.
1/2	" "
1	" "
1 1/2	" "
2	" "
2 1/2	" "
3	" "
3 1/2	" "
4	" "
4 1/2	" "
5	" "
5 1/2	" "
6	" "
6 1/2	" "
7	" "
7 1/2	" "
8	" "
8 1/2	" "
9	" "
9 1/2	" "
10	" "
10 1/2	" "
11	" "
11 1/2	" "
12	" "
12 1/2	" "
13	" "
13 1/2	" "
14	" "
14 1/2	" "
15	" "
15 1/2	" "
16	" "
16 1/2	" "
17	" "
17 1/2	" "
18	" "
18 1/2	" "
19	" "
19 1/2	" "
20	" "
20 1/2	" "
21	" "
21 1/2	" "
22	" "
22 1/2	" "
23	" "
23 1/2	" "
24	" "
24 1/2	" "
25	" "
25 1/2	" "
26	" "
26 1/2	" "
27	" "
27 1/2	" "
28	" "
28 1/2	" "
29	" "
29 1/2	" "
30	" "
30 1/2	" "
31	" "
31 1/2	" "
32	" "
32 1/2	" "
33	" "
33 1/2	" "
34	" "
34 1/2	" "
35	" "
35 1/2	" "
36	" "
36 1/2	" "
37	" "
37 1/2	" "
38	" "
38 1/2	" "
39	" "
39 1/2	" "
40	" "
40 1/2	" "
41	" "
41 1/2	" "
42	" "
42 1/2	" "
43	" "
43 1/2	" "
44	" "
44 1/2	" "
45	" "
45 1/2	" "
46	" "
46 1/2	" "
47	" "
47 1/2	" "
48	" "
48 1/2	" "
49	" "
49 1/2	" "
50	" "
50 1/2	" "
51	" "
51 1/2	" "
52	" "
52 1/2	" "
53	" "
53 1/2	" "
54	" "
54 1/2	" "
55	" "
55 1/2	" "
56	" "
56 1/2	" "
57	" "
57 1/2	" "
58	" "
58 1/2	" "
59	" "
59 1/2	" "
60	" "
60 1/2	" "
61	" "
61 1/2	" "
62	" "
62 1/2	" "
63	" "
63 1/2	" "
64	" "
64 1/2	" "
65	" "
65 1/2	" "
66	" "
66 1/2	" "
67	" "
67 1/2	" "
68	" "
68 1/2	" "
69	" "
69 1/2	" "
70	" "
70 1/2	" "
71	" "
71 1/2	" "
72	" "
72 1/2	" "
73	" "
73 1/2	" "
74	" "
74 1/2	" "
75	" "
75 1/2	" "
76	" "
76 1/2	" "
77	" "
77 1/2	" "
78	" "
78 1/2	" "
79	" "
79 1/2	" "
80	" "
80 1/2	" "
81	" "
81 1/2	" "
82	" "
82 1/2	" "
83	" "
83 1/2	" "
84	" "
84 1/2	" "
85	" "
85 1/2	" "
86	" "
86 1/2	" "
87	" "
87 1/2	" "
88	" "
88 1/2	" "
89	" "
89 1/2	" "
90	" "
90 1/2	" "
91	" "
91 1/2	" "
92	" "
92 1/2	" "
93	" "
93 1/2	" "
94	" "
94 1/2	" "
95	" "
95 1/2	" "
96	" "
96 1/2	" "
97	" "
97 1/2	" "
98	" "
98 1/2	" "
99	" "
99 1/2	" "
100	" "

evők a va-
főzők. El-
budapesti pa-
v változatlan.
bb, minthogy
mét lehetővé

íránt mutat-
mányáru vál-

frt 30 kr. és

ab Budapest.

Zárlat

7—	frt.
7-19—20	"
6-50—51	"
4-26—37	"
6-01—03	"

főtisztviselő
a szeszüz-
a szeszárak

61 a kínálat
és a gyér
ban jegyez-
szabolcs-
azonnali és

ára 50—50.20

esten 14.30—

versszeszért,
zott tripló-

yzat mellett
z 56.75 frtig
xkontingens
kelt el.

mitott szesz
frt, nyers-

z adózatlan
8.50 frt.

Az árak 10.000 literfokonként hordó nélkül
budapesti vasútállomáshoz szállítva készpénzfizetés
mellett értendőek.
Százrasmoslek: 5.40—5.45 frt, 100 kilónként zsák
nélkül, budapesti vasútállomásokhoz szállítva.

Élelmiszerek a budapesti hetivásáron. 1896. év
február 11-én. (A székesfővárosi vásárigazgatóság
jelentése a „Köztelek” részére.)

Halvásár a halléren. A fővámtéri, Ferencz József-
rakparti és haltéri piacra 11 helybeli halász és
halkereskedő által 45 q. és vidéki kocnikon 0 q.
összesen 45 q kevert hal hozatott. A vásár közép.
Az árak métermázsánként — frttal emelkedtek.

Viszontelárusítók fizették a hal q-át: nagy élő
80—100, nem élő 50—70, közép nagy élő 55—75, nem
élő 30—50, apró élő 14—26 nem élő 10—14 frtig.

Vad. Hozatott a fővámtéri piacra vasp. 200 drb,
hajón kb. — drb, kocsin 100 db, gyalogárusok által
kb. 100 db, összesen 400 db. A vásár lanyha volt. A
következő árak jegyeztettek: nyul 1 db 80—100 krig,
fogoly —, vad réce 90—120, vad lud —, vad
fenyőmadár 1 darab (1 drb) 20—20, Fáczyány —
— krig.

Hideghusvásár az István-téri élelmi piacon. 1896.
február hó 11-én. (A székesfővárosi vásárigazgatóság
jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott Budapestről szokott községekkel:
62 árus 65 drb sertés, — árus 20 drb süldőt, 500
kg. friss húst, 650 kg. füstölt húst, 700 kg. szalon-
nát és 500 kg. hájat.

Videkről és pedig: A szokott helyekről: 31
árus 479 drb sertés, 20 drb süldőt, 461 kg. friss
húst, 500 kg. füstölt húst, — kg. húst és — drb
malacot.

A forgalom igen élénk.
Árak a következők: Friss sertés 1 kg.
44—56, 1 q 4200—4600, süldőhús 1 kg. 60—64, 1 q
5200—5400, füstölt sertés 1 kg. 70—72, 1 q 6800—
6900, szalonna zsirnak 1 kg. 50—52, 1 q 4700—4800,
füstölt szalonna 1 kg. 64—70, 1 q 5600—5700, háj 1
kg. 56—58, disznósír 1 kg. 62—64, 1 q 5500—5600,
kocsonyahús 1 kg. 28—40, füstölt souka 1 kg. 80—90,
1 q — krajczárig, malacz 1 drb — frt.

Baromfi. Hozatott a fővámtérre vaspályán kb
4000 db, hajón kb. — db, kocsin kb. 800 db
helybeli árusoktól kb. 1000 darab, összesen kb. 5800
db. A vásár élénk volt. Nagyban árak páronként: tyúk
140—180, csirke 85—130, (idei kiv. —), kappan
hízott 200—280, kappan sovány 160—240, réce hízott
300—350, (idei —) réce sovány 240—300, lud (liba)
híz. 680—800, lud sovány 330—450 (idei —),
pulyka hízott idei 400—600, sovány 300—400, gyöngy-
tyúk 130—140, galamb pecsényének 40—60 krig.

Az újvásártéri piacra felhozott a szokott köz-
ségekkel vasp. kb. 700 db, kocsin 180 db, gyalog-
árusok 150 drb, helybeli árusok 600 drb, összesen
1620 drb baromfi. A forgalom élénk. Az árak páron-
ként következők: tyúk 120—160, csirke 80—120
idei —, hízott kappan 200—280, sovány 130—140,
hízott réce 380—400, sovány réce 150—200, hízott
lud (liba) 500—800, sovány lud 380—400, hízott pulyka
500—600, sovány pulyka 300—350, gyöngytyúk —
—, galamb pecsényének — krig.

Az István-téri élelmi piacra élő baromfi hely-
beli és vidéki árusok által kb. 1000 pár hozatott fel,
árak a következők: páronként tyúk 120—150, csirke
70—120, kappan hízott 160—200, sovány —,
réce hízott 200—400, sovány 140—160, lud hízott
600—800, sovány 400—450, pulyka hízott 500—600,
sovány 300—350 krajczárig. A forgalom élénk.

Tisztított baromfi helybeli és vidéki árusok által
kb. 800 db, árak drbja jérece 80—100, csirke 40—
60, kappan hízott 100—120, réce hízott 100—120, fél-
kövér 80—100, lud hízott 300—400, félkövér 200—250,
pulyka hízott 250—300, félkövér 180—200, ludmáj 1
db 20—100 krig. A forgalom élénk.

Tojás. Hozatott a fővámtérre vaspályán kb. 40000
drb., hajón kb. — drb., 4 kocsin kb. 24000 drb,
helybeli árusoktól 20000 drb., összesen kb. 84000
drb. A vásár élénk. Nagyban árak: 1 láda friss (1440
db.) 3100—3200 kr., 100 drb 260—280 kr., tojás me-
szes 1 láda (1440 drb) 2800—2900 kr., 100 db. 220—
240 kr. 1 db — krig.

Az újvásártéri piacra felhozott a szokott köz-
ségekkel vasp. kb. 6000 drb., kocsin 1000 drb
gyalogárusok 1000 drb, helyb. árusok 13000 darab,
összesen 20600 darab friss tojás. A forgalom
élénk. A következő árak jegyeztettek: friss tojás
1 drb 3—3, 100 darab 290—300, 40 krért 13—15
drb., 1 láda 1440 drb. 3700—3800, meszes tojás 1 db
2—3, 100 drb 230—250, 40 krért 16—17 drb., 1 láda
1440 drb 3000—3100 krig.

Zöldség. Hozatott a Ferencz József-rakpartra vasp.
225 q, hajón — q, kocsin 70 q, helyb. árusok
kb. 100 q, össz. kb. 395 q vegyes zöldség. A vásár l.
Nagy. árak sárgarépa 109 cs. 120—400, 1 q 250—350,
petrezselyem 100 cs. 120—400, 1 q 400—600, zeller
100 db 160—400, karalábé 100 db. 80—120, vöröshagyma
100 f. —, 1 q. 350—550, fokhagyma 100 f.
—, 1 q. 1200—1400, fehérrépa 100 darab —
fejeskáposzta 1 q 200—600 krajczárig, vörösrépa 100
darab 60—140 krajczárig, fejeskáposzta 100 darab
—, kelkáposzta 100 drb 140—240, vöröskáposzta
100 db 300—700, fejes saláta 100 db —, kötött
saláta 100 db —, burgonya 1 q 180—260, fekete
retek 100 drb 80—160, hónapos retek 100 db —,

ugorka sav. való 100 darab —, ugorka savanyu
100 db —, zöld paprika 100 db —, tök 100 db
sütni v. —, paradicsom 100 db —, zöld-
bab 1 kg. —, zöldborsó 1 kg. —, zöldborsó
fejtett 1 l. — zöld tengeri 100 cső —,

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester-
utca, 1896. február 11. A székesfőv. vásárigazgató-
ság jelentése a „Köztelek” részére.) Felhozott a
szokott községekkel 168 szekér réti széna, 50 szekér
muhar, 45 szekér zsupszalma, 27 szekér alomszalma
— szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár,
20 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, zabos-
büköny, köles stb.), 1400 zsák szecska. A forgalom
élénk. Árak q-ként a következők: réti széna 200—300,
muhar új 200—280, zsupszalma 160—180, alomszalma
120—140, takarmányszalma —, tengeriszár 140—160.
sarju 220—260, szalmaszecska 180—210. Összes kocsi-
szám 336, súly 268,800 kg.

Állatvásárok.

Budapesti szurómarhavásár. február hó 11-én.
A székes fővárosi közbizottság és marhavásári igazgató-
ság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhajtott: 220 drb belföldi, — drb galicziai,
— drb tiroli, 18 drb növendék élő borju, — drb élő
bárány; 101 drb belföldi, 464 db galicziai, — drb ti-
roli, 88 drb bécsi, — drb növendék borju, 1 drb
öltt bárány.

Borjuvásár élénk, birkavásár vontatott le-
folyású volt.
Árak a következők. Élő borjuk: belföldi 14—30
frtig, kivételesen — frtig dbonkint, 38—44 frtig, kivé-
telesen — frtig sulyra, növendék borju — frtig,
kivételesen — frtig drbonkint, — frtig sulyra.
Öltt borju: belföldi 48—58, tiroli — frtig,
galicziai 52—60 frtig, növendék borju — frtig
sulyra, bárány — frtig, bécsi 56—64 frtig sulyra.
Élő bárány — frtig páronként. Öltt bárány
— frtig drbonkint, kivételesen — frtig.

Budapesti juhvásár. 1896. február hó 11-én. (A
budapesti közbizottság és marhavásári igazgatóság je-
lentése a „Köztelek” részére.)

Felhajtott: 4309 db belföldi hizalt ürü, 315
db feljavított juh, — db kisorolt kos, — db kiverő
juh, 100 db bárány, — db kecske, — db durvaszőrű
juh, — db szerbiai, — db angol keresztés.

Árak a következők: Belföldi hizalt ürü 17—23
frt páronként, 17—20 frtig sulyra, feljavított juh 11.50
—19 frt páronként, 17—20 frtig sulyra, kiverő juhok
8.50—9 frt páronként, kisorolt kosok — frt,
kecske — frtig páronként, durvaszőrű kosok
— frtig páronként, szerbiai — frtig
bárány 6.—7.1/2 frtig, angol keresztés — frtig
páronként.

Bécsi vágómarhavásár. 1896. febr. 10. (A bécsi
marha- és huspénztár jelentése a „Köztelek” részére.)

Összes felhajtás 3284 db. Ebből magyar 1886 db,
galicziai 729 db, bukovinai 60, németországi 609 db,
hízott 2635 db, legelő — db., fiatal 649 db., ökör
2463 db, bika 317 db, tehén 446 db, bivaly 58 db.
Szombaton felhajtottak 564 darabot. A szombati
vásár kereslet hiányában lanyha befolyású volt. Csekély
szükséglet mutatkozott. A múlt heti árak változatlá-
nok maradtak.

Árak: prima magyar 37—40 (41) frt, szekunda 32—
36 frt, tertia 27—31 frt. Galicziai prima 36—38— frt,
szekunda 32—35 frt, tertia 27—31 frt. Német prima
39—42 (—) frt, szekunda 34—38 frt, tertia 28—32
frt. Legelőmarha: szerb és magyar 22—30 é. s., rossz
minőségű — frt é. s. Bika 23—26 frt é. s., tehén 22—34
frt é. s., bivaly 17—21 frt é. s. (Kizárólagosan élő-
sulyra, minden % levonás nélkül történnek. Az érte-
kesítésben kiütetett árak ugy értelmendezők, hogy
egy és ugyanazon eladó, a kiverésért pedig 35 krt kap.)

Egyes eladások:
Magyar hízó ökrök.

Eladók:	Ar	Ár
Blau testvérek, Temesvár	40	38
Hacker L., Sopron	38 1/2	37
Józsefv. spirítuszfinomítógyár, Temesvár	40	37
Kellner D., Pápa	34	30
Moskovits Adolf N.-Várad	36 1/2	—
Neumann testvérek, Arad	41	37
Rudnyánszky György F.-Atrak	34	32

Erdélyi hízó ökrök.

Eladók:	Ar	Ár
Czell Frigyes és fia, Brassó	34	32

Német hízó ökrök.

Eladók:	Ar	Ár
Blau testvérek, Temesvár	40 1/2	38 1/2
Kellner Dávid, Pápa	40	—
Pollák Max, Prerau	37	35
Seidl Joekl és Bloch, Kremsier	38 1/2	—
Seidl és Bader, Pohlritz	40	38 1/2

Bécsi sertésvásár. 1895. febr. 4-én. Be lett
jelentve: 9286 drb. Felhajtás: 3066 drb fiatal sertés,
5470 drb kövér sertés, — drb rideg sertés. Össze-
sen: 8536 drb.

A nagymennyiségű felhajtás következtében a
tendenzia lanyha.

Árak kilónként élősúlyban fogyasztási adónélkül:
prima 45—46 (47) kr., közepes 40—43, könnyű
34—38 kr., fiatal sertés 30—40 kr.

Bécsi szurómarhavásár. 1896. febr. 6-án. Fel-
hozott: 3261 borju, 2255 élő sertés, 2523 kizsigerelt
sertés, 573 kizsigerelt juh, 1565 bárány.

Prima borjuk ára változatlan, a közép és gyenge
minőségűeknél az árak 2—4 krral estek. Kizsigerelt
sertéseknél különösen a középminőségűeknél az irány-
zat s az árak lanyhák. Bárányok igen jó áron kelttek.

Árak klgrammonként: kizsigerelt borju 36—44
kr., prima 46—52 kr., primissima 56—62 kr., élő
borju — kr., prima — kr., primissima —
(—) kr., fiatal sertés 30—40 kr., kizsigerelt sertés
nehéz 38—50 kr., süldő 50—52 kr., kizsigerelt juh
30—54 kr., bárány páronként 5—13 frtig.

Bécsi juhvásár. 1896. febr. 6-án. Felhajtás:
2285 drb juh.

Erső üzletiány mutatkozott, mivel a vevők
tartózkodtak a vételtől.

Árak: export juh páronként 19—24, raczka
—, selejtes juh 14—17.

Párisi juhvásár. 1896. febr. hó 10-én. Felhajtás
16703 drb juh.

Tendenzia rossz.

100	78	7-22 1/2
300	77	7-30
200	76	7-15

Szerkesztői üzenetek.

Sz. A P.-Pátka. Beküldött feleletét nem közöl-
hetjük, miután sem czégeket sem a távolból recep

A gabonatőzsde egyetememes reformja.

A „Közgazdasági szakosztály“ 1896. évi február hó 13-iki ülésén előadja:

Bálint Imre.

Azt a mély gyökeret vert gyűlöletet, mely a gazdatársadalmat nemcsak minálunk, hanem a világnak csaknem minden tájékán a tőzsde intézményével szemben eltölti, teljesen indokolttá tesszik a mai viszonyok. A gazdatársadalom a tőzsde intézményével szemben szeret állást foglalni, gyakorta összetévesztvén az intézményt a tartalommal, szemelől veszítvén azt, hogy maga a tőzsde, ha mai megvalósulásával nem is válik a gazdasági termelés javára, s a gazdatársadalom előnyét egyáltalán nem czélozza, mégsem ítéltető el feltétlenül, mert a tőzsdére szükség van s ha a mai tartalom nem felel meg az intézmény formáinak, vagy ezek a formák nem felelnek meg az intézmény közérdekű céljainak, akkor a társadalom és kormány feladata nem az lehet, hogy az intézmény a közzé rovására egyenesen eltöröltessék, hanem az, hogy vagy a tartalmat, vagy a megszabott formákat hozzuk a czéllal kellő viszonyba.

A tőzsdék nem akkor a leghasznosabbak, mint ahogy ma képzik sokan, a kik egyes jelekből alkotnak egy nagy intézményről általános véleményt, — ha nem ártnak, hanem akkor, ha kötelességüket betöltve használnak a termelőnek és üzleti forgalomnak egyaránt. S azért a társadalmi s kormány-akciónak nem az lehet a helyes célja, hogy a tőzsde lehetetlenné tétessék, hanem az, hogy akképpen szabályoztassék, hogy az intézmény közhasznos és legitim formák között töltse be hivatását. A börze spekulánsaitól hiába várjuk az önzetlenséget. Abba bele kell nyugodnunk, hogy börzejátékosok mindenkor a maguk hasznát fogják keresni, sőt sohasem fognak arra gondolni, hogy mit csinál a gazda, ha kevesebb pénzt kap gabonájáért, mert az üzletember a saját hasznát tartja üzletkötésénél a legfőbb irányító elvnek s így azt sohasem várhatjuk, hogy a börze valamikor méltányossági szempontokat fog az áralakítás körül megszívlelni. Az antik idők, melyekben a salus rei publicae volt köz- és magánéletben egyaránt a legfőbb irányadó, melyekben a magánérdekek mindig alá voltak vetve a köznek, az egyén elenyészett a közönséggel szemben, rég elmúltak. Az üzleti konjunkturákat a mai üzletember megszokta szentnek tartani és egyáltalán nem érez lelkiismereti furdalást, ha az adott viszonyokat tőle telhetőleg teljesen kizsákmányolja. A spekuláns okoskodása azon az elven alapszik, hogy a hol vétel van, ott eladásnak is kell lenni; a vevő és az eladó egyaránt a maguk érdekét tartják szemük előtt. A kettőnek alkujából keletkezik az ár. Hogy ez alkuvás körül s az ár megállapítására beható más körülmények felidézése és kihasználása körül a börzeüzér minden lehetőt elkövet, azt ő csak természetesen tartja s elvárja a másik féltől is ugyanezt az eljárást, s így hiszi a két szélső törekvés által, mint az inga lengése által az árképződést szabályozhatónak.

Csak hogy a börze illetően felfogásában, mely a berlini börze-ankétén is felmerült, nevezetes falsum van, mert ha igaz is az, hogy a hol vétel van, ott eladás is van, az is igaz, hogy az árképződést nemcsak a vétel és eladás előtti alkunál alakult ár szabályozza, hanem a kínálat és kereslet, mely még magában véve nem tartalmaz vételt és eladást. S miután az üzleti viszonyok ugy hozzák magukkal az üzlet folyását, hogy a piac bizonyos befogadóképességével szemben a kínálat ha nem is effektív terményben, hanem szóban és írásban végtelen lehet, s viszont a kínálattal szemben a befogadóképesség, ha nem is tényleg, de a spekuláció kedvéhez mérten üzletszerűleg végtelen lehet, a spekuláció gyakorta elveszíti a szilárd talajt lábai alól s elhagyja a termelési, fogyasztási, szállítási stb. konjunkturáknak legitim talaját, önmaga csinál saját érdekében üzleti konjunkturákat, melyek, miután a gazda nincs jelen a börzén, természetesen legtöbbször ennek hátrányára fejlesztik az árakat, a míg ugyancsak a spekuláció meg nem gátolja intervenczióival a mesterséges árnyatlást, illetve áremelkedést. Csak hogy a spekuláció nagyon egyoldalú némely piacokon (nevezetesen a miénken) és némely időben. Azért hamis az a felfogás, hogy sem a hausse, sem a baisse tábor nem mehet el az árképzésben egy bizonyos határon túl, mert a mint tulkapásra ragadtatná magát, szemben találja magával a contremine illetve a hausse tábor, mely rögtön megbünteti hamis játékáért. Nem áll ez azért, mert mindkét fél vagyoniilag van angazálva s miután a spekulációban az erősebb kezek egyoldalul vezetnek s ezekkel szemben a gyón-

gőbbek tehetetlenek, az erősebb elemek feltétlenül uralkodnak az áralakítás pillanatnyi hullámzásai felett, mert az az ellentábor, mely az intervenczióra, az uralkodó irány ellen való dolgozásra hivatva volna, nem fog az uralkodó elemek nagy önsúlyával szemben felléphetni.

A mennyiben a kínált és keresett áruk tényleges természetben vannak meg s cseréltetnek ki s így a normális árfejlődés válik uralkodóvá, nincs jogunk az árak alakulásával szemben e téren állást foglalni, mert végre is a gazdasági élet minden funkcionáriusának alá kell vetnie magát a gazdasági fejlődés szabályainak s ha az árak meg nem felelnek a joggal táplálható gazdasági igényeknek, ennek oka vagy a helytelen termelési rendszerben, vagy a rossz gazdaságpolitikai irányban rejlik s így e kettőben kell az orvoslást is alkalmaznunk. Ellenben gyökeresen elejét kell vennünk annak, hogy a börzén, mint nemzetközi piacon bizonyos tetszés szerinti konjunkturák idéztetnek elő olyan árukkal, a melyek nem léteznek s így kínálat tárgyát sem képezhetik. E téren szoros korlátokat kell vonnunk, a melyek az effektív üzlet medrébe szorítsák a börzei üzletet, csak a tisztességes versenynek, az üzleti becsületességnek adjanak létjogot s ez által megvédjék a gazdák jogos érdekeit ott, a hol a gazda ma még nincs képviselve jogos érdekeinek megóvására.

A börze által készített üzleti formák nagyon is alkalmasak arra, hogy a tisztességtelen üzletet leplezzék, hogy közkeletűvé tegyenek egyes szerencsejátékszerű üzletágakat, melyek szinte legitim számba mennek már a budapesti tőzsdén azzal a különbséggel, hogy jogképzett bírák nem ítélik meg az ily üzletekből háruló nyereségeket.

És itt elérkeztünk a tőzsdei bíraskodáshoz, mely kiegészítő intézményét képezi a tőzsdei forgalomnak. Azok a tőzsdei üzleti formák, melyek az effektív forgalomból jépeztek ki, melyek azonban idővel olyan alakulatot vettek fel, hogy mai alakulatukban az effektív végrehajtás teljes mellőzésével a pusztá játékot is szolgálják s elrejtik, fedezik a szédelő spekuláczióknak üzleti tulkapásait, jogvédelemben részesednek magán a tőzsdén, melynek az állam azt a kedvezményt biztosítja, hogy saját körében kötött üzletek felett maga bíraskodhatik is. A tőzsdei bíróság választott bíróság. A választott bíróság ellen általnosságban senkinek semmi kifogása nem lehet, mert volenti non fit iniuria. De olyan esetben, ha a választott bíróság előtt eldőlt ügy mikénti kimeneteléből egy harmadiknak jogos igényei hátrányban részesülhetnek, akkor előbb ennek a harmadiknak is bele kellene egyeznie a bíróválasztásba. A tőzsdei választott bíróság előtt eldőlt perek tényleg csak a két félnek érdekeit érintik. De az, hogy a tőzsdei választott bíróság gyakorlata olyan ügyekben is hoz kedvező ítéletet, melyek a kívülálló harmadiknak, a gazdaközönségnek jogos érdekeiket sértik, az sérelmes a gazdaközönségre nézve. Nem az egyes esetekben való ítélkezéshez van a termelőnek köze, hanem magához az ítélkezési praxishoz, mely védelmébe fogadja azokat az üzleteket, melyek a termelőt gazdasági érdekeiben érzékenyen támadják meg. Ha ehhez még azt is hozzá vesszük, hogy ezeket az üzleteket jogvégzett bírák nem sorozzák a kereskedelmi ügyletek közé s végül azt a fősérelmet, hogy a tőzsdebíróság ítélete annyira hatályos, hogy már csak végrehajtásra vár, akkor tisztában áll előttünk, hogy a tőzsdei forgalomnak a gazdára nézve fennálló káros hatása főleg az illegitim üzleteknek a tőzsdei bíraskodásban nyújtott szankezióra támaszkodik.

Az értéktőzsdével, mely a gazdát közvetlenül nem érdekli, ez izben nem akarok foglalkozni, de a gabonatőzsdének, mely mint látjuk, egy az egész fogyasztóközönséget, mint a gazdatársadalmat közelről érinti, gazdasági szerepével és nevezetesen azzal a hátrányával, melyet éppen a mozgó tőke tőzsdészerű forgatása által a gazdatársadalomra hárít, közelebből kell foglalkoznunk.

A mai forgalmi viszonyok között a nemzetközi gabonaforgalomnak szüksége van egy olyan néhány négyzetméteres piacra, a melyre a világ gabonatermése felhordassék s a melyre az egész világ fogyasztóinak kereső keze felnyuljon s így a normális áralakulás előidéztessek az által, hogy egy időben a világ egész kereslete az összes kínálatall állitassék szembe s ezeknek aránya szerint álljon elő az ár.

Mert ideálisan ez volna a börze képe. Állandóan ismerni kellene a világkínálat és világkereslet mennyiségét, a szállítási viszonyokat, időt és árt, a konjunkturák minden elemét és állandó érintkezést kellene fentartania a börzének a termelő és fogyasztó között.

De természetesen a börzék nem ideálisak, mint az emberi intézmények egyike sem. A börzék a kezükbe adott csaknem ellenőrizhetlen hatalommal visszaélnek és így a gabonakereskedelemnek nem hűségese kufárjai, hanem rémeivé lesznek.

De a hamis forma miatt az egész intézményt nem szabad elítélnünk, hanem javítanunk kell.

A börzék oly effektív gabonaforgalommal úgy össze vannak nőve, hogy kinövéseik világra szólnak. Azért van az, hogy a gabonátözsdeben mutatkozó némely visszaélés, vagy a nemzetközi spekulációnak olyan hatalmi tényei, melyeket meggátolni senkinek sem áll módjában, a gabona értékesítésének árkonjunkturáira döntő kihatással van.

Az újabb korban a mozgó kapitálisnak némely világspekulációnak kezében való összegőzöcsödése, sajnos, nagyon is kiszolgáltatotta a gabonatermelőket árúik értékesítésénél egyes nemzetközi konzorciúmoknak, melyek olykor a legnagyobb vállalatoktól sem rettennek vissza, hogy a termelők osztályát guzsba kötve, a börzei szokásoknak és üzleti formáknak erre a célra alakult köteleivel, a mesterségesen előidézett konjunkturákat a maguk javára használják ki.

Az oka ennek az, hogy a nemzetközi gabonaszpekulációban kizárólag a mozgó tőke uralkodik, s miután a spekulációt nem a gazda és a malom között előálló effektív lebonyolítással végződő üzlet képezi, hanem a tőkegazdag nagy spekulációnak kötései, nagyon könnyű kellő tőke és az ehhez mért hitel segítségével börzei manőverek útján az effektív árakat és áruforgalmi mozgalmat is a nagy spekuláció igényeihez képest alakítani.

Mert a nemzetközi nagy spekulációnak minden eszköz rendelkezésére áll és minden eszközt ki is használ. S a börzének nyulékony üzleti szakmái lehetővé teszik, hogy pénzhatalmak, a melyek gabonát teremteni nem tudnak, pénzértékben kifizethető fiktív gabonákkal nyomhassák az árakat.

A nemzetközi gabonakereskedelemnek ezek a hatalmas és kiszámíthatatlan következményekkel járó kinövései azután nagyon is érthetővé teszik az olyan mozgalmat, mely az ország belső termelését megakarja védeni a külföldi gabonaimport nagyrészt mesterségesen növelt áralkító hatásától, mint ez a német Kánitz-féle javaslatban testesült meg legújában, a mely javaslat lehetővé tenné a külföldi termést ellenőrizhetlen s így mondva is csinálható beáramlását és érthetővé teszi az olyan áramlatokat, melyek a belső gabonakereskedelmet megakarják védeni a kapitalisták fiktív gabonakínálatától és keresletétől, a mint az más államokban többnyire meg van s a mint ez őszszel a mi börzéken is megindult.

A börzéknek ezt a szervezeti hibáját már most mindenütt felismerik s Európának minden államában élénken foglalkoznak a börze reformjával.

A mi börzénk reformját illeti, arra nézve első sorban az ötlük szemünkbe, hogy minétkünk tulajdenképpen nincs is börzetörvényünk. Miután pedig a börzeintézmény olyan terjedelmes kihatású, a gazdasági élet közepén gyökeredző intézmény, mely az egész ország minden parányi pontjára kinyújtja csápjait, okvetlenül szükséges, hogy ennek az intézménynek a termelő és fogyasztó közös érdekében törvény adja meg a jogos formáit, üzleti normáit és határozza meg a határait.

De törvénnyel hasonló intézmények, melyeknek élete a pillanat körülményeihez való folytonos hozzásimulásban áll, melyek ekképen nap és éjjel át folytonosan fejlődnek, újabb és újabb alakot öltenek és mindég új eseteket vetnek felszínre, nem szabályozhatók végérvényesen s azért, hogy a tőzsde állandóan helyes tapintattal, de egyszersmind teljes beható szigorral tartassék meg a megengedett legális korlátok között, szükséges, hogy a kormánynak nagyobb ingerencia biztosítsék a börze ügyeibe s hogy a kormány főfelügyeleti jogával élve, a gazdasági közérdek szempontjából a börze ténykedését folytonosan figyelemmel kísérje és minden mozzanatát, mely a börze körében lejátszódik ellenőrizze, a börzét állandóan azok között az üzleti határok között tartsa, melyeket a hozandó tőzsdetörvénynek előznie kell s melyek a kívül álló, de szükségképpen mégis érdekelt nagyközönségnek, mint fogyasztónak s gazdatársadalomnak, mint termelőnek azt a garanciát nyújtják, hogy nem fognak tisztességtelen eszközökkel üzött spekulációnak áldozatául esni.

A kormánynak főfelügyeleti jogát főleg kormánybiztosok útján kell gyakorolnia. Eddig minálunk a kereskedelemügyi miniszter küldött két kormánybiztos a börzére, a kik útján állítólag tudomást szerzett a börze állapotáról s az ott folyó ügyekről. Tény azonban az, hogy a börzei felügyeletre a kormány eddig olyan csekély gondot fordított, hogy nem is igen értesülhetett a börzei állapotokról; ellenőrzésről pedig már egyáltalán nem is volt szó. A börzét a kormánynak nemcsak azért kell figyelemmel kísérnie, hogy a gazdasági érdekek a börzén futnak össze; s normális fejlődésű börze mintegy hőmérője a gazdasági állapotoknak s mert a

kormánynak ezekről a gazdasági állapotokról már annál is inkább tudomással kell bírnia, mert a gazdasági politikának minden szálát a tényleges gazdasági állapotokkal kell összeköttetésbe hoznia.

Miután pedig a közzgazdasági miniszteriumnak mindegyikének reszortja érdekelve van a tőzsdén, nem elégedhetünk meg a kereskedelmi minisztérium képviselével, hanem szükségképpen a pénzügyi- és földmivélsügyi miniszteriumoknak is képviseltetniük kell magukat. Nem szabad annak megtörténnie, hogy például a pénzügyi miniszter kénytelen legyen saját informatorius közeg híján bankigazgatókhoz, vagy más érdekelt felekhez fordulni, ha a pénzpiac helyzetéről vagy idegen pénzek beáramlásáról, vagy az értékek nemzetközi forgalmáról s a börzék általános állapotáról akar tájékozódni, a mi a kormánynak nézve elsőrendű fontosságú dolog. S nem szabad a földmivélsügyi miniszternek egyoldalulag értesülnie, olyan kérdésekről, melyek tárczáját, illetve az ez által képviselt gazdasági ágat közéről érintik. A kormány főfelügyeleti joga nem azt jelenti, hogy a miniszter keressen egy olyan egyént, a ki neki jól-rosszul felvilágosítást ad bizonyos körülményekről valószínűleg a saját szempontjából, mert hisz ehhez nemcsak a kormánynak, de bármely érdeklődőnek joga van. A kormánynak olyan közeggel kell bírnia, mely felette állván az intézménynek, arról objektív képet ad a kormánynak s részben mint ellenőrző, részben mint informáló elem működik a kormány nevében. Azon, hogy a három gazdasági miniszterium képviselve legyen a tőzsdén, nem azt értjük, hogy a tőzsdén három miniszterium vitakozzék állandóan a hegemonia elnyeréséért; a képviselőt kompromisszum útján közös személyre, vagy személyekre is ruházható, a mi azután a részletes rendelkezéssel közelebből meghatározható.

Nagy fontossággal bír a gazdára nézve, hogy bizonyos árú tőzsdéi forgalom tárgyát képezzék s hogy olyan árúnak árképződéséről is tájékozva legyen, mely a tőzsdéi rendes forgalomnak tárgyát nem képezi.

Némely nevezetes termelési kontingenst képező termény áráról egyáltalán nem kaphat a gazda hiteles értesítést. Országos ár pedig egyáltalán nem képződhetik s a forgalom hiányos volta következtében a termelt árúnak a fogyasztási vagy feldolgozási igények jelentkezéséhez képest való megoszlása is lehetetlen. Országos érdekű dolog tehát bizonyos termények forgalmát, illetve csak jegyzését még akkor is foganatosítani a tőzsdén, ha a tényleges tőzsdéi forgalom e cikkekben nagyon csekély, vagy időnként egyáltalán nem is létezik. Ily esetekben a kormánynak kell azzal a joggal bírnia, hogy bizonyos árúkat tőzsdéi forgalom, illetve tőzsdéi jegyzés tárgyává tehessen.

Alább ráfogunk térni a tőzsde informatorius szolgálatára, de addig is meg kell jegyeznünk itt, hogy szükséges az, hogy bizonyos árú iránt, melyek a gazdát és kereskedő világot érdeklik s melyek így kötelező jegyzés tárgyává tételnek, a tőzsde e célra kirendelt szerve egy lényesen új organizmus útján köteles legyen puhatolódzni, nevezetesen ezeknek helyenkénti árképződésére, termelési konjunkturáira és eredményeire, értékesítési viszonyaira stb. vonatkozólag. Nagyszámmal vannak ilyen terjedelmes gazdasági érdeket képviselő termények, melyek ma nem képezik tőzsdéi jegyzés tárgyát, vagy legalább rendkívül el vannak hanyagolva. Például a luezerna, löhere, mák, komló stb. termények árképződése mennyire érdekli a gazdát, a ki a mai viszonyok között az egyes vásárló igényére-kedvére és ügyességére van kiszolgáltatva. De van olyan tőzsdéi forgalom tárgyát képező cikkek is akárhány, a melynek árképzését hiába keresnők a tőzsdéi jegyzési lapon. Ki tudja például azt, hogy a következő cikkek tőzsdéi forgalomba kerülnek s adásvévesük közelebbi feltételeit a tőzsdéi szokások tételeken határozák meg: ezukor, bor, szeszes italok, kőolaj, hamuzsir, bőrök, prémekek, szőrmeárúk, gyapju, tölgykéreg, fenyőkéreg, tűzifa stb. De egész sora van azoknak az árúknak, melyek a jegyzési lapba felvannak véve, de árfolyamuk még sines feltüntetve. Például soha sines ár a méznél, szesznél a legritkább esetben repezoalánál, heremagnál stb.

Jóllehet erre a börzék azt a választ adják, hogy a jegyzési lapba csak akkor vehetik fel az árfolyamot, ha a börzén üzlet jön létre. Amde a börzének nem az volna egyedüli feladata, hogy börzestatistikát adjon, hanem hogy az üzleti állapotokról és áralkulásról tájékoztasson. Ha a börzén nem jön létre kötés, az ország területén, a mint az áruforgalmi adatok is mutatják még nemzetközi forgalom is fejlődik egyes cikkekben, melyekről a tőzsde még tudomást sem tesz. Nem szükséges-e a kereskedővilágnak és és gazdatársadalomnak egyaránt az ilyen cikkek áralkulását figyelemmel kísérni? Hiszen éppen ennek az áralkulásnak a mozgalmát adhatja meg az egyedüli igaz utat a gazdasági belpolitika, a termelési rendszer helyes irányozására.

Azért szükséges az, hogy a tőzsdéi forgalom körébe lehetőleg minden forgalomképes mezőgazdasági termény felvétessek s a mely termék nem kerülhet tőzsdéi forgalomba, az is jegyzés tárgyát képezze, úgy hogy minden, a mezőgazdasági termelésből eredő vagy a mezőgazdasági termeléssel egybefüggő termények áráról és forgalmi adatairól az ország különböző vidékein létrejött üzletek alapján, mindenki tudomást szerezhesen.

Ezzel a kérdéssel szorosan összefügg a tőzsdéi jegyzés re-

formja s a tőzsdén meghonosítandó informatórius szolgálat. E pontnál egy pillantást kell vetnünk az amerikai tőzsdék informatórius berendezésére, mely eddig a legnagyobb tökéletességre vitte. Az amerikai börzéken az értesítő és statisztikai szolgálatot az u. n. Committee on Information and Statistics teljesíti.*) Ennek a bizottságnak kötelessége a börzetagokat minden kereskedelmi tudnivalóval a legkimerítőbben, leggyorsabban és legmegbízhatóbban el látni. A belföldi, valamint némely külföldi, nevezetesen a londoni és liverpooli börzék árjegyzéséről az észak-amerikai nagyobb börzéken csaknem olyan gyorsan értesülnek, mint a hogy ez árak az illető börzéken létre jönnek. Ez árakat nagy fekete táblákon rögtön tudtára adják a közönségnek. A terménytőzsdén forgalomba kerülő termények forgalmi statisztikáját ugyancsak ilyen táblákon folytatólag közlik. Hetenkint, gyakran naponként az előbbihez hasonló módon hozzák nyilvánosságra a nagyobb amerikai piacokon történt árufelhozatalokat és elszállításokat, valamint a beraktározott mennyiségeket. A gabona osztályozás eredményeit is naponta közléseztik. Ehhez járulnak azután az aratási hírek, kiviteli statisztika és más egyéb, úgy hogy minden terményre vonatkozólag minden pillanatban az összes legújabb statisztikai információkat olvashatja le az érdeklődő a fekete tábláról.

Ez a terjedelmes távirati szolgálat, mely ezeket az adatokat a világ minden tájáról áttekinthetőleg összpontosítja a börze fekete tábláin, annál becsesebb, mert ezeket az adatokat a börzén kívül vagy csak óriási fáradsággal és költséggel, vagy egyáltalán nem szerezheti be az érdeklődő. Így a börze szerződészerűen megállapodik a nevezetesebb vállalatokkal, például tengerentúli hajózási vállalatokkal, hogy ezek a börzének közvetlenül szolgáljanak bizonyos áruk felhozatalára és elszállítására vonatkozó statisztikai adatokkal, melyek azután sokkal részletesebbek, kimerítőbbek és megbízhatóbbak, mint a vámhatóságok statisztikái. A börzének ez az informatórius szolgálata különösen az amerikai terményüzlet nagy lendülete óta, a hetvenes évek óta fejlődött ki ilyen nagyszerűen. De ez bizonyára költséges is, dacára annak, hogy az amerikai elevátor-rendszer mellett a kedvező viszonyok mintegy adva annak s hogy a telegráf-szolgáltatásnál óriási kedvezményekben részesül a börze. Fogalmat ad ez informatórius szolgálat áráról a new-yorki terménytőzsdének egy pénztári jelentése, mely szerint az 1880. évben a folyó statisztikai szolgálat az ottani börzének 12.000 dollárjába került.

Kétségtelen, hogy minálunk ennek az értesítő statisztikai szolgálatnak eleinte nagyon nagy nehézségekkel kellene küzdenie, mert minálunk az egész ország területén alig van egy-egy raktár, a melynek segítségével ezt a hirszolgálatot szervezni lehetne. Mindazonáltal a gazdasági fejlődés folyamán amugy is kell, hogy gabonarakta-keletkezzenek s ha a börze a hirszolgálat szervezését komolyan kezébe venné, akkor a gazdasági egyesületek, kereskedelmi kamarák, gazdasági tudósítók és más olyan közegek, melyek a gazdasági életüzleti részében járatosak és szükségképpen hozzájutnak a kérdéses forgalmi adatokhoz, bizonyára megközelíthetők volnának abban az értelemben, hogy ezeket az adatokat szerződészerűleg beszolgáltassák. Azután szállítási vállalatok minálunk is vannak. A hajózási vállalatok és vasutak mind készek lennének a hirszolgálat szervezésébe belemenni s a börze saját tagjainak érdekében olyan üzleti tudnivalókat szerezhetne be, melyek megbízhatóság és kimerítő tartalmasság tekintetében mindenképpen kielégíthetők lehetnének. Ez az értesítő szolgálat pedig a börzének egy kötelesség-szerű funkciója. A börze a kereskedelem góczpontjaként szerepel. Ott minden szónak össze kell futnia, hogy azt az ideált megközelíthesse, mely az összes kereslet és összes kínálat egyszerre történő fellépésében áll. Kimerítő és gyors hirszolgálat nélkül a börze jelentőségét veszíti s a közönséges provinciális piac nivójára süllyed.

De minékünk nemesak a készletekről, hanem magáról a börze üzletekről sincsenek megbízható hiteles adataink. Mert történnek ugyan jegyzések és ezeket a jegyzéseket hivatalosan fel is veszik, meg is állapítják, meg közzé is teszik, de a jegyzések hivatalos megállapításának mai módja egyáltalán nem nyújt garanciát arra nézve, hogy ez a megállapítás tényleg igaz legyen s hogy a mennyiben a jegyzési bizottság bona fide-se nem is volna kétségbe vonható, az üzletek a maguk igaz adataival mind bementatnak s nem történik meg a jegyzés gyakori kijátszása.

A budapesti tőzsde hivatalos jegyzései hiányosak és megbízhatatlanok. Köztudomásu dolog, hogy már régen nagy mennyiségben szállítottak be piacainkra román búzákat, mikor a budapesti tőzsde árjegyzési lapja még tudomást sem szerzett róla. Azt is tudjuk, hogy ma is számtalan eltagadott kötés van, hogy az árjegyzésből sok megkötött üzlet különböző okokból kimarad. De ez a mai szervezet mellett természetes is.

Mert miképpen történik a börzén a hivatalos kimutatás összeállítása? A csarnokban megkötik a kötések a gabonakereskedők, ügynökök és malmok. Ezeket a kötések beírják kis jegyzőkönyveikbe, melyekből otthon hivatalos könyvekbe vezetik be. A bemondásnál tulajdonképen minden börzelátogatónak saját be-

látására bizatik, hogy mit mond be ügyleteiből és mit tagad le titkos érdekek szempontjából. A börze titkárja bemegy a csarnokba a déli üzlet alkalmával, ott összeírja a kötések, a mint azt egy legfeljebb félórás látogatás alkalmával összeírni lehetséges. De ő csak a mennyiségeket írja össze. És ez az adatgyűjtési mód már maga mutatja a megbízhatóságának mértékét.

Az árak bemondását már valamivel szigorúbban veszi a börze, de ugyancsak szabad teret enged a börzetagok tetszésének. Ez a bemondás bizottságban történik, melynek elnöke a napos börze-tanácsos, tagjai az ágensek és kereskedők kiküldöttei és tanuja a két kormánybiztos egyike. Alkalmam volt egy ily nem nyilvános jegyzési bizottsági ülésnek tanuja lenni s a legszembeötlőbb szabálytalanságokat észleltem, dacára annak, hogy mint idegent, nevezetesen a nyilvánosság képviselőjét annyira respektáltak, hogy a szabályok legszigorúbb betartását akarták keresztül vinni.

Az ülésen a börze titkárja veszi számon az adatokat, melyeket az ágensek mondanak be. Mindegyik leszámolni köteles kötött üzleteinek nem mennyiségéről, hanem ár adatairól és az irányzatról.

Ha az az ügynök magánérdekből más árakat mond be, mint a milyenek tényleg fenforognak és ezt a tőzsde-titkár észreveszi, a mi természetesen nagyon ritka esetben és csak egetverő hamisításoknál fordul elő, akkor az egyetlen orvoslat az lehet, hogy a titkár követeli az illető börziánertől, hogy jegyzőkönyvét megmutassa neki.

De mit tesz a börze-titkár, a kitől a teljes jóakaratot nem akarom elvitatni, ha X. urnak két jegyzőkönyve van, egy, a melyikbe az eltitkolandó kötések jegyzései be. Hiszen erre nézve nincsen szabály, mert ez a jegyzőkönyv végre is nem hivatalos jellegű és mint börzelátogatóktól, tehát hiteles forrásból hallom, még az is a gyakori esetekhez tartozik, hogy az otthon tartott hivatalos könyvbe sem vezetnek be egyes üzleteket.

Így tehát a börze hiteles jegyzései semminemű garanciát sem nyújtanak arra nézve, hogy igazán hitelesek és a kötések letagadása, eltitkolása, a leggyakrabban mondhatnám gyakorlatilag, üzletszerűleg üzetik.

Egy börzeüggyel folytattam beszélgetést e kérdés felett s tőle arról értesültem, hogy egyes nagyon nagy üzleteket az ágens egyáltalán nem jegyez be könyvébe, csak azért, hogy ne jöjjön esetleg abba a kényszerhelyzetbe, hogy el kelljen árulnia üzletének adatait. Ha egy börziánér egy oly nagy kötéset csinál, melynek nyilvánosságra hozatala az ő érdekeit sérthetné, minek jegyezze ő azt be könyvébe, mikor ő azt a kötés nagyságánál fogva sem felejtí el. Az árak bemondásánál pedig, ha neki érdekében áll, hogy bizonyos alacsony vagy magas árak ne kerüljenek be a hivatalos jegyzékbe, akkor erről egyszerűen nem tesz említést.

Hát ez az eljárás egyáltalán nem nyújt garanciát a jegyzések igaz megállapítására nézve.

És még ez a jegyzési módzat sincsen a szabályzatokba iktatva, s csak az alapszabályoknak abban az egyetlen pontjában gyökerezik, hogy „a tőzsdetanács gondoskodik a tőzsdei árfolyamok hivatalos jegyzéséről s azok közzétételéről.” (23. §. 9.)

Az értéküzletben ellenben külön szabályzat van a hivatalos árjegyzésre. Pedig az értéküzlet nem olyan általános érdekű, mint a gabonaüzlet, mert azt, a ki nincs az értéktőzsdén direkte érdekelve, alig érintik az értéktőzsdéi jegyzések. Ellenben a gabona-tőzsdén mindnyájan érdekelve vagyunk. A turmelő gabonája értékesítésénél, a fogyasztó kenyere beszerzésénél, mert a tőzsde kezén megy át minden falat kenyér, melyből többet fogyaszt a köldüs, mint a milliomos, s mely után kénytelen mindenki több vagy kevesebb vámot fizetni a tőzsdének, akár szereti, akár nem szereti a börze intézményét.

Az értéktőzsdéi árjegyzés sokkal lelkiismeretesebb, mint a gabona-tőzsdéi, melynek még szabályzata sincs. Az értéktőzsdén a jegyzést a következőleg írja elő a szabályzat:

„Minden értéküzleti jogosított tőzsdeügynök minden tőzsdei napon köteles a tőzsdetanács által e végre kiadott s az illető tőzsde-ügynök nevével ellátott bejelentő lapokon saját aláírása mellett feljegyezni azon árfolyamokat, melyek mellett aznap a tőzsdén ügyleteket közvetített. E jegyzésen kitüntetendő, vajjon az ügylet kész fizetésre, a hó végére vagy közepére, a déli vagy előtőzsdén kötött-e.

Csak oly árfolyam jelentendő be, mely legalább egy tőzsdei kötés iránt létrejött ügyletnél éretett el.

A bejelentő-lapok déli 1 1/2 óráig a tőzsdeteremben a végre felállított szekrénybe dobandók, mely déli 1 óra 30 perczkor üritetik ki.

Más módon vagy elkésetten történő bejelentések az árfolyam megállapításánál figyelembe nem vehetők.”

Az árjegyzés megbízhatóságának némi garanciájaképpen állítassák fel a gabonacsarnokban is árjegyzési szekrény, a melybe a kötések beletegyék, s ennek alapján állítsák össze a hivatalos jegyzéseket. Meglehet, hogy ez az eljárás valamivel hosszadalmasabb lesz, de azt hiszem, hogy a börzei szoliditásnak nem szabad sem ily kiesinységeken, sem egyesek inszolid hajlamain hajótörést szenvednie.

*) Schumacher, H. Getroidebörzen in den Vereinigten Staaten in Amerika.

A mi pedig azt illeti, hogy a börzei jegyzés kijátszása végett egyesek, mint gyakorta megtörténik, csak jelzik az üzletet a börzén s azután lemennék a kávéházba és ott megkötik egészen, vagy délután kimegy az ügynök vagy kereskedő a malmokba, a hol megkötik az üzletet, s így felszabadítják magukat a lemondási kötelezettség alól, erre nézve a jogvédelem terén kell megfelelő rendszabályt hozni.

Ha a balkán buzák nagyobb beáramlása idején utána jártunk a dolognak, tényleg kisült, hogy a börzén kötött balkán áruk esekély részének van csak nyoma a hivatalos jegyzésben, ellenben a főkötések nem is a börzén, hanem a börzén kívül történnek. Mondanom sem kell talán, hogy ezek a kötések is tisztán börzeszerűek, a börzeügyletnek minden kritériumát magukon viselik s a börzebiróság alá rendelik a feleket.

Hogy ez a kibuvás ne legyen lehető, a mi az illető egyes cég kivételével az egész börzének érdekében áll, nagyon kívánatos volna, ha a börzebiróság nem tartaná magát kompetensnek hasonló ügyek elbírálásában, még ha a börzebiróság kompetenciája ki is van kötve a kötlevelemben. Ugyanez az eljárás üdvös volna a be nem mondott üzletekkel szemben is, olyanformán, hogy az árjegyzési szekrényben nem foglaltató üzletektől vonja meg a börzebiróság a jogi oltalmat.

A gabonatőzsde, mint hatalmas áralakító faktor igen természetesen nagy befolyást gyakorol az őstermelésre. A gabonatőzsde egészséges funkcionálása tehát nemcsak a kereskedelemnek, hanem a gazdaközönségnek is főérdeke. Miután pedig a tőzsde, mint feljebb volt alkalmam kimutatni, állami érdekű intézmény s így az államnak az általános jólét érdekében kötelessége a tőzsdét behatóan ellenőrizni és a jogosult érdekek tekintetbe vételével a más oldalon jogosult érdekeket is megvédeni, a kormányának, mint végrehajtó hatalomnak szükségyszerűleg meg kell adnia a **jogosult érdekek képviselőinek** a módot arra, hogy figyelemmel kísérjék az intézmény működését és érdekeik esetleges sérelmének orvoslását kérjék.

A mennyiben a gazda, mint a tőzsdén angazsált vállalkozó jön tekintetbe, a gazdának is a rendes tőzsdei szabályzatokhoz, szokásokhoz és bírásokhoz kell alkalmazkodnia, s a tőzsdei rendes fegyelmi és bírósági igazságszolgáltatásra van utalva. De a gazda mint termelő is érdekelve van a tőzsdén, mert a tőzsdei áralakulás az egész ország termésárait szabályszerű kihatással van. A tőzsdei árak irányadóak az egész ország üzleti forgalmában, s az esetleges mesterséges tőzsdei árnyomás a gazdát természetesen igaztalanul és érzékenyen érinti gazdasági érdekeiben. A gazdának meg kell tehát adnunk a jogot, hogy a tőzsdei üzemet figyelemmel kísérje, hogy az üzleti forgalom realitásáról meggyőződjék s felügyeljen arra, hogy a tőzsdetörvény rendelkezései, az államilag jóváhagyott tőzsdei szokások és statutumokkal visszaélés ne történjék, azok ne használtassanak hamis értelemben a gazdaközönség kárára s hogy a tőzsdei funkcionáriusok kötelességeiket előírt módon és részrehajlatlanul teljesítsék.

Ennek ellenőrzésére a tőzsdei gazdaérdekképviseletet kell megalapítanunk, mely a beható ellenőrzést és felügyeletet eszközöli a gazdaérdekek szempontjából. De ez a felügyelet nem elég, hanem a gazdaérdekképviseletnek az intézkedés jogából is ki kell vennie részét. A gabonatőzsde nem a gabonai zéréké. Az nem egyforma az ország gazdasági állapotaira nézve, ha néhány száz gabonakereskedő ügynök és bizonyos igy vagy amugy vezeti egy intézmény működését, mely saját különös természeténél fogva vagy a termelő vagy a fogyasztóközönséggel áll gazdasági érdekellentétbe. A gazdának tehát részt kell vennie ez intézmény igazgatásában.

Nem kívánjuk, hogy a gazda ugyanolyan arányban legyen részese a tőzsde autonóm hatalmának, mint a kereskedő-világ, de igenis szükségesnek tartjuk azt, hogy ne csak a képviseletlenség, hanem az esetleges majorizálás esélyének se legyen feltétlenül kiszolgáltatva. Azért kell, hogy a gazdaképviselet némely esetekben kisebbség esetén is felfolyamodással élhessen vagy különvéleményben nyilatkozthassék.

A német tőzsdetörvényjavaslat egy börze-bizottságot kíván szervezni, mely a szövetségi tanáchoz utalt börzeügylekben szakértőként fog szerepelni. A tőzsdetörvényjavaslat első alakjában ennek a bizottságnak összeállítását úgy volt kontemplálva, hogy annak legalább 30 tagját kétharmadrészben a börze maga választja; az újabb javaslat szerint azonban a bizottság összes tagjait a szövetségi tanács tagja kinevezni, de a tagok kétharmadát a börze ajánlatára nevezi ki.

A bizottságnak tehát, ha már a szövetségi tanács az összes felterjesztetteket megerősíti, tehát legjobb esetben is csak a kétharmad részben fog a börze embereiből állani, s egy harmad részben az érdekelt ipari, mert gazdasági tényezők, teoretikusok stb. lesznek képviselve.

Az osztrák új perrendtartási törvényjavaslat szintén helyet ad a gazda érdekképviseletnek a tőzsdei-bírásoknál, amennyiben az egyes esetekben a felek maguk választhatnak bírakat egy bizonyos meghatározott listából s így ha a gazda a peres fél, neki is megvan az érdekképviselete a bíróságban. Amde ez nem elég a gazdatársadalomnak, mely nemcsak a gazda és a börzetag,

hanem két börzetag közötti ügyletnél is érdekelve van s az érdekképviseletet teljességében kell keresztülvinnünk a börze funkcionálásának minden elemén.

A tőzsdetanácsnak eddig 40 tagja volt, ezeket azok közül a tőzsdetagok közül választották, a kik 5 éve tagjai a tőzsdének. Ennek a tőzsdetanácsnak legalább egy negyedrésztében gazdák közül s egynegyedrésztében a tőzsdék tagjain kívül álló kereskedő- és iparosztályból kell kikerülnie. E szerint a börze csak husz tagot választana saját tagjai közül, tíz tagot a kerület kereskedelmi- és iparkamarája, tíz tagot pedig az országos gazdasági egyesület küldene be. Ekképpen a gazdaérdekek állandóan megvédetnének, a nélkül, hogy az a panasz merülhetne fel, hogy túlságosan követelők vagyunk a tőzsdével szemben s ennek autonómiáját idegen elemek túlnyomó behatolásával problematikus értékűvé teszszük.

Annak azonban, hogy a gazdák egyszerűen ne majorizáltassanak olyan kérdésekben, melyek a gazdaérdekeket közelről érintik és elvi jelentőségűek, elejét veszi az az intézkedés, hogy a tőzsdetanács minden határozata amugy is a kormányhoz terjesztetik fel jóváhagyás végett s így a gazdák érdekképviselei különvéleményben ismertethetik ellenérveiket.

A tőzsdék szoliditására nagy kihatással van természetesen az is, hogy mennyire hozzáférhető az intézmény a tisztességtelen elemeknek vagyis a tőzsdetagok felvételének kérdése. Természetesen nem szabad és nem is lehet túlságba menni azokkal a kivánalmakkal, melyek a tőzsdetagok megválogatására nézve felállíthatók, mert ha igaz az a mondás, melyet egy milliósos bécsi bankár mondott, hogy minden gazdag bankár érintette már egyizben a fegyház falát, akkor bizony nagyon nehéz volna a tőzsde tagjait teljesen kipróbált elemekből összeállítani.

Felmerült többször az a kérdés, vajjon nem kellene-e a tőzsdetagságot bizonyos képesítéshez kötni, hogy annak a tőzsdetagnak legalább az üzletek mineműségével, a konjunkturák becsülésével kelljen tisztában lennie. De ez a felfogás hajótörést szenvedett azon, hogy a börze és a tőzsde érdekkörét képviselő irodalom önként bélyegezte a tőzsdéspekulációt beszámíthatlan játéknak, melyhez nem tudás, sem ismeret, hanem szerencse, vakmerőség, szemfüleség és tapintat kell. Az 1078-as londoni börzeankén Levien, a londoni Stock Exchange Committee titkárja azt mondja, hogy a londoni tőzsdére belépőtől nem kérdezik azt, hogy ért-e a börzeügyletekhez. Szerinte az nem is okoz bajt, ha nem ért, mert a mint a statisztika mutatja, az avatatlan tőzsdejátékos köréből éppen annyi vagyonbukott kerül ki, mint azoknak köréből, a kik a tőzsde levegőjében nőttek fel, a kik tőzsdeügynököknél segédkeztek stb.

Ha a képesítést ily tekintetben nem is veszszük szükségesnek, attól a praxistól, mely a hamburgi, párisi stb. tőzsdéken uralkodik s mely abban áll, hogy a tőzsde nem korporáció, hanem bárki által látogatható piac, eleve el kell tekintenünk.

De nem is annyira a kereskedelmi képzettség, mint inkább az erkölcsi képesítés, az üzleti tisztesség az, a mihez a tőzsdetagsági jogot kötni kell, mert a közérdek szempontjából nem az egyesek vagyonosodási mozgalma és ennek feltételei jöhetnek tetbe, hanem az, hogy az általános gazdasági érdekek az üzleti forgalom kalózáinak ne legyenek áldozatul odavetve. A német tőzsdeankét nagyon helyes szigorító normákat vett fel határozatai sorába a tőzsdetagok felvételére nézve. Azt hiszem, hogy ezeknek meghonosítása a mi börzénken teljesen célravezetne a börze tisztántartásánál.

A főszűz az ajánlásra fektetendő és arra, hogy az ajánló börzetagok némileg szavatossággal tartozzanak azokért, a kiket tőzsdetagokul ajánlanak. Így be kell hoznunk, hogy az ajánlóknak esetleg kaucziót is kelljen tenniök. Ezt természetesen nem szabad rendszeresíteni, nehogy olyan elemek is kiszorítottassanak, melyek a kereskedelmi forgalom terén üdvös szolgálatot teljesíthetnek, hanem bizonyos esetekben, ha például egy ajánlott tőzsdetagról köztudomásúvá vált, hogy az esetleg rongált anyagi viszonyait börzei különböző üzletekkel akarja szanálni, alkalmazhassa a tőzsdetanács ezt a rendszabályt. Ez a kauczió, mint arról a berlini tőzsdeankét is rendelkezett, esetleges fizetésképtelenségnél nem a hitelezők kielégítésére szolgál, hanem büntetéspénzalapot képez, melynek elkobzott összegei közszélekre fordítandók.

Az ajánlás szigorítását leginkább azzal az ugyanez Nemet-országban tervezett rendszabálylyal érhetjük el, hogy ha az új tag három éven belül kizáratik a tőzsdéről, az ajánló ellen a fegyelmi vizsgálat indítandó. Azok az ajánlók, a kik dolose vagy könnyelműen jártak el a tagajánlásnál, fegyelmi büntetéssel illetendők, vagy megfosztandók ajánlóképeségüktől. Az új tőzsdetag nevét és azokat az adatokat, a melyek alapján felvétetett a kormánybiztos a kormányhoz terjeszti fel, mely az új tagságot tudomásul veszi vagy közérdektől indokolt esetben megsemmisíti.

Ennek a rendelkezésnek intenciója nem az, hogy a kormány tényleg gyakorolja visszavetési jogát az egyes tőzsdetagokkal szemben. Azért nem erősíti meg a kormány az új tőzsdetagokat, hanem csak tudomásul veszi beválasztásukat. A megsemmisítési jog csak arra az eshetőségre legyen fentartva, ha egy új tőzsdetag, a ki a statutumok követelte feltételeknek megfelelő, mégis az ő egyénisé-

gében, multjában, vagy üzleti angazmánjaiban rejlő okok ennek a tagnak tőzsdéi befolyását a méltánylandó érdekekre nézve veszélyesnek tüntetnék fel. A kormánynak megadná ez a rendelkezés azt a jogot, hogyha valamelyik érdekképviselőt egy tag felvételével szemben óvást emel, a kormány a kérdésben tájékozódassék, és szerzett adatai alapján esetleg teljes erélyességgel járhatson el. Nem volna helyes a kormánynak ilyen magángazdasági ügyekbe teljes beleszólási jogot adni, mert ez nemcsak hogy az állami protekcionizmust szükségtelen túlzásba hajtáná, hanem a szociális korrupciónak is újabb tét nyitna, alkalmat adva a végrehajtó hatalomnak esetleges tulkapásba; de miután a kormány politikai és jogi felelősséggel tartozik eselekedeteiért, és a törvénynek határozottan ki kellene mondania, hogy csak nyomós okokkal indokolt esetben történhetik új tagság megsemmisítése, nem hinném, hogy a kormány tulságosan szabad kezét nyerne a magángazdasági viszonyokba való beavatkozás terén.

A mint a tőzsdetagság megszerzése, úgy annak elvesztése is szigorítottassék az általános gazdasági érdekek szempontjából. A tőzsdetagság kényszerű elvesztése természetesen a fizetési képzetlenséggel, csóddal, nyereségvágyból elkövetett büntetettel minden esetben beáll. Ezekon kívül azonban a kitiltás az üzleti tisztesség érdekében, valamint a szinleges ügyletek forgalma ellen is fegyverül használandó.

A kitiltás ideiglenes, vagy végleges lehet. Meg kell határozni az ideiglenes kitiltások bizonyos számát kettőben vagy háromban, mely után már csak végleges kitiltásnak van helye. És ezek a kitiltások erőlyesen eszközözendők. A kitiltás okait kell hogy képezék a kereskedői tisztességgel meg nem egyező üzleti fogások és kötvényfeltételek, szinleges ügyletek megkötése; kitiltandó az, a ki olyan árut mond fel, melyről tudja, hogy az a szállításra alkalmatlan, vagy olyan árut kínál, mely nincs birtokában. A kitiltásnál is természetesen fokozatot kell tartani s egyes itt felsorolt veszélyeknél megjegyezhető, hogy azok második vagy harmadik esetben eredményezzenek végleges kitiltást.

Ily módon, ha szervezett fegyelmi hatóság van a börzén, bizonyára minimális mennyiségre fognak apadni úgy a szinleges ügyletek, mint a szédelgő gabonaszpekuláció és differenciális játék.

A börze forgalmának fő faktorai az ügynökök. Ezeknek üzletkőre a közvetítés, de ők a mai viszonyok között maguk is kötnék többé-kevésbé leplezett ügyleteket. Ennek lehetetlenné tételére törvényes intézkedés kell, mely szerint az ügynök saját számlájára üzletet ne köthessen, ő maga az általa közvetített ügyletekbe be ne léphessen. Az ily ügyletek fegyelmi vétség tárgyat képezik s az ügynöki jogosítvány megvonását is eredményezhetik.

Az ellenőrzés fokozása végett az ügynökök hivatalos könyvecskével látandók el. Ezeket a folyó lapszámmal ellátott könyvecskéket az ügynök használat előtt a tőzsdetanácsesal lebélyegezteti s az ilyenképpen hitelesített könyvbe írja bele kötései kétszer. Minden lap ugyanis két részre oszlik; az egyik fele képezi a kötetet, a másik fele, melyre ugyancsak az egész üzlet fel van jegyezve, minden szükséges adattal ellátva, az ügynöknél marad, a ki kötéseit az üzleti órák zártával bemutatja az árjegyző bizottságnak, mely az egyes kötések felülbélyegzi, esetleg összehasonlítja a jegyzési szabványba kötelezőszerűen bedobott megfelelő czédulával.

Kissé részletesebben kell foglalkoznunk a gabonahatáridőüzlet kérdésével s ezzel kapcsolatosan a különbözőzeti üzlet korlátozásával.

A határidőüzletek gazdasági szerepét és jogosultságát elvitatni nem lehet és téves az a megrögzött vélemény, a mely a differenciális üzletekkel üzött gazdasági visszaélésekből az egész határidőüzlet jogosultságára és kártékonyosságára következtet.

A börzei határidőüzlet azóta fejlődött ki, a mióta a világ gabonaforgalom terén szükségét kezdték érezni annak, hogy a szállítandó áru minőségére, szállítási helyére, megítélésére, átvételére stbire vonatkozólag általános érvényű feltételeket szabjanak meg, melyek minden e fajta üzletre nézve irányadóak legyenek.*) A határidőüzlet nemzetgazdasági funkciója abban áll, hogy az árakat kiegyenlíti s a fogyasztást szabályozza.

Az árakat kiegyenlíti úgy, hogy ha a világ egy tájékán sok a termés, a másikon kevés és így egy helyen nagyobb a kínálat s ezzel alacsonyabbak az árak, más helyen meg nagyobb a kereslet s ezzel emelkedtek az árak, akkor ott, a hol sok a termés, vásárol, ezzel emeli a keresletet és emeli az árakat s így a termelőnek kedvez ott, a hol kevés a termés, eladja az árut, itt meg mérsékli az árakat és idegen termékanyaggal elégíti ki a szükségletet; itt a fogyasztónak kedvez. A mi a fogyasztás szabályozását illeti, az úgy történik, hogy ha a termés esekély bizonyos árukban, akkor a határidőüzletben emelkednek az árak, s úgy a fogyasztást aránylagosan megszorítja a spekuláció, ha pedig esetleg tultermés van, esnek az árak és lehetővé teszik, hogy a fogyasztás intenzívebbé váljék, elosztják a termésfeleslegeket.

Ez természetesen csak a határidő üzlet ideális felfogása. Ha a határidő-üzlet rosszindulatu kinövéseit nem tekintjük, annak mind

*) Német börze-ankét stenogr. jegyzotei.

a producens, mind a konzumens hasznát látja, mert az alacsony árak korában gátolja a további áresést, a magas árak korában a további áremelkedést.

De sajnos, a határidő-üzlet körében óriási tere nyílik a mozgó tőke alap nélküli spekulációjának, s miután a határidő-üzletből a lebonyolítás nemcsak a termény tényleges szállításával, hanem az árkülönbözetek megtérítésével is történhetik kifejlődött a különbözőzeti üzlet, amely tisztán játék-fogadás az árak hullámzásának irányára. A *baissier* a hanyatlásra fogad, a *haussier* az emelkedésre. Az nyer, a kinek a prognosisa bevalik és annyit, a milyen mértékben bevalik.

Ennél az üzletnél már nem a tényleges termés áll a tényleges fogyasztással szemben, hanem a tőkeerők az ellentállási képességgel szemben. Sőt nem is csak a tőkék, hanem a hitel nagysága is segítségére jön a nagy spekulánsnak, a ki a differenciális üzlet segítségével feltétlenül uralkodik a mai börzei viszonyok között az árkonjunkturákon s tetszése szerint alakítja a gabonárákat.

A határidőüzlet kérdése tekintetében két szempontból kell kiindulnunk. Egyrészt a hivatatlan elemek távoltartásának szempontját, másrészt a különbözőzeti üzlet korlátozásának szempontját.

A hivatatlan elemek távoltartására Németországban a regiszter-rendszert találták legezélyesabbnak. A regiszter-rendszer abban áll, hogy áruhatáridő-üzletet csak az köthet jogszerint, aki az illetékes bíróságnál vezetett regiszterbe felvettette magát. A lajstromba való felvétel, német tőzsdetörvényjavaslat legújabb formája szerint 150 márkába, a nyilvántartás pedig évenként 25 márkába kerül. A lajstromban nem szereplők között létrejött áruhatáridő-üzletek semmiek. A német törvényjavaslat ezzel akarja a hivatatlan elemeket a tőzsdétől távoltartani. Ez annyiban sikerülni is fog, hogy sokan, akiknek nem a börzespekuláció a bevallott kenyerük, nem fognak a börzén játszhatni. Ellenben a díjak egyáltalán nem óvják meg a tőzsdé tisztaságát, mert ezt a esekély összeget bárki is megfizetheti, aki a tőzsdén bármily esekély ügyleteket köt.

A német rendszabályt én a mi viszonyaink között nem tartanám helyenvalónak. A regiszter állam tőzsdéjén lehet csak helyén, ahol a kereskedővilág a tulnyomó s a fejlődöttebb kereskedelmet alkalmas eszközzel kell szabályozni. Minálunk, ahol például a gazda, nevezetesen a kis gazda a gabonahatáridő-piaczról teljesen leszorulna e regiszter által, nem volna üdvös ez a rendszabály. Különböznék is a lajstromozási rendszer valóban csak olyan nyüg a kereskedelmen, melynek hasznát alig látja valaki, mert azokat a czélokot, melyeket ez által elérni akarunk, sokkal könnyebben elérhetjük más uton. De maga az az egy érv is elegendő volna e rendszer helytelenségének bizonyítására, hogy a lajstromozási rendszer néhány kevés vállalkozó kezébe tenné le a határidő-üzletet, ami egy kis csoportnak feltétlen árképző hatalmat adna.

A határidőüzlettel szemben más államokban rendszeren a tőzsdét adót használják fegyverül, ami határozottan helytelen, mert a tőzsdé-adó teljesen helyes intézmény az állami financiai szempontjából, amennyiben egy megadózatlan és adóbiró jövedelmet terhel meg, s ezáltal más oldalon más kevésbé adóbiró tárgyakat és jövedelmeket mentesíthetünk, de a határidőüzlet kinövéseinek orvoslására egyáltalán nem használható s mint minden kezelési, szállítási stb. közvetítési költségek, úgy ez az adó is legtöbbszörre a termelőre hárul vissza.

A hivatatlan elemek távoltartását főleg úgy eszközölhetjük, ha az üzletre csábításra szigorú büntetést mérünk s ha jogi védelemben csak azokat az ügyleteket részesítjük, melyek nem játékszerűleg, hanem kereskedőknek egymásközt, vagy a termelővel, vagy a feldolgozóval, vagy a termelőnek a feldolgozóval kötött üzletei.

A különbözőzeti üzlet korlátozására minálunk is történtek kísérletek a tőzsdé autonómiaja körében. A határidő-üzlet elfajulása ugyanis nemcsak a gazdával szemben sérelmes, hanem néhány monopolizmus nagykereskedő kivételével magának a börzének is kellemetlen, mert egy bizonyos egyenlenséget idéz elő a legnagyobb kereskedőházak és a többi gabonakereskedők között. Az előbbieknél minden előny biztosítva van a feltétlen nyerstől kezdve a hitelképesség minden tartozékáig, ez utóbbiak ellenben minden tekintetben hátrányban vannak, mert túrni kötelesek az áralakító matadorok által önként előidézett üzleti műkonjunkturák káros következményeit s a mellett még hiányosabb hitelképességüknek hátrányait is viselniük kell.

Ez volt az oka, hogy ez ősszel maga a budapesti börze is felvetette a különbözőzeti üzlet korlátozásának kérdését s ma is foglalkozik a kérdés megoldásával, mely czélból a havonkénti, vagy kétheti likvidáció kötelezővé tételét kívánják behozni. De foglalkozunk ezzel a kérdéssel kissé részletesebben.

A likvidáció alatt a határidő-üzletek áregyenlegének helyreállítását s a különbözőzetek biztosítását értik.

A likvidáció eddigi rendje úgy volt a börzén, hogy aki határidőre vásárolt vagy eladott, annak üzletét lebonyolítani csak akkor kellett, a mikor a határidő tényleg bekövetkezett s addig, bármilyen volt az árhullámzás, ő üzletének lebonyolítására, vagy a különbözőzetek biztosítására nem volt kötelezhető. Meg volt ugyan eddig is, hogy nevezetesen vidéki kereskedőkkel szemben az illető bizományos kikötötte, hogy nagyobb árfolyamváltozás esetén újabb fede-

zetet kérhessen, de ez olyan ezégekkel szemben, melyek egymást kölcsönösen jó hitelűeknek tartják, nem fordulhatott elő. Ebből azután az keletkezett, hogy egyes igen kitűnő ezégek milliókra spekulálhattak tőkebefektetés nélkül, s mikor a határidők elértek, a lebonyolításokból folyó differenciákat kényelmesen besöpörték a nélkül, hogy üzlettársaiknak a határidő bekövetkezése előtt bármilyen biztosítékot nyújtottak volna fizetőképességükről. Innen származott azután az is, hogy egyes gabonaüzerek ellenére annak, hogy üzleteikbe néha annyira belementek, hogy a gabonaárak némely esésénél, illetve emelkedésénél képtelenek lettek volna üzleteik lebonyolítására, mégis kényelmesen játszottak tovább, szaporították a gabonakészletet papíron, s miután egyik ágens sem árulja el angazsmánjait s így senki sem tudja, hogy egyik vagy másik kereskedő mennyivel van lekötve, a határidő bekövetkezésével óriási összegekkel lehettek fizetésre képtelenné.

Ez az oka annak, hogy a budapesti tőzsdelátogatók egy töredéke olyan intézkedéseket akar létesíteni a börzeüzlet körében, a melyek a termelőnek is előnyére válnak. Mert ennek a visszaélésnek akarja elejét venni a börze, a mikor az egyhónapos kötelező likvidációt akarja behozni. Ez pedig abban áll, hogy mindenki, a kinek határidőre való szállításra szóló kötése van, köteles legyen minden hónapban a likvidáció napján üzletét regulálni, vagyis esetleges árdifferenciákat megtéríteni. Ezt az intézkedést első sorban a termelőnek kell üdvözölniök, mert a likvidáció havonkénti ismétlődése lehetetlenné fogja tenni azt a papíron való spekulációt, mely nem létező gabonák után százszor annyi nyereséghez juttatja a börzeüzert, mint a mennyit a gazda fáradságos munkája árán igazi termése után szerezni képes.

A likvidációnak ilyen módja mellett jól meg fogja gondolni az a czég, hogy vessen-e a piacra néhány százezer métermázsára buzát, mikor néhány nap múlva már ki kell fizetnie az esetleges differenciákat. Ez a likvidáció azt fogja eredményezni, hogy mindenki csak annyival fog spekulálni, a mennyije van és ennek bekövetkezésében annyira meg fog szorulni a határidő-üzlet, hogy hovatovább arra a terjedelemtre fog leszállani, ahol már megszűnik a fiktív gabonák fogalma.

Igen természetes, hogy eddigi kiváltságos ezégek, a melyek csak arra érezték magukat hivatottnak, hogy közösen ringekbe egyesülve alkossák az árat s ehhez képest a határidőkor beszebeljék a mozgósítható tőkéket minden kockázat nélkül, nem fogják szívesen feladni ingyen élvezett jogaikat. Ezek a nagykereskedő ezégek most első sorban a termelőt akarják előtérbe tolni s azt állítják, hogy a termelőnek kárára lett az, ha tavaszra eladván buzáját, a jövő héten insolvenssé lehet a buza árának néhány krajczáros emelkedése következtében.

Pedig ebből a szempontból a termelő nem jöhet tekintetbe, mert a mennyiben a termelő tényleges buzáját adja el határidőre, arra nézve a likvidációs nap egyáltalán nem bír fontossággal. A termelő a bizományosának vagy ágensének adja el a termését. Ez az üzlet pedig nem fog a likvidációs kasszáján lebonyolíthatni. Ha pedig az a gabona a bizományos pénzében tényleg raktározva van s a likvidáció napján az üzlet szabályzását követeli, az ágens akkor, ha az a bizományos vagy gabonakereskedő a különbözetet fizetni óhajtja, tényleges gabonakészletére az áremelkedés esetén ő is megfelelőleg nagyobb hitelt fog élvezni bankjánál, ha pedig nem akarja fizetni, akkor a tényleg birtokában levő termésre hivatkozva a likvidációs pénztártól felmentést fog kapni a fizetés alól, így sohasem lesz annak az eshetőségnek kitéve, hogy effektív készleteinek értékelkedése miatt fizetése képtelen legyen. Mert különben is a likvidációval kapcsolatban az is kimondandó, hogy a fedezet nyújtására az a kereskedő vagy termelő nem kötelezhető, a ki beigazolni képes, hogy a kötésben lekötött termésmennyiséget a kikötött minőségben tényleg effektíve bírja. S miután a likvidációt már magában véve is csak a tőzsdén köntendő üzletekre vélem kiterjesztendőnek, azt hiszem, hogy a termelő ez által semmiképpen sem károsodhatik.

Ez az egy hónapos likvidáció igenis azt fogja eredményezni, hogy senki sem fog több gabonával játszani, mint a mennyi vagyona van s ha ez a megszorítás még nem is szorítja a határidőüzletet az effektív gabonaüzlet medrébe, mégis meg fogja gátolni azt az óriási tulkinálót, melynek fedezését bizonyos spekuláns ezégek nem képesek eszközölni s melyeknek segítségével a gabonaárakat folytonosan nyomják.

Eddig X. és Y. czég beraktározott néhány ezer métermázsára gabonát s bement a tőzsdére s télen, abban az időben, mikor a gabonafelhozatalok minimálisak s így az áraknak emelkedniök kellene, eladott százezrekre menő gabonamennyiségeket, melyek egyáltalán nem szerezhetőek be. Ez által esett ugyan néhány krajczárral a gabona ára s így az effektív gabonáján veszített a kereskedő, de vett határidőben az alacsony áron tizannyit s a csekély veszteség mellett óriási nyereségre tett szert.

A kötelező likvidációnak főellenségei az u. n. arbitrazsörök, a kik arra hivatkoznak, hogy ők képviselik a reális, az effektív gabonaüzletet, mert ők veszik meg a termelőtől az effektív buzát és ők adják el ezt a termést a börzén. Ezen a réven kívánják az arbitrazsörök, hogy az ő érdekeik méltányoltassanak. Érdekeik

mondom, mert maguk az arbitrazsörök sem szólnak arról, hogy az egy hónapos likvidáció talán az üzlet szoliditásának, vagy könnyű lebonyolításának fog ártani, csak azt az egyetlen érvet hozzák fel, hogy az új rend ártani fog az ő érdekeiknek, hogy ők már ezen túl nem fognak olyan könnyen, értsd pénz nélkül nagy üzleteket köthetni, a mi szerintük a termelőnek lesz első sorban ártalmára.

A mi az arbitrazsöröknek a termelőhöz való viszonyát illeti, nagyot tévedne az, a ki azt hinné, hogy ezek az arbitrazsörök a termelő gabonáját adják el a tőzsdén. Az arbitrazsörök azt a gabonát, a mit attól az uradalomtól vesznek, nem is adhatják el a börzén s külön történik részükről az effektív gabonakereskedés és a börzehatáridőjáték. Mint effektív gabonakereskedők nem tartoznak e likvidáció alá, mint börzejátékosok pedig kell, hogy alá tartozzanak a gazdasági piac biztossága érdekében s mint ilyenek nem is hivatkozhatnak bármily összeköttetésükre, melyben a termelővel állanak.

Hogy pedig miért szeparálom én az arbitrazsörök ezt a két üzleti körét, annak az a magyarázata, hogy az arbitrazsör nem adja el azt az urasági jóminőségű buzát úzansz buzaáron a tőzsdén. Ő megveszi a termelőtől határidőre azt a teszem fel 80 kilós buzát s ezt bizonyára nem fogja 75 kiló szokvány buzaárban eladni a börzén. Az arbitrazsör üzleti normája az, hogy a termelőtől tényleg megvett készáru felhozatalával s azonkívül a börzén végzett fiktív fölmondásokkal nyomja az árat a börzén s mikor az árák számításainak megfelelnek, akkor visszafedezi a határidőre eladott gabonát, ezzel kompenzálja kötéseit s mindkettő után besopri a különbözetet. S míg ekképpen operál a börzén s a kellő időben emeli az árat, addig más oldalt azt a jobb minőségű gabonát, melyet a termelőtől vásárolt, eladja a malmoknak a börzén kívül.

Igy tehát az arbitrazsörnek, mint a termelő és a malom összekötő kapcsának semmi köze sincs a likvidációhoz, mert az egészen más üzlet, mint az a különbözeti üzlet, melynek az új intézmény korlátokat kíván szabni. Csak hogy az arbitrazsörök ebben az üzletben is főmatadorok, mert éppen ők azok, a kik tulköteiséikkel a fiktív gabonákat teremtik, hogy az effektív piacon is nyomják az árat. Ez pedig a termelőnek csak kárára válik s így nincs okunk az arbitrazsörök a termelő patronusának tartanunk.

Nem egyszer fordul elő, hogy egy-egy ily czégnek különböző terményekből egyszerre egy egész millió métermázsára szóló kötése is van. Ezek a mennyiségek egy kereskedő számára a mai viszonyok mellett egyáltalán nem fedezhetőek. De ezek a nagy ezégek bátran becsátkozhatnak ily mérvű fiktív spekulációkba, mert bár előnyös áralakulás esetén behajtják a nyereséget, de ha az üzlet rájuk nézve hátrányos, ők a lebonyolítással akkorig ráérnek, a mikor a határidő elérkezik. S az ügynök köteles hitelezni még akkor is, ha biztosan látja, hogy ez a czég semmi esetre sem tehet eleget kötelezettségének.

Pedig a gabonaüzlet terén nem is tartozik a ritkaságok közé az olyan árváltozás, mely a mai kötési méretekhez képest az általános likvidáció mellett még a milliomos ezégekhez is megbuktatná. Ha a gabona 1 frrtal emelkedik, vagy esik, a mi nem ritkán egy napon is megtörténik, akkor az általános likvidáció mellett egy ilyen czégnek, mely millió métermázsára termésre köt üzletet, különbözet fejében egy egész milliót kellene kifizetnie. Hogy pedig erre ezeknek az uraknak kedvük nincs, az csak természetes.

Az 1895. május-juniusi határidőre a tengerit 1894. júliusában, mikor a kötések megkezdtek 485 frron jegyeztek. A terminus lejártáig az árák (1895. márcziusában) 725 krra emelkedtek. Már most az az ügynök, a ki az arbitrazsörrel érintkezésben állt egész tizennégy hónapon át, nem tudja, hogy vajjon meg fogja-e fizetni neki az az arbitrazsör azt a métermázsánkénti 3 frrt differenciát, vagy sem. Ellenben, ha ő veszítene, akkor ő rajta mindjárt behajtana az üzlettárs a differenciákat. Ilyen körülmények között önként értendő, hogy az arbitrazsörök nem akarják feladni előnyüket, mely nekik milliókat hajt mások rovására.

A likvidációnak az a haszna lesz, hogy a hivatatlanokat ki fogja szorítani a különbözeti üzletből s hogy megszűnik egyes nagykereskedők monopóliuma, melynek segítségével föltétlenül uralkodtak a gabonaárak alakításán s meg lesz az a nagy biztossága a gabonapiacnak, hogy nem lesz az a tulspekuláció fiktív gabonákban, melyek csak az effektív termés árait nyomják.

A mi a termelőt illeti, az csak mint termelő jöhet számba. A termelőnek ez a reform csak hasznára lehet, mert elesik egy olyan áralakító tényező, mely a termésárakat önkényesen a termelő hátrányára alakítja. Ha pedig valaki a termelőknél azt az osztályát félti, mely a börzén játszik, azt nem kell féltetnünk, az ugyanaz alá a szempont alá tartozik, mint a többi börziáner. Ezeket ne sajnáljuk a börze ellenőrzésétől.

A termelőnek, mint termelőnek, mint termését értékesítő gazdának a likvidáció előnyére fog válni, mert ez egyedül képes a különbözeti üzletet korlátozni, a mi már magában véve nagyot segít a gazda ügyén.

A kötelező havi likvidáció, mint már feljebb említettem likvidációs kassza felállítását teszi szükségessé, melynél a fedezetek és az utólagos fedezetek leteendő a felek által. Ez az utólagos fedezet, mint már feljebb ismerttettem az árfolyamváltozásoknak meg-

felelő biztosíték az iránt, hogy a fél, mely az áralakulásból kifolyólag a kikötőnél esetleg nagyobb szolgáltatást lesz kénytelen teljesíteni, ennek a megnövekedett kötelemnek is eleget fog tenni. Ez az utólagos fedezet tulajdonképpen nem folyik a határidőüzet természetéből, mert ha a határidőben való szállításra vonatkozó üzetet a maga lényegében tekintjük meg, nem találhatunk okot reá, hogy én, a ki azt ígérem, hogy őszre bizonyos mennyiségű gabonát szállítok, miért fizessek a jövő hónap elején fedezet fejében bizonyos összeget, ha a gabonának, mely tényleg tulajdonomban van, vagy lesz, az ára emelkedik. Tény, hogy a havi kötelező likvidáció nem felel meg az effektív gabonahatáridő üzet természetének. De ha a mai börzei forgalmat szemügyre vesszük, vajjon maga a gabonahatáridőüzet megfelel-e az effektív gabonahatáridőüzet jellegének. Hiszen, hogy ezzel a paradoxonnal éljek, a gabonahatáridőüzet önmagához sem hasonlít. A terminusüzet megtartotta a régi formát és ebben a jogos alakban játékká fajult; mert azt a kevés kivételt, a mely ma is van még az általánosítás alól, számba is alig vehetjük. Ugy, hogy a terminusüzetnek differenciális üzletté válása olyanannyira általános már s a különbözeti üzet annyira magán viseli az aleatorikus spekuláció jellegét, hogy lassankint, a mint az újabb üzleti fejlődés folyamán tapasztaljuk a legális gabonauzet csaknem teljesen kibúvik ezekből a formákból s így különválnak a termelő és gabonauzér közötti üzet az arbitrazsör és gabonakereskedő közötti üzet körétől.

Ilyen körülmények között azután nagyon is szembeötlő, hogy mit kelljen tennünk, azzal az ellenvetéssel, a mely a kötelező likvidációt azért nem tartja helyesnek, mert a határidőüzetet különbözeti üzletté degradálja s az effektív gabonahatáridőüzetet nemesak hogy nem ismeri el, hanem gátolja is.

Hogy a likvidáció a határidőüzetet, mint játékot fogja fel, azt nem lehet ennek hibájául felróni, mert egyszerűen néven nevezi a gyermeket. Ha egy gazdasági elfajulást nem akarunk megnevezni, róla nem akarunk tudomást szerezni, akkor ez az elfajulás a sötétben fog tovább burjánzani mindnyájunknak tudtával; míg ha mi néven nevezzük a bajt és mint ilyent jól felismerve akarjuk kiirtani, akkor ennek az eljárásnak meg lesz a maga üdvös eredménye. Ha a határidőüzet aleatorikus jellegét tagadjuk s a tisztán szerencsejátékosokat igyekszünk legális üzleti mezbe burkolva megvédelmezni a szigorú ellenőrzéstől, akkor csak jobban el fog fajulni az a gabonahatáridőüzet, melynek jogosultságáról már fentebb emlékeztem meg, mintha felismerve a bajt, az ellen öntudatosan és radikálisan járunk el.

Különben is a likvidáció csak a különbözeti üzetet fogja korlátozni, mert korlátozni fogja, miután a különbözetre játszóknak őrizkedni fognak olyan spekulációkba bocsátkozni, a melyek egy hét mulva esetleg vagyombukottá tehetik őket. Az effektív gabonauzet pedig egyáltalán nem gátolja, mert a kinek a tényleges gabonája meg van, az sohasem szorítható fedezet fizetésére. A likvidációnak a tényleges gabonauzetre való káros hatását nevezetesen csak azok hangoztatják, a kik ilyen üzletekkel nem foglalkoznak, a kiknek a különbözeti üzet a kenyerök.

A német tőzsereform-törvényt előkészítő ankéton, melyet Berlinben 1893 végén tartottak meg, a likvidáció kérdését minden oldalról megvitatták s az ankét-bizottság bár kifogásolta a fennálló német likvidációs pénztárak szervezetét, de magát a kötelező likvidációt az üzleti szoliditásra és a tulspekuláció meggátolására nézve feltétlenül üdvösnek tartotta.

Németországban három ilyen likvidációs pénztár van és pedig Lipsében, Magdeburgban és Hamburgban. Ezek között a legnevezetesebb a hamburgi, a melynek újabb javított szervezete legjobban mutatja, hogy mennyire téves az a nézet, mely a kötelező likvidációtól az effektív üzetet félti. A hamburgi likvidációs pénztár ugyanis felállítását után néhány évre azt az intézkedést honosította meg, hogy azokat a feleket, a kik indosszált traktátjegyeket vagy indosszált connoissement-okat deponálnak a pénztárnál „a szerződéses szolgáltatás teljesítésére alkalmas áruról”, felmenti a tervezet szolgáltatása alól. Amire a hamburgi pénztár néhány éves tapasztalat árán jött rá, azt mi mindjárt alkalmazhatjuk.

Legyen szabad itt a berlini börzeankét véleményét a következőkben is cizitálnom: A likvidációs pénztárak, nevezetesen a hamburgi pénztár, helyesen beváltak; az ő szereplésüknek köszönhető, hogy a határidőüzet szolid alapokat nyert. Igaz, hogy a pénztár által nyújtott biztonság esábitathat egyeseket spekulációra.*) De ez csak azoknál történhetik, a kik a szükséges anyagi eszközökkel is rendelkeznek; és a fenyegető fedezetkövetelés és a pénztár ellenőrzése ezeknek is egészséges fékezül szolgál. Radikális szer ezeknek a köröknek a spekulációtól való távortartására egyáltalán nincs: de ennek az általános érdek nem is érzi sürgős szükségességét. A likvidációs pénztárak az üzleti biztonságot feltétlenül biztosítják s ez nemesak a forgalomnak, hanem az általános közérdeknek is előnyére szolgál, mert mi sem demoralizálóbb, mint a köynyelmű vállalkozás olyan üzletekre, melyeknek megfelelői talán nem lesz képes a fél.

*) Steogr. Ber. S. 2112, 2128, 3241, 3249, 3264, 3287, 3392, 3389, 3578.

Majd más helyen így szól a jegyzőkönyv: Annak az állításnak hogy az effektív gabonaszállító a fedezet és utólagos fedezet nyújtási kötelezettség által lényegesen károsítottak s a terminus üzet használatából kizárattak, maguk a tények mondanak ellent, mert a hamburgi effektív áruüzlettel foglalkozók, nagy mértékben használják a határidőüzetet úgy a koezkázat biztosítása céljából, mint határidőben beszerzendő áru lekötése céljából, a nélkül, hogy a fedezetfizetési kötelezettség nyomná őket.

A kötelező leszámolás az a fékező, a mely a gabona tulspekulációt nem engedi kártékony mérveket ölteni s azért ezt az eszközt a legsikeresebbnek tartom mindazok között, melyekkel a differenciális játék utján való fiktív gabona kínálatot korlátozhatjuk. A börzék reformáló államok a határidőüzettel szemben leginkább csak a megadóztatás álláspontjára helyezkednek. Ez a börze-adó részben fiskális, részben méltányossági szempontból történik, de tulnyomó részben büntetésképpen szerepel az adóztató államokban s mintegy azt a gyűlöletet látszik megtestesíteni, mely a kapitalisztikus áramlattal szemben meggyökerezett. A berlini börzeankét a leszámolás behozatalát már nem tartotta szükségesnek a különbözeti játék meggátolására, mert Németországban likvidációs pénztárak már fennállottak s ezeknek szabályozását, illetve a tőzsereform fenhatósága alá helyezendőségét követelte csak, mert ott ezek a kasszák részvénytársasági formájuknál fogva némely olyan hátrányokat is hárítottak a közérdekre, melyeknek megszüntetésére kellett törekedni. A német börzeértekezlet azonban s ennek alapján a börze-törvényjavaslat sem fektetett nagy súlyt a likvidáció szerepére éppen azért, mert az ott már nem újság.

S éppen mert ezt a likvidációt nem emelte ki a tanácskozmány és a megalkotott törvényjavaslat, látszik a törvényjavaslatnak az a része, mely a határidőüzetre vonatkozik s melyért tulajdonképpen az egész törvényjavaslat létesült, a javaslat leggyöngébb részének. Mert a javaslat a regiszterrendszerrel teljesen kimeríti a határidőüzet tultengése ellen irányuló rendelkezéseit. A regiszterrendszer, mely abban áll, hogy csak azok köthetnek áru-határidőüzetet, a kik az illetékes kereskedelmi bíróságnál vezetett lajstromba 150 márka lefizetése mellett bejegyeztetik magukat, s a további nyilvántartásért évenként 25 márkát fizetnek, nem elég garancia arra nézve, hogy a kik ezért a potom árért megnyerik a gabona határidőjatek jogát, nem lépik-e tul azt a határt, a mely a szolid jogos üzetet veszi körül. Ha ezt a rendszabályt viszonyainkra alkalmazzom, valóban éppen azok, a kik határidőüzet formába burkolt előnyöket vétkes tultajtásban élvezik, legkevésbé lennének kivárva a további házardjáték élvezetéből. A regiszterrendszer legfeljebb a nem hivatott elemeket fogja a börzétől távortartani, mert a be nem jegyzett felek közötti üzet semmis lesz, de a hivatottak tulspekulációját és szinlelt üzleteit nem fogja korlátozni, noha éppen ez az, a mi ellen a gazdatársadalom és az effektív árutulajdonosok érdekében fel kellene lépni.

Nagyobb fontosságú a német törvényjavaslatban az, hogy a német kormánynak igen beható beavatkozási jogot biztosít, melylyel pl. a határidőüzetet bizonyos feltételekhez kötheti s némely árakat teljesen ki is vonhat a határidőüzeti forgalomból.

Azt hiszem, hogy ha a kötelező likvidációt tőzsdénken meghonosítanók a fent körülírt elvekhez képest, akkor a határidő üzetet sikerülne oly szük mederbe szorítanunk, mely már nagyon közel állana a tisztán legális, effektív szolgáltatást célzó üzleti forgalomhoz, a nélkül, hogy ez által a termelő érdekei sértetnének, mert a szállításra alkalmas termés tulajdonosai, valamint Hamburgban is, ugy minálunk is fel lennének mentve az utólagos fedezetszolgáltatás kötelezettsége alól.

Különösen nagy gondot kell fordítanunk az árufelmondás szabályozására. A mai felmondási szabályok mellett olyan gabonát is felmondhat akárki, amely szállításra egyáltalán nem alkalmas és gyakran megtörténik, hogy egyesek egész rendszert üznek abból, hogy használhatlan gabonájukat ismételtlen kínálják átvételre. Ez a tömeges felmondás nagy gabonamennyiségek piacrazvetése által természetesen hatalmasan nyomja az árakat. Ez az árnyomás természetesen nem tartós, de ha csak pillanatra is befolyásolja az árfolyamot, az is beláthatatlan károkat okozhat.

Ki kell tehát mondani azt, hogy ugyanaz a gabonamennyiség csak egyszer ajánlható fel szállításra. A felajánlott gabonáról előzőleg alkalmas módon hitelesen bizonyítandó, hogy meg van, hogy minőség és mennyiség tekintetében alkalmas a kötésszerű szállításra. Ez például Franciaországban keresztül is van vive, amennyiben ott csak hatóságilag előre igazolt árut lehet felmondani. A pillanatnyi mesterséges árhullámszás lehetetlenné tételére üdvös volna naponként előre meghatározandó felmondási árfolyamot venni fel. A felmondott áru részletes megjelölését fel kell venni a felmondási jegybe, hogy ez által a fiktív ügyletek lehetetlenné tétessenek.

Nagyfontosságú kérdés még az üzanszuly kérdése, mert a szokásos súly magassága ugy az üzleti forgalomra, mint magára a termelésre is nagy kihatással bír. A buza üzansz-standardot termelési viszonyainknak megfelelőleg emelni kell nemesak azért, mert a magyar buza átlagos minőségének a mai szokásos buzánál magasabb minőségi súly felel meg, s nem is azért, mert némely súlyosabb buzát, például a dunántuli buza, Bécs felé gravitálnak, ahol

magasabb a minőségi egységsúly, hanem különösen azért, mert ezzel a magyar búzáék kereskedelmi forgalmi minőségét emeljük és a rosszabb minőségű gabonák forgalmát s az ezek könnyű és olcsó beszerzésére alapított üzleteket megnehezítünk és korlátozunk s az effektív üzletet jobban előtérbe állítjuk.

A gazdát ezáltal a minőség javítására serkentjük s egész gabonatermelésünket magasabb nivóra emeljük. Ebben a kérdésben természetesen nem szabad meggondolatlan véleményt mondanunk mindaddig, míg beható vizsgálatok alapján ki nem mutatjuk, hogy melyik minőségű súly felel meg leginkább termelésüknek. Egyebekben leghelyesebb volna a standard meghatározását nem fixirozni, hanem a buzáminőség évenkénti változásához képest, évenként változtatni az üzansúlyt is. Ennek meghatározása a kormány által e czélból összehívandó részben kereskedőkből, részben gazdákból összeállított ankétre volna bízandó.

E kérdéssel függ össze a jobb minőségű buza szállításának kérdése is. A malmoknál ma is elfogadott szokás, hogy ha a szállító a kikötőnél jobb minőségű búzát szállít, néki a jobb áru minőségéhez képest külön bonifikációt adnak. Ezt az eljárást a tőzsdén általánosítani kellene s a bonifikációk nyújtását a tőzsdei szokásokba is fel kellene venni. Ez által a gabona tényleges minőségének nagyobb jelentőséget adunk a forgalomban és a gazdának jogait is biztosítjuk természetnek minőség szerinti értékesítésénél.

A tőzsdén a fegyelmi hatóságot fegyelmi tanács képviselje. Ennek elnöke szakbíró legyen, tagjai pedig a tőzsdetanács összeállítására arányában csoportosuljanak, hogy ekképpen az érdekképviselet e téren is érvényre emelkedjen. A fegyelmi hatóság a tőzsdetagság ideiglenes vagy végleges megszüntetésével és pénzbüntetéssel sújthatja a vádlottat. A fegyelmi vétségekkel szemben a fegyelmi büntetések szigorú alkalmazása kívánatos. A fegyelmi hatóság felelősségi fóruma a kir. tábla e czélból alakult tanácsa legyen.

S most elérkeztünk volna a tőzsdei fiktív és differenciális üzleti forgalom szankeziójához, a tőzsdei bíráskodáshoz. A tőzsdei választott bíróság intézménye alapján reformálandó. A tőzsdei választott bíróság mai formájában a börzeánerok statáriális törvény-széke a gazdatársadalom felett. Ujából rákell mutatnom itt arra a feljebb érintett distinkcióra, hogy nem az egyes gazdát ért igaztalan ítélet, nem az esetről-esetre hozott hamis ténymegállapítások teszik a gazda igazi sérelmét, ámbár nagy a száma azoknak az ítéleteknek is, melyek az üzleti fogásokat nem értő naiv parasztembert, kit előbb rábírtak egy előtte ismeretlen szerkezetű üzlet megkötésére, majd a börzebírók illetékessége alá vontak, marasztalnak el minden igaz ítékezés csufjára, hanem maga az sérelmes a gazdára nézve, hogy a börzei választott bíróság szankezionál olyan ügyleteket, melyek ha két kereskedő között is kötettek mégis a gazda rovására mennek.

A minnek a bíróság megadja a jogvédelmet, az, ha gazdaságilag és jogilag egyaránt káros és igazságtalan is, mégis dusan fog tenyészni s fel fog burjánzani a gazdasági élet mezején. Maga az ítékezés, mely ma a különbözeti üzletet, mint rendes reális üzletet ítéli meg; holott a jogképzett bírák ez üzletet játékszámba veszik és megvonják tőlük a jogi szankeziót; az az ítékezés, melynek csak a formák hiánytalan jelenléte mértékadó s mely a tartalmat, a reális üzletkötési szándékot nem mérlegeli, de nem is keresi, káros a gazdára nézve, a ki mint termelt természetének értékesítésénél kell, hogy a börze áralakító hatásának alávesse magát, holott igen jól tudjuk, hogy a természetes áralakulást éppen ezek a börzebírók által szankezionált fiktív és különbözeti üzletek alterálják.

A tőzsdei választott bíróságokban ma a tőzsde előkelő tagjai ítélkeznek jogi képzettség nélkül, de kereskedelmi érdekeik tudatában. A mai tőzsdei bíráskodásnál a bíróságok egyik első fővel, az érdekeletlenség sem emelkedik érvényre. Mert a mai tőzsdei választott bíró minden peres ügynél, mely elbírálása alá kerül, feltétlenül érdekelve van. Sohasem tudhatjuk a börzei ügyleteknél, hogy egy ügyletnek egyik vagy másik szála hova fut. Nem ismerjük legtöbbszörre a direkt érdekelteket sem, annál kevésbé azokat, akik szállítás vagy nem szállítás, átvétel vagy át nem vétel által, mint harmadik, negyedik obligóba kerülhetnek s így érdekelve vannak. Egy oly kis közösségnek üzleti forgalma, mint a börze, a közösség minden egyes tagját érinti, s így a bíráskodó bírák, mint gabnakereskedők, ügynökök stb. szintén érdekelve vannak. De érdekelve van a választott bíróság még egy speciális és egy általános szempontból. Speciális szempontból azért, mert a bíróságok ítélkezési gyakorlatára kell, hogy bizonyos joganyagra vezessen, melynek megalkotásánál a bírák talán önkéntelenül mindig saját hasonló természetű ügyleteiket tartják szemük előtt s arra fognak igyekezni, hogy olyan normát alkossanak meg az ő saját hasonló ügyeikben az ő érdekeknek megfelelően. De érdekelve van a bíró abból az általános természetű szempontból, hogy a kereskedelem érdekei megvédendők minden egyéb érdekekkel szemben még akkor is, ha talán a méltányosság és a gazdasági szempont a női osztály érdekét tartaná megszülvendőbbnek.

A differenciális üzletek megítélését például miért cselekszi meg a tőzsdei választott bíróság? Azért, mert a börzebírák, a kik az ítélet hozatala előtt és után szintén differenciális ügyleteket kötöttek, nagyon jól tudják, hogy a börzei forgalom főtartalmát

éppün ezek az ügyletek képezik s hogyha ezektől a szankeziót megvonják, akkor a börze egyes tagjai százezrekről esnének el évenként. Ezek az egyes tagok éppen a börzebíró urak. Pedig az bizonyos és valószínűleg a börzebírók előtt is világos, hogy a differenciális és szinleges ügyletet nem a reális közgazdasági élet fájából fakadnak s hogy nagyon is méltánylásra méltó a gazdatársadalomnak az a követelése, hogy az, a ki gabonát termelni nem tud, ne teremtsen szóval és írásban konkurrenciát annak, a ki arcv. véresverejtekéből dolgozik a föld megmunkálásán és munkája gyümölcsét a börze káros káros behatása nélkül is a természet és a világkonjunkturák minden viharának kitenni kénytelen.

A választott bíróság tehát reformra szorul. Ennek pedig első sorban a gazdatársadalomnak mint érdekelt félnek méltó köpviseletén kell alapulnia. A bíróság szervezeténél érvényre kell emelkednie annak az elvnek, hogy „rólam ne nélkülüm”. A bíróság ítélkezésénél és illetékességénél pedig leeresztül kell vinni a legaprólékosabban azt, hogy a nem reális üzletek ne részesüljenek jogi védelemben bármilyen formákban jelenjenek is meg.

A választott bíróságnak illetékessége, ha a kölevélben határozottan ki is volt kötve, kell hogy megszűnjék, ha az üzlet nem tényleges szállítás czéljából kötött. A gabonatőzsdén gabona árucikk és nem pénz, állügyletek, melyek már magukban véve a hamisság bélyegét hordják magukon, jogi védelemben nem részesíthetők. De az nem elég, hogy a felek egyike éljen azzal a kifogással, hogy az üzlet különbözetre szült, hanem a bíróságnak hivatalból kell kutatnia, hogy reális természetű-e a megítélés alá kerülő üzlet. Ha e kutatásnak eredménye az volna, hogy az elbírálandó ügylet különbözeti üzlet, vagy szinleges kötés, akkor a bíróság illetékességét le fogja szállítani, s így a feleket elutasítja, de az ügyet, mint fegyelmi vétséget tartalmazó anyagot hivatalból átteszi a fegyelmi tanácshoz, mely e szempontból veszi a kérdést taglalás alá.

Kétségtelen, hogy ezen a módon a különbözeti üzletek nagyon meg fognak csappanni, mert a mely gazdasági aktusra nem ad szankeziót a jog, az a közbizalmatlanság következtében elsorvad, s kihál.

De a megítélhető tőzsdei ügyleteket még egy más feltételhez is kell kötni. A tőzsdén ugyanis a hivatalos árjegyzés kijátszása végett, de más czélból is, gyakorta nem vallanak be bizonyos megkötött üzleteket. Ennek az eljárásnak, mely egyrészt az informatarius szolgálatot lehetetlenné teszi, másrészt az árjegyzésre és áralakulásra felette érzékeny és káros befolyást gyakorolhat, elejét kell venni. Ez így képzeltető, hogy a választott bíróság különben kompetencia esetében is csak olyan tőzsdeügyletet részesítsen jogi védelemben, melynek a jegyzési szekrénybe dobott lapok valamelyikén nyoma van.

A mi a bíróság szervezését illeti, abban a kérdés különleges természetéhez képest fölvennek minden jogos érdek méltányos szem-meltartását kell tartanunk. Ez elv keresztyvitelénél okvetlenül szükséges, hogy az érdekelt foglalkozási ágak valamennyien képviselve legyenek az őket érdeklő tárgyalásoknál és ítélkezéseknél. Ezt az elvet némileg az osztrák perrendtartásnak a börzei választott bíróságra vonatkozó része is felkarolja, mert megengedi, hogy az a fél, mely nem tagja vagy látogatója a börzének, egy olyan e czélra összeállított lajstromból válaszson választott bírákat, a melybe a börzén kívül álló férfiak vannak felvéve.

Ez képviseli az érdekképviseletet az új javaslatban, mert ezt a lajstromot a kereskedelmi és iparkamarák, az iparegyesületek és mezőgazdasági szakegyesületek jelöltjeiből állítják össze, s így valószínűleg minden fél a maga érdekképviseletét fogja a bíróságba bevalasztani.

A mi a nálunk megvalósítandó börzebíráskodást illeti, ennek szervezésénél sokkal behatóbban kellene az érdekképviseletet keresztylvinni. A választott bíróságnak általam kontemplált formája össze van olvasztva szakbírói és esküdtzéki eleméből. A szakbírók háromtagú társas bíróság, melyet a törvényszék delegál. Az esküdtzések négy tagból áll; ezek a tőzsdetanács tagjai közül kerülnek ki és pedig úgy, hogy minden tárgyalásnál jelen kell lennie egy tőzsde tanácsosnak és egy gazda érdekképviseletnek sor vagy sors-huzás szerint. Ezenkívül a két peres fél egy-egy tőzsdetanácsost választ az esküdtzésekbe.

Eképpen a börze és a gazdaközönség mindig képviselve van, de ha például az egyik fél is gazda, akkor két gazda van a bíróságban és két másik bíró. Az esküdték konzultatív elemek, a tényálladék helyes megállapítását czélozzák, s megvilágítva a kérdés gazdasági természetét, a jogi anyagot a bíróság elé terjesztik, mely ítélkezik.

Ha a tényálladék nem helyesen állapíttatnék meg, úgy hogy ebből arra az érdekkörre, melynek képviselői mint érdekképviselek, tehát nem a felek bírái jelen vannak, hátrány háramlanék, az érdekképviselet felfolyamodással élhet illetékességi kifogással. Ez arra vezethető vissza, hogy fiktív vagy különbözeti üzlet megítélésénél a bíróság nem illetékes; ha azonban az esküdték az egyik érdekképviselet nézetének mellőzésével ez üzletet reálisnak állapítják meg s bírói ítélet alá bocsátják, akkor a mellőzött érdekképviselet, de nem a fél választott bírái, felfolyamodással élhet, s kérheti a tényállás átvizsgálása után az illetékesség leszállítását. Ugyanezt a felek

csak a perrendnovella 96. §-ában megnevezett formai hibák esetén kérhetik.

Itt tehát élesen disztinválendő az érdekképviselők és a felek által választott, mintegy magánérdekképviselők között. Mert míg ezek a felek érdekét tartják szemük előtt a tényállás kiderítésénél, addig az érdekképviselők a gazdaosztály illetve kereskedőosztály érdekeit védik meg.

Ezek alapján a következő határozati javaslatot terjesztem elő:

1. Egységes tőzsdetörvény alkotandó, melyben kimondandó, hogy tőzsdék keletkezéséhez, fennállásához és beszüntetéséhez állami engedély szükséges. A kormány főfelügyeleti jogát megbízottjai által vagy közvetlenül gyakorolhatja. A tőzsdén a kereskedelemügyi, pénzügyi és földművelésügyi kormány egyaránt képviselve van s felügyel a kormány által jóváhagyott tőzsdei szokások és szabályok, valamint a tőzsdetörvény tiszteletben tartására és helyes aplikációjára. A tőzsdetanács minden határozata jóváhagyás végett a kormányhoz terjesztendő fel. A kormánynak jogában áll bizonyos árukat tőzsdei forgalom és jegyzés, illetve csak jegyzés tárgyává tenni.

2. Vonassék be a terménytőzsdei forgalom körébe minden tőzsdei forgalomképes mezőgazdasági termelvény, nevezetesen a forgalom mai tárgyain kívül luczerna, lóhere, mák, komló stb. s a jegyzés körébe valamennyi mezőgazdasági termelvény.

3. Alkosson a tőzsdetanács szabályzatot az áru üzleti hivatalos árjegyzés tárgyában. E szabályzat arról rendelkezze, hogy az áru tőzsdei hivatalos árjegyzés az üzlet folyamán tényleg felmerült áruforgalmi adatok és az áralakulás momentumainak igaz és kimerítő bevallásával és tekintetbevételével történjék. A helyes adatok beszerezhetése végett az értéktőzsdén gyakorlatban levő eljárás módjára árjegyzési szekrény állítsassék fel a gabonacsarnokban, illetve a gabonátőzsdén s minden ügynök köteleztessék arra, hogy minden megkötött üzletéről saját aláírásával ellátott s az üzlet mérvéről és a kikötött árról tanuskodó lapot dobjon a szekrénybe.

Szerveztessék rendes üzleti hirszolgálat s a tőzsdén kívül kötött üzletek, termésmennyiségi és minőségi adatok, szállítási és egyéb konjunkturák külön czim alatt vétessenek fel a tőzsde napi jelentésébe.

4. A tőzsdetanács negyven tagja ezentul is három évre választandó. De a tanácsba csak 20 tag választassék azok közül a magyar nyelvű állampolgárok közül, akik 5 éve szakadatlanul tagjai a tőzsdének, 10 tag ellenben a kerület kereskedelmi iparkamarája által, 10 tag pedig az országos magyar gazdasági egyesület által küldessék be ugyancsak 3 évi időtartamra.

A tőzsdei üzánások jóváhagyása előtt a kormány az O. M. G. E. véleményét kérje ki s azt mértékadónak tartsa.

5. Tőzsdetagok csak olyan feddhetlen jellemű, kifogástalan viselkedésű férfiak lehetnek, akik a tőzsdei forgalomba felvett valamely üzletággal iparszerűen foglalkoznak. Más tőzsdelátogatók a tőzsdén üzletet nem köthetnek. Minden tőzsdetag csak három ajánló ajánlata alapján vétetik fel. Az ajánlóknak legalább 3 éve tőzsdetagoknak kell lenniök s esetleg kauczió letetésére is kényszeríthetők. Ha az új tag 3 éven belül a tőzsdéről kizáratik, az ajánlók ellen fegyelmi vizsgálat indítandó s esetleg fegyelmi büntetés, vagy az ajánlási képesség megvonása alkalmazható. A tőzsdetag neve s az adatok, melyeknek alapján az ajánlás történt, a kormánybiztos útján a kormányhoz felterjesztendők, mely a tag felvételét tudomásul veszi, vagy indokolt esetben megsemmisíti. A kormány ítékezése előtt a kormánybiztos felfüggesztheti a tagsági jogot, mely különben a tanács határozatával életbe lép. A tagság megszűnik halál, kilépés és kitiltás útján. Kitiltás okai: fizetésképtelenség, csőd, nyereségvágyból elkövetett büntetés, a kereskedői tisztességgel meg nem egyező üzleti fogások és feltételek, szinleges ügyletek, szállításra alkalmatlannak tudott áru kínálása, a tőzsdetag birtokában nem lévő áru kínálása (esetleg 2 vagy 3 esetben eredményez véteges kitiltást).

6. Az ügynök saját számlájára ügyleteket nem köthet, ő maga az általa közvetített ügyletbe be nem léphet. Az ez ellen vétő ügynök fegyelmi uton büntetettik, esetleg ügynöki jogosítványát veszti.

Az ügynökök a tőzsdetanácstól lebélyezett, folyó lapszámmal ellátott könyvecskebe írják kötéseiket. Az egyes lapok fele képezi a kötésjegyet, mely a félnek átadandó; benmaradt felét az üzleti órák zártával az árjegyző bizottságnak bemutatja s kötéseit lebélyezteteti.

7. A határidő üzlet tárgyainak és feltételeinek megállapítása mindig a kormány jóváhagyására szorul.

A különbözeti üzlet korlátoztassék havonkénti likvidáció által, mely minden a tőzsdén kötött üzletre nézve kötelezővé tétessék. E végből likvidációs pénztár állítandó fel. A likvidációs pénztár a likvidáció alól felmenti azokat, a kik a szállításra alkalmas termést tényleg birják és ezt hitelesen igazolják.

Ugyanaz a gabonamennyiség csak egyszer ajánlható fel szállításra. A szállításra felajánlott gabonamennyiség előzőleg alkalmamódon (esetleg hatóságilag) hitelesen bizonyítandó, hogy tényleg megvan, hogy minőség és mennyiség tekintetében használható a a kötés lebonyolítására.

A felmondás — tekintet nélkül az eladási árra — mindig a tőzsde részéről naponkénti előre meghatározandó árfolyam (felmondási árfolyam) mellett történjék, melynek alapjául mindig a megelőző nap záró árfolyama veendő.

A felmondási jegynek tartalmaznia kell a felmondott áru fekhelyének pontos megjelölését és pedig: raktáron levő és vasuti áruknál a tárházi és tételszámot, illetőleg a vagon-számot, hajóról felmondott áruknál pedig a hajó nevét és számát és a hajótulajdonos nevét.

8. A buzaüzánssz standard évenként újra állapítandó meg gazdák és kereskedőkből összeállított ankét segítségével.

A jobb, illetve rosszabb minőségű gabona szállítása esetén a most is szokásos bonifikáció, illetve levonás tétessék kötelezővé s vétessék fel a szokásokba.

9. A tőzsdén a fegyelmi hatóságot fegyelmi tanács képviselje, melynek elnöke jogképzett bíró legyen. Tagjai, számszerint négyen sorsolás útján állapíttassanak meg és pedig kettő a tőzsdetanácsosok tőzsdetagjai közül, egy keresked. tőzsdetan. és egy gazda tőzsdetan. A vádat 1. akármelyik tőzsdetag, 2. a tőzsdetan. keresk., 3. a tőzsdet. gazda tagjainak bármelyike, 4. a min. biztos emelheti. Mint felebezési forum a kir. tábla e czélből alakult fegyelmi tanácsa szerepel.

Fegyelmi vétségek és büntetések az eddigiek maradjanak, de szigorú és beható aplikációval.

10. A tőzsdei választott bíróság intézménye alaposan reformálandó. A v. b. gabona ill. terményüzletekből kifolyó ügyekben kikötés esetén is csak akkor illetékes, ha az üzlet tényleg szállítás végett kötött. Az üzlet ilyen természetét a bíróságnak hivatalból kötelessége kutatni. Ha az üzlet differenciális üzletnek vagy szinleges kötésnek bizonyult, azt a bíróság elnökének hivatalból kell a fegyelmi tanácshoz áttennie.

A bíróság szervezete a következő: A bíróság két részből áll 1. törvényszék által delegált háromtagu tanácsból és 2. egy négytagu esküdtszékből, mely a tőzsdetanácsból akként alakul, hogy abba egy tőzsdetanácsos és egy gazda érdekképviselői tanácsos sor szerint, vagy sorsolás útján, azonkívül pedig a két peres fél érdekköréből ezek által választott egy-egy tőzsdetanácsos választás útján kerül.

Az esküdtek konzultatív elemek, kérdéseket intéznek a felekhez és tanukhoz, tanuk beidézését kérhetik s a tényálladék megállapításához hozzájárulnak. A szóbeli bizonyítási eljárás elvégzésével az eset gazdasági természetére nézve véleményesen nyilatkoznak, s a megvitatott anyagot a háromtagu bíróság jogi megítélés alá boesátják.

A tárgyalást az elnök vezeti. Az ítélet végérvényes, ellene felfolyamodásnak csak a perrend novella 96. §-ában megnevezett alakú sérelmek esetében van helye a fél részéről, a tényálladék helytelen megállapítása esetében, s fegyelmi vétség tárgyát képező üzlet fel nem ismerése esetében a sorsolás útján esküdt érdekképviselők akármelyike, illetve a minden v. bírósági tárgyalásnál jelenlévő kormánybiztos élhet felfolyamodással.

Tekintettel arra, hogy tőzsdetagok a tőzsdén megalkudott üzleteket a hivatalos jegyzés kijátszása, vagy más czélok végett néha nem a tőzsdén, hanem más helyiségekben kötnek meg, illetve, ha a tőzsdén is kötnek, nem vallanak be, kívánatos, hogy a tőzsdei választott bíróság az ilyen természetű, de nem a tőzsdecsarnokban kötött üzleteknél minden felmerülő esetben még akkor is inkompetensnek jelentse ki magát, ha a kötlevelben a tőzsdei választott bíróság volt kikötve, s jogi védelemben csak oly tőzsdeüzletet részesítsen, melynek a jegyzési szekrénybe dobott lapok valamelyikén nyoma van.

Haszonbéri hirdetemény.

Az egri méltóságos főkapitán tulajdonához tartozó, Szabolcs-megyében fekvő, Puszta-Szent-Margitán a „Bödönháti” nevű birtokrész, kiegészítve a „Közepső-Kis-Kerecse” nevű területtel, az 1897-ik év január 1-től haszonbérbe adatik.

A birtok jövedelme a hozzá esotolt Közepső-Kis-Kerecsével 2273 1200 öles hold, melynek fele része igen jó minőségű szántóföld.

A bérleti feltételek Egerben, a jószágfelügyelőségénél megtekinthetők.

Eger, 1896. február 9.

Póka István
jószágfelügyelő.

Réppamag, mák és mustár eladás.

100 q **ezukorrépa mag** 1895. évi termés, Schreiber-féle élite,
100 q **takarmány réppamag** 1895. évi termés, mammoth vörös-sárga, lapos gömb és hengeralaku.
50 q **kék mák** kítűnő mag.
20 q **mustár** ...

Güterdirection BRENDITZ bei Znaim. 761

Lapunk bekötési táblája

1 frt 36 krért (portomentesen)
kapható kiadóhivatalunkban.

Eladó szőlővesszők.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület „istvántelki immunis” homoktalaju szőlőjéből a következő európai és amerikai szőlővesszők eladók:

Gyökeres vesszők.		Sima vesszők.	
Olasz Rizling ... 7500 db ezre	16 frt	Olasz Rizling ... 24000 db ezre	8 frt
Szent Lőrincz ... 200 "	16 "	Chasselas Rouge 1200 "	12 "
Chasselas Rouge 2600 "	20 "	Nagy-Burgundi 13000 "	8 "
Zöld Sylvani ... 1100 "	16 "	Tramini piros 6000 "	8 "
Tramini piros ... 400 "	16 "	Chasselas blanc	
Ezerjő ... 500 "	16 "	Croquant ... 200 "	12 "
Opertó ... 1900 "	16 "	Chasselas blanc 2000 "	12 "
Kövidinka ... 800 "	16 "	Madelaine Angevine ... 3000 "	8 "
Chasselas blanc		Delambre ... 300 "	12 "
Croquant ... 300 "	16 "	Muscat Luillet 150 "	12 "
Madeleine Angevine ... 300 "	16 "	Muscat Saumur 100 "	12 "
Chasselas gross		Piros bakar ... 3900 "	8 "
Coulard ... 400 "	20 "	Joanne Charnu 200 "	10 "
Chasselas damaskusi ... 100 "	20 "	Amerikai vesszők.	
Piros bakar ... 100 "	20 "	Sima vesszők:	
		Herbemont ... 3000 drb ezre	6 frt
		Jaquez ... 3600 "	6 "
		Violla ... 300 "	6 "
		Othello ... 100 "	6 "

Megrendelések az Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatójához Budapest, Köztelek intézendők. — Az elszállítás tavasszal történik a megrendelés sorrendjében. — A megrendelésnél a vesszők fele ára előre beküldendő, a hátralévő rész utánvétellel szedetik be. — Csomagolásért és vasútra szállításért ezrenként 1 frt számítatik. **IGAZGATÓ.**

„Gloria” vihar-lámpa

petroleum égetésre, 5" szabadgöveel, üvegyűzder nélkül, felül minden eddigi találmányt, mely eddig piacra került.

Ezen igen izléses lámpa, kemény ciznelt hűdögöl van készíve, mindenütt forrasztva és ékelve; a vihar és ütésbiztonság, a feletlen könnyű kezelése adja meg, hogy egyedül a legzöldebb, leghasznosabb lámpának van elismerve, miért is az erdeklődők szives figyelmébe ajánlom. Magassága a fogs nélkül 32 cm., □ átmérője, rácszattal együtt 18 cm. Körülbelül 16 óráig ég, ez idő alatt felemészt 230 gramm petroleumot. **Ára darabonként 2 frt 30 kr. Csomagolással és bérmentes küldéssel 2 frt 95 kr. 2 drb. egy postaszállítvány, csomagolással és bérmentes küldéssel 3 frt 30 kr. Szeleküldés rövidség kedvéért UTÁNYT mellé.**

Aranyozás ingyen és bérmentve.

ALEX. BALINT,
Wien, III/3, Salesianergasse 8/1.

Magyar Gazdasági Czimtár

A „Patria” irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság

név alatt ez év február havában egy gazdasági czimtárt 25—30 iv terjedelemben ad ki, melyben a magyar szent korona területén levő gazdasági hivatalok, gazdasági egyesületek, földbirtokosok, bérlők, uradalmak, gazdasági és erdészeti, továbbá az özszes nagyobb uradalmak és azok tisztikarának a legmegbízhatóbb forrásból beszerzett neve és pontos címze bent foglaltatik, mint czimkötény tehát üzleti nyomtatványok szétküldéséhez kiválóan alkalmas leend.

E munka ára, dacára a nagy terjedelemben, igen olcsó és pedig:

Előfizetési ára:
füzve ... 5 frt — kr.
kötve ... 5 frt 50 kr.

Bolti ára:
füzve ... 7 frt — kr.
kötve ... 7 frt 50 kr.

Megrendelések a „KÖZTELEK” kiadóhivatalához, Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám intézendők.

STERNBERG ÁRMIN ÉS TESTVÉRE

es. és kir. szab. hangszor-ípar Budapest, VII. ker., Kereposi-ut 36. szám.

Saját gyártmány, mindenféle hangszerek és azok kifizetése és alkatrészei. Mindennemű hangszerek és népszerűk javítása és hangolása szakzséru pontossággal teljesítetnek.

Legujabb! INTONA Legujabb!

változtatható érezjátékokkal és kerlátian műsorral.

Ezen új találmány hangszorral minden előzetes tanulmány és zeneismeret nélkül szaz meg azaz tetszés szerinti darabot lehet játszani. — Ára 12 frt, a kótálapok darabja 30 krajczár. — Megrendelések az árák előleges bektüldése mellett vagy utánvétellel teljesítetnek.

Ripasztathatlan acélhangokkal.

HARMONIKA

saját készítmény a legkítűnőbb hangokkal, 8 forinttól kezdve 4., 5., 6., 7., 8., 10. — frt és följebb. Különlegességek acélhangú harmonikákban.

Legujabbban megjelent Magyar harmonika-iskola

az egy vagy kétsoros harmonikához (30 legszébb zenedarabbal), melynek segítségével minden előzetes zeneismeret nélkül a harmonika játszást egy fél óra alatt mindenki megtanulhatja. Az egy-soros harmonika-iskola ára 1 frt, a kétsoros harmonika-iskola ára 2 frt, mely összeg bektüldése után bérmentve küldjük.

Képes árjegyzék
a) harmonikáról, b) mechanikai zenélő-művekről és zenélő díszítvényekről, c) minden egyéb hangszerekről, hangszerekalkatról és karekról külön kiadásokban ingyen és bérmentve küldetnek meg.

Most jelent meg s kiadóhivatalunkban kapható

Kiegyezésünk Ausztriával

ezimű mű: Irta Rubinek Gyula az Orsz. Magy. Gazd. Egyes. ügyvezető titkára.

Ára 60 kr.

Amerikai szőlővesszők. Olcsóbb mint bárhol!!

Riparia portalis, Rupestris metallica, Rupestris monticola, sima és gyökeres vesszők, tisztaságért kezesség, több mint egy millió eladó.

Kallina I.,
szőlővesszőtelep-tulajdonos, ZÁGRÁB.

ELSŐRENDÜ JUVEL VETŐÁRPA

540 kgr. hozam mérőnkint, (= 533□) raktáron tartva rendkívül ellenálló képességű — eladó.

Güterverwaltung Klecan per Rostock
a d Moldau Böhmen. 745.

Kőolajfinomítógyár-részvénytársaság

Budapest, V., Zrínyi-utca 4. sz.

ajánlja elismert jó minőségű phosphorsavas

műtrágya-gyártmányait

ügymint

phosphorit-superphosphat és csontliszt-superphosphat

gyártmányait jutányos feltételek mellett.

593

Ismertető iratok kívánatra ingyen és bérmentve megküldetnek.

200,000 Solonis vessző,

ojtásra válogatott a 20 frtért; a többi 10 frtért ezrenként ajánlom. Hossza 55 cm.; fajtisztaságért és kiérettiségért szavatok. Azonkívül ajánlok amerikai és európai vesszőket nagy választékban. Árjegyzéket kívánatra bérmentve küldök.

Taussig Zsigmond,

cs. és kir. udvari borkereskedés

Pécsett.

704

ELADÓ.

Amerikai szőlővessző, Ripária sauvage sima ezre 4 frt 50 kr. gyökeres 2 éves 16 frt. Jaquez sima ezre 4 frt. Mammuth takarmányrépa mag 100 kg. csomagolva és vasúthoz szállítva 18 frt. Korai nemesített Székelytengeri csomagolással együtt métermázsája 8 frt.

257

A Krassó-Szörény-megyei gazdasági egyesület Lugoson.

Malom bérlet.

Gróf Erdődy Ferencz ur ő nagyméltóságának tulajdonát képező a Pinka folyóra épített hat pár köre és két hengerekre berendezhető két vizes kerékkel, egészen új vízi szerkezettel és vas hajtó gépezettel ellátott

Szent-péterfai műmalma

(Vas megyében) a hozzá tartozó melléképületekkel és mintegy 15 magyar holdat tevő rét és szántófölddel 6 esetleg 12 egymás után következő évre a f. é. február hóban bérbé adatik.

A bérszerződés pontjai és a bérbéadás feltételei

752

Günther Imre uradalmi intézőnél

Nagy-Kölkeden (u. p. Egyházás-Rádóc)

megtekinthetők. Írásbeli ajánlatok ugyanahhoz adandók be.

Az uradalmi intézőség.

Superphosphatokat csontlisztből, guanoból spodiumból stb., továbbá chili salétromot, ként, ammoniákat, kálisókat, Thomas-salakot, kainitot, Themenai szab.-Superphosphat gypszet, tiszta chlór- és arzen-mentes takarmány-meszet

628

szállít mindentüvé versenyképesen

Kénsav- és műtrágyagyárak
Lundenburg-Themenau és Lissek-
Rostokban.

A. Schram, Prag,

Központi iroda Heinrichsgasse 27.

Lapunk kiadóhivatalában, Budapest, Üllői-ut 25. (Köztelek.)

a következő gazdasági szakmunkák és regények leszállított áron kaphatók:

A mezőgazdaságról

és mezőrendőrségről

szóló 1894. évi XII. törvényozikk, a végrehajtására vonatkozó miniszteri rendelet, magyarázatokkal ellátva, egy füzetben. Ára bérmentes küldéssel 1 frt 10 kr.

Köztelek Zsebnaptár

és

Köztelek Évkönyv

1896-ik évre.

SZERKESZTIK:

RUBINEK GYULA és SZILASSY ZOLTÁN

az országos magyar gazdasági egyesület titkárai.

Ára: 1 forint 50 krajczár, postadíj 10 krajczár.

A sertés javítása

és

hizlalása

gazdák és hizlalók használatára.

Írta:

K. Ruffy Pál

uradalmi főoszt.

Ára portómentes küldéssel 1 frt 10 kr.

A mesterséges borok

készítésének

forgalomba hozatalának tilalmáról szóló

Törvény.

Magyaróó jegyzetekkel ellátta: Dr. Lónyay Ferencz. Ára 80 kr.

Igen érdekes regények leszállított áron:

NEM SZABAD SZERETNIE. Írta: Bodrogi Lajos. Ára portómentesen megküldve 1 forint helyett 40 krajczár.

AZ ERDÉSZ UR FIA. Elbeszélés. Theurriet André-től. Ára portómentesen megküldve 1 frt hely. 40 kr.

BELLA. Írta Anna Vertua Gentile. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.

MI A SZERELEM? Arab regény, írta: F. Marion Cawford. fordította: Fáy J. Béla. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

EGY CSODAEMBER KALANDJAI. Írta Conan Doyle, fordította Fáy J. Béla. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 kr.

A MALOM TÖRTÉNETE. Írta Sudermann. Ára: portómentesen megküldve 1 frt. helyett 40 kr.

ANGYAL ÉS ÖRDÖG. Írta Mathers Helén. Ára portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.

BONDA MIKLÓS. Írta Virág Gyula. Ára: portómentesen megküldve 1 frt helyett 40 krajczár.

A mezőgazdaság és mezőrendőrségről szóló 1894. évi XII-dik törv.-czikk alapján összeállított:

I. Káté községi mező- és hegyőrök számára.

Ára portómentes küldéssel 20 kr.

II. Káté az uradalmi csőszők számára.

Ára portómentes küldéssel 20 kr. Összeállította: dr. BALKAY BÉLA. Mindkettő csinos zsebkönyvalaku keménytablába van kötve és 20 oldalas jegyzék-naplóval ellátva.

Hirdetési ár 15 szög 30 kr., ezen felül minden szög 2 kr., feltűnés betűkkel 4 kr. Cím közlésénél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom terményei, továbbá állást keresők és adók hirdetésnyel vételnek fel e kedvezményes rovatban.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Betöltendő állás.

Gazdasági segéd keresetik özvegy gróf Zichy Rezsóné uradalmi számára. Gazdasági szakiskolát jó sikerrel végzett, néhány évi belterjes gyakorlattal bíró nőtlen egyének alulirothoz intézzék keletleg felszerelt, de csak egyszerű másolatokkal ellátott kérvényeiket. Javadalmazás 300 frt és teljes ellátás. Fizetés emelés teljes kielégítő működés esetén nincs kizárva. Belépés legkésőbb május 1-én. A tót nyelv ismerete előny. Gróf Zichy Andor, Pozsony, Sétátér 11.

A nyitrai serfűző és malata gyártó részvénytársaság egy

intézőt

fogad fel. A pályázók felszerelt kérvényeiket legkésőbb február 20-ig küldjék be. Követeltetik teljes jártasság a dupla könyvezetésben, valamint a magyar és német levelezésben. A tót nyelv értése kívánatos. Fizetés évi 1200 frt és egy szoba fűtéssel és világítással a gyárban. A ki serfűzőben hason minőségben már alkalmazva volt, előnyben részesül. Az igazgatóság. 732

Gazdasági iskolát végzett nőtlen gazdasági irnok keresetik azonnali felvételre. évi 120 frt fizetés, lakás és teljes ellátással. Ajánlatok bizonyítvánnyal felszerelve alulírott címre küldendők. Purgly László, Kunágotat(Csanádmegye).746

Alulírott uradalomban üresedésbe jön egy gazdasági irnok állás. Felsőbb gazdasági szakiskolát végzett fiatal emberek, kik már több évi külső gazdasági gyakorlattal bírnak, nyújtsák be bizonyítványaik másolataival felszerelt pályázati kérvényüket az uradalmi főbérnökiséghez, Baranya Szt.-Lőrinczre. 757

Állást keresők.

Okleveles vízmester, ki a legtöbb időben 3 évig egy folyamatszabályozási és vízlecsapolási társulatnál volt alkalmazva, ki minden e szakmába vágó mérnöki munkálatokat teljesen ért s az állást azonnal elfogadhatja, alkalmazást illetve kinevezést óhajt elnyerni szabályozási társulatnál, építkezési vállalatnál vagy nagyobb uradalomban a fenti minőségben. Az illető érettséget tett, 29 éves, nős, gyermektelen s kiszolgált altiszt. Beszél és ír magyarul, németül és szerbül. Irodamunkálatokat is elfogad. Igényei igen szerények. Földolog a jövőjének biztosítása és megszilárdítása. Szíves ajánlatok „Vizmester” jellege alatt a kiadóhivatalba keretnek. 670

Gyakornok, keresztény, ki gazdasági iskolát végzett, beszéli magyarul és németül, uradalmi állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 726

Keszthelyi gazdasági tanintézetet végzett némi, gyakorlattal bíró, 24 éves római kath. erőteljes, egészséges gazdatiszt ki, a magyar és német nyelvet főkéletesen bírja és most 10000 holdas béruradalomban van alkalmazva, márczius vagy október elsőjére megfelelő állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 738

Irnoki vagy segédtszti állást keres, 20 éves, ref. vallású, gazdasági iskolát jó sikerrel végzett fiatal ember, e térer 2 évi praxissal, mit 4 ezer holdas béruradalomban szerzett. Cím a kiadóhivatalban. 663

Alkalmazást keres gazdaságban egy földmives és tejjgazdasági szakiskolát végzett megbízható, kis-családu egyén. Igényei szerények. Cím a kiadóhivatalban. 743

Egy kétezer holdas intenzív kezelt gazdaságban öt év óta önállóan működő, kitűnő ajánlattal bíró, 28 éves gazdatiszt állását nősiülés czéljából változtatni óhajtja. Szíves megkeresések „1896” cím alatt a kiadóhivatalba keretnek.

Az adai m. kir. földművesiskolát jó sikerrel végzett, nős és nőtlen egyén, mint gazda, mint munkavezető azonnali szolgálót keres. Bővebbet Adán, a m. kir. földművesiskola igazgatóságánál. 696

Földműves-iskolát jó sikerrel végzett szerény igényű, becsületes, nőtlen egyén, ispáni vagy ehhez hasonló állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 747

Egy a gyakorlatban 12 évet töltött r. k. vallású, 32 éves, több év óta önálló gazdatiszt, kitűnő bizonyítványokkal nősiülés czéljából önálló s oly gazdatiszti állást keres, hol szorgalma, becsületesége és szakképzettsége által jövőjét megállapíthatja. Cím a kiadóhivatalban. 759

Tartalékos huszárhadnagy, okl. erdőész, m. kir. erdőgyakornok, nős, ki a kezelés és erdőrendezés terén teljes önállósággal bír, kitűnő vadász, magánuradalomban erdőszti állást keres. Ajánlatok e lapkiadóhivatalába keretnek. „Erdő” cím alatt. 755

Keresek lehetőleg azonnali belépésre 2000 holdas gazdaságomban egy nőtlen izr. v. segédtszti, kinek a külső gazdaságban és czukorrépa-mivelésben jártassága legyen. Fizetés, teljes ellátáson kívül 300 frt. Cím a kiadóhivatalban. 751

Állatok.

Eladó tinók.
Gócs Sándor nagy-iklodi földbirtokos gazdaságában (Szolnok-Dobokavarmegye Erdélyrész) 60 drb (hatvan) válogatott, kitűnő minőségű egyéves ökorborju eladásra egész éven át készletben van. (Vasut-, posta- és távirádaállomás helyben). 607

4-6 drb. 11/2-2 éves tisztavérű törzskönyvezett simmenthali vagy hasas üszők kerestetnek. Lehetőleg Pest, Nógrád Hont, Bars és Nyitra megyék tájékán. Részletes ajánlatok „Simmenthali” jellege alatt e lap kiadóhivatalához intézendők. 763

Vegyesek.

Saját termését tiszta Vöröshere meg, arankamentességért szavatolva, mm. 38 frt, tavaszi búkköny tiszta 6 frt, zabos búkköny 5 frt 50 kr. Keresztes-Nyárad vasutállomáshoz szállítva, posta Alsó-Ábrány. Minta bérmentve. Konkoly Elemér. 717

Vetőmag

árleszállítás.

Leveleinkben közölt árainkat löhere és luczernamagnál 10 forinttal, répamagnál 6 forinttal leszállítjuk 100 kilónként.

Gróf Teleki Arvéd

drassói uradalma 662

U. p. Koncza.

Eladó

mezőgazdasági szeszgyár!

Veszprémmegyében egy jelenleg még üzemben lévő mezőgazdasági szeszgyár berendezés eladó. Bővebbet a kiadóhivatal. 718

Vetőmag árpa.

Báró Harkányi Frigyes ur szerencsi uradalomban 350 métermázsza eredeti angol mag után termelt Hallett chevalier pedigree vetőmag-árpa eladó. Szerencsi vasutállomáson zsákkal együtt mmázsánként 8 frtért. Bővebbet a gazdasági központi irodában Andrassy-ut 4. sz. 703

Azonnali megvételre kerestetik 100 q tavaszi rozsz. 50 q tavaszi buza kifogástalan minőségű vetőmag. Szíves ajánlatokat mielőbb kér a Pusztai majki gazdaság u. p. Oroszlány-Komárom-megyé. 737

Arankamentes löheremag, a 40 frt. tavaszibúkköny 6 frt 50 kr. mmként eladó zsákkal együtt a simándi állomásra szállítva Török Gézánál, Simánd, Aradm. 763

Eladó magyar kincs burgonya mmként 2 frt, valódi székelyi tengeri 6, tavaszi búkköny tiszta 6 frt-nyal. Grünstein Tornonyos-németi, posta Hidasnémeti. 694

Biharmegye Szatmári oldalán vasuti állomáshoz husz percznyire háromszáz holdas fekete humusztalajú nemesi birtok, közbejött családi körülmények végett azonnal kiadó. Bővebbet Bárdossy Lajos, Piskolt (Biharmegye). 749

A magyar gazdatisztok és erdőtisztok országos egyesülete ajánlja a t. cz. földbirtokos és bérő uraknak állásközvetítő osztályánál bejelentett tagjait elhelyezésre. Az ez ügyben való felvilágosítások és közvetítések díjmentesek.

Mezőgazd. és erdőszetteli foglalkozók nyugdíjintézete. Eszközöl biztosításokat: nyugdíjra, rokkantsági díjra és özvegyi díjra, mezőgazdasági, erdőszeti és ezekkel rokon foglalkozású egyének számára a legelőszőbb díjtételekkel, mert nem nyereszkesedre alakult vállalat. Kivánatra alapszabály díjtáblázzal és bővebb felvilágosítással szolgál az iroda: Budapest, IX. kerület, Lónyay-utca 7. sz. alatt.

Eladó szőlővesszők

és
Yorkshirei sertések.
Gróf Keglevich István Rákói birtokán (Abauj Tornamegyé, u. p. Szilas) peronospora és phylloxeramentes szőlővesszők, és vészmentes teliver, törzskönyvezett Yorkshirei malacok, 5-12 hónapos tenyészkánok és koczák eladók. Riparia portalis simavessző 40000 darab, ezre 10 frt, Riparia sauvage simavessző 30000 darab ezre, 9 frt, Jacques simavessző 5000 drb. ezre 6 frt, York Madeira simavessző 8000 darab, ezre 6 frt, Chasselas fajok 28000 ezre 4-10 frt, Madelaine Angevine Furmint Riesling 10000 darab ezre 7 frt, York Madeira gyökere 3000 darab, ezre 16 frt. A vételár 50% előre beküldendő. Tenyészsertések Tornai állomásra szállítva 40 kral élőszuliban adatnak el. 748

Oberndorfi répa-mag

1895. évi termés jótállással a fajtisztaságra és csiraképességre métermázsája 25 forintjával eladó ab vasutállomás Bicske, a csákvári gazdaságban. 694

Törleszt. kölesön földbirtokokra.

Legmagasabb költségen a valódi becsérték alapján 20-60 év közti időre készpénzben. Birtokos felmondhat bármikor, pénzintézet nem mondhat fel. Csak kamattal tölteni törlesztik. Lebonvóltás 14 nap alatt.

Semmi előleges költség. Minden felvilágosítás díjmentes. Beküldendő csak a telekkönyvi kivonat, kataszter, Konvertálás bélyeg-és illetékmentes. Cím:

Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet.
Budapest, Váci-kerut 39. sz.
Legnagyobb ingatlan és Jelzálog-Forgalmi-Intézet a monarchiában egyedüli, mely hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokosoktól ajánlva van.

Eladó

400 mmázsza tiszta tavaszi búkköny, méltóságos báró Königswarder Hermann ur Csaba-Csüdi birtokán (Békés-megye) Főtisztviség. 723

Vetésre

tavaszi búkköny és bácskai kendermag Bellán Mátyás-nál Bács-Cseben kapható. 666

Saját gyártmányu széppeségi kárpáti

fenyőborovicska,

legfinomabb, valódi természetes égetésű, egyike a legegészségesebb, legártalmatlanabb italoknak, 3 literes üveggel és ládácsemmel, édeskes sárgás vagy kesernyös fehér, frt 3.40 bérmentve, megadódzatva, 100 liter 56 frt hordó nélkül, utánvét mellett. Másodrendű fenyőborovicskát nem gyártunk. Fenyőborovicska-gyárunk gőzüzemmel van berendezve, és gyártmányainkat mint a gyár társa legmelegebben ajánlhatom. Ganovszky Gusztáv, Szepes-Szombat (Szepes-megye.) 762

Alulírott uradalom következő saját termései fajtiszta tavaszi vető-árpaakat bocsájta kisebb mennyiségben eladásra:

Hanna	q-ként 9 frt
Császár	” 9 ”
Skót	” 8 ”
Heine Chevalier	” 10 ”
Richardsohn Chevalier	” 9 ”
Imperial	” 9 ”
Chevalier	” 8 ”
Diamant	” 8 ”
Oregon	” 8 ”

Beszerezhető továbbá, arankamentes vörös löheremag q-ként 45 frtért, nemkülönb utántermelt oberndorfi takarmányrépa mag q-ként 25 frtért, továbbá tavaszi tiszta búkkönymag q-ként 6 frtért. Az árak csak nélküla beszt.-lőrinczi vasutállomáshoz szállítva értendők. Kisebb minták kivánatra megküldetnek. Megrendelések a baranyaszent-lőrinczi uradalom főbérnökiséghez Baranya Szent-Lőrinczre intézendők. 756

Minden fajta erdei csemeték,

erdők és sövények alapításához, szép és olcsó fenyő, erdei fenyő, fekete fenyő, szomorú fenyő, Douglas fenyő, vörös fenyő, hamvas és fehér égerfa, jávor, bükk-, fehéruhar-, szilfa, nyíra, tölgy- és akáczfákat ajánl a tavaszi telepítésre Gutsverwaltung Borowna, posta Bochnia, Galicia Ar jegyzék kivánatra bérmentve. 538

Eladó birtok.

251 hold (a 1200 □ öl) felerészben elsőrendű buzatermő talaj, felerészben humusztalajú őstalajú birtokom eladó. A birtok közvetlen a község mellett fekszik és köves országut szeli ketté. Község igen élénk forgalmu, 6000 lakost számlál, vidéki központ vasuti állomás helyben. Kimutatható átlagos évi tiszta jövedelem 4600 frt. Cím a kiadóhivatalban. 719

Kiadóhivatalunkban kapható:

Paraszt socialismus.

E czimen jelent meg RUBINEK GYULA az O. M. G. E. ügyvezető titkárjának nagyérdemű tanulmányműve hazai szocializmus bajainak okairól, keletkezéséről s azok orvoslásának módjairól. A füzet 1 forintért lapunk kiadóhivatalánál megrendelhető, a pénz előleges beküldése mellett.

Szöleink ujjalakítása.

Írta: Baross Károly. Ára 1 forint, 4 tájrajz, 1 térkép és több ábrával illusztrálva. Tárgyalja az orsz. m. gazdasági egylet által Peér, N.-Váradi, N.-Károly, Arad, Paulis, Baraczka, Ménes, Kuvin, Világos, Muszka, Magyarád, Pankota, Veszec, Fehértéplom, Deliblat, Pancsova, Szeged, Kecskemétre rendezett szőlészeti tanulmányut tapasztalatait

A MESTERSÉGEK BOKOR KÉSZÍTÉSÉNEK

és FORGALOMBA HOZATALANAK TILALMÁRÓL

szóló

TÖRVÉNY.

Magyarázó jegyzetekkel ellátta: Dr. LÓNYAY FERENCZ. Ára 80 kr. Ára 80 kr.

A WHITE-ROT

vagy

A SZŐLŐ FAKÓROTHADÁSA.

Írta:

MEZEY GYULA.

Ára 30 kr.

Bérszántás gőzekével.

A legjobb eredeti **Fowler-féle Compound gőzekkel** talajművelésre vállalkozik 527

WOLFF ERNŐ gőzszerelési vállalkozó,
Budapest, V. ker., Váci-körút 76. szám.

Felhívjuk a t. cz. gazdaközönség figyelmét a

budapesti gyapjú aukciókra

melyek ez év folyamán két sorozatban július és szeptember hónapban fognak megtartatni. Bejelentéseket elfogad és felvilágosításokkal szolgál 4996

HELLER M. és Tsa

Budapest, Erzsébet-tér 13. szám.

BÁRÓ BÁNFFY JENŐ

karácsonyfalvi birtoka (Alsó-Fehérmegyében)

754 vasúti állomás mellett,
melynek terjedelme 3000 kat. hold első minőségű föld,
1896. évi április hó 1-én kezdődőleg

☛ **bérbe adatik.** ☚

Mindennemű felvilágosítással szolgál: **Báró BÁNFFY JENŐ M.-Szt.-Királyt, u. p N.-Enyed.**

☛ **A TÉLI ÉVADRA** ☚

igen alkalmas

S z á n - h á l ó k a t

ajánl

BLEIER és WEISZ kötélgyári cég BUDAPEST.

Raktár és iroda: **Károly-körút 9 sz.**, a gróf Hadik-Barkóczy-féle házban.

Gyártelep: **Hajtsár-ut 7307. sz.**

Egyéb ajánlásra méltó tárgyak: torna-eszközök, Cocos futószőnyegek, láb-törők, ruhaszárító kötelek stb.; továbbá gazdasági cikkek u. m.: istráng, kötő-fék, rudaló, gabona-zsákok, vízhatlan ponyvák, itató és tüzi vedrek, kendertömlők, hevederek, kender, kőcs stb. a legjutányosabb eredeti áron.

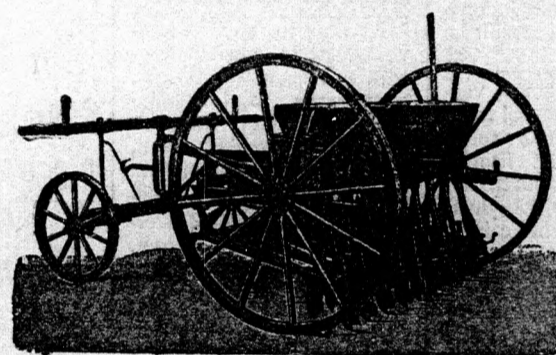
Képes árjegyzék kívánatra bérmentesen küldetük. — Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

MIELŐTT vetőgép szükségletét fedezi, kérem szabad.

„TRIUMPH III.”

sorvetőgépeimről

„Triumph III.”

„Triumph III.”

megjelent legjobb árjegyzéket és bővebb leírást kérni.

FRIEDLAENDER JÓZSEF gépgyára,
Budapest, VIII. ker., Kerepesi-út 17.

A t. gazda urak figyelmét van szerencsém üzletre felhívni és egyszersmind ajánlani:

Luczernót } államilag ólomzárolt
Lóherét } arankamentes, legcsiraképesebb,
Répamagvakat, fajazonos legcsiraképesebb,
Takarmányfüveket, legcsiraképesebb,
Fűmagvegyületeket,
Bükkönyt, muharmagot,
Lenmagot,

— TELEFON. —

KRAMER LIPÓT vetőmagkereskedés és gazdasági szükségleti cikkek üzlete, BUDAPEST, V., Akadémia-utca 10. sz.

Gyapjú és gabonaszákokat,
Mütrágyát,

Olajpogácsát hizlalás és takarmányozás céljaira 53% garantált protein és zsírtalommal,

Kitünő tisztelettel

Váladi tiszta olivagépölajat,
Elsőrendű repcegépölajat,
Mindennemű ásványkenőolajat,
Legjén. amer. petroleumot,
Elsőrendű orosz petroleumot,
kocsi, és bőrkenőcsöt,
Kékkövet, zöldgáliczot keserű és csudásót,
Köszénkátrányt, Karbololeumot,

Creolint, köröm és szájfájás elleni szer,
Fertőtlenítő szert, olasz szaponariát.

Vásárolok mindenkor magvakat készpénzért a legmagasabb áron, mire nézve ajánlatokat kérek.
Sürgőnyszim: „CERES”.

— TELEFON. —

A legjobb magvak kaphatók

MAUTHNER ÖDÖN

József főherceg Ő cs. és kir. Fensége, Ferdinand bolgár fejedelem Ő kir. Fensége, Fülöp szász-coburg-góthai herceg Ő kir. fensége udv. szállítója

magkereskedésében, **BUDAPESTEN.**

Fő-üzlet:

Fiók-üzlet:

ANDRÁSSY-UT 23-ÍK SZÁM. || KORONAHERCZEG-UTCZA 18.

— Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. —